

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 709.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenn ne akadjon.

A függetlenségi párt.

Budapest, január 8.

A függetlenségi pártra szüksége van a nemzetnek. Hogy legyen a nagy ideálok látható képviselője. Leikesítő eszmék ápolója. Álmodó ebrentartója. Remények őrzője. Kell lenni egy zászlónak, amelyik amikor meglöbög, eszünkbe jussanak a történelmi nagy hagyományok, a hatalmas hódító Magyarország régi dicsőségéről és figyelemességek ellenségeinket, hogy amaz idők visszatérésének hite nem hamvadt el, emléke váltig lelkesedést kelt és hogy új alkukkal nem adatkodnak el a régi jogok. Valahányszor a függetlenségi pártól szólnunk kell, mindig legelső sorban ezek a gondolatok irányítanak. Ebben tartani a nagyok hagyományait. A vezéreket, akik vérük ontásával pecsételték meg a függetlenséghez való jogunkat. Magyarok hatalmának hősi nyilvánulásait. De ide kapcsoljuk nyomban a bölcseséget, mely békében hasznosabb eredményeket szerez, mint fegyverek a háborúban. Vajha minden korban tisztán látták volna a körülménye-

ket és kikerülhették volna a család cselszövényeire. Ki tudja, mennyivel több állana most előttünk eredmény gyanánt a függetlenségi eszmék megvalósításából.

A mostani politikai helyzetben újból, mint e párt életében oly gyakran, felvetődik a kérdés, minő ténykedésekkel felelne meg hivatásának legméltóbban a függetlenségi párt? Nyilatkozatok jelennek meg róla itt és ott, kontemplálnak fölöle, tárgyalják, bírálják. Előveszik, meg ismét abbahagyják. Aztán megjelennek gonosz indulatu emberek és piszkálgatják. Fendorkodók, alatomosak örültségekre biztatják. Csoda-e hát, hogyha nincs nyugalma. Amikor teljes becsülettel meggyőződéssel s igazságos hitvallással úgy véli, hogy megbízónak és velük az országnak jól felfogott érdekében cselekszik, akkor a bujtosokat megjelennek, felkeltik a haszonlesés vágyát és belső villongásokkal igyekeznek megtörni az akaratot, gyengíteni a párt erejét. A komoly törekvések munkája ilyenkor megnehezedik. Szerencsére azonban e törekvések nehéz időkben mégis előtérbe lépnek szembeállani az egység megbontóinak machinációival.

Ilyen felvilágosító és magyarázó ismertetést olvasunk ma az aktuális kérdések kapcsán. A függetlenségi párt egyik alelnöke, Hoitsy Pál nyilatkozik. Ugy véljük, inkább óhajtsanak illik be, amit Hoitsy tény gyanánt ad elő, hogy

tudniillik a jelen politikai helyzet sem, miféle nyugtalanító momentumot nem hord magában. Ugy véljük, szükséges lesz még felvilágosítani a párt ingadozó tagjait afelől: mi különbség van a között, amikor a függetlenségi párt eszményi hivatásának élhet, meg a között, amikor bizonyos megállapított feladatok elvégzésére vállalkozva, az országgal szemben ezeknek a teljesítése becsületbeli kötelességévé válik. Eppen azokat kell felvilágosítani, akiket Hoitsy is „türelmetlen és hevesebb természetű emberek” gyanánt említ és akikről így emlékezik meg: „Harmadfél év óta több jelentős kérdésben bizonyos türelmetlenség nyilatkozott meg, sőt néha még a jelenleginél is nagyobb mértékben; mikor azonban arra került a sor, hogy megtörténjen a döntés, a párt óriási többsége mindig bölcs és nyugodt határozatokat hozott. És most sem lesz másképp.” Vajha igazá lenne Hoitsy Pálnak, de mi most nem látjuk ily kedvező színben a helyzetet. Még sok türelemre és jóakaratra, gondos figyelemre és tapintatra van szükség a függetlenségi pártbeliekkel való bánásmódnál. Mivelhogy a helyzet komplikáltabb, mint máskor volt s e részben Hoitsy Pálnak a meghatározása nem éppen találó. Most szervezett osztrák agitációval állunk szemben, nem egy kérdésben, hanem mind a három főfontosságú kérdésben; egy a választói reform dolgában, mint a katonai kérdés-

Az ó-csehek és az új-csehek.

Irta: Dr. Nagyiványi Fekete Gyula.

Midőn ezen két nagy pártból irunk, egyuttal megírjuk a cseh nemzet kétségig menő túságát a németekkel s az osztrák imperializmussal. Pedig e harc nem mai keletű, kezdetét vette már 1789-ben, amikor először ébredt nemzeti öntudatára a cseh faj. Az új-csehek először 1871-ben végleg szakítottak az ó-csehekkel, kik passzív politikát követtek a történelmi arisztokrácia befolyása alatt. A tulajdonképi cseh nemzeti hadjárat 1848-ban öltött határozott alakot, mikor Palacky, Rieger, Sladkovsky, Troján, Brauner, Klauďy és Havlicek, kik természeti és történelmi jogon követelték az elvesztett nemzeti állam függetlenségét. A híres nemzetgyűlés, melyet Szent-Venczeslaus fűrdőben tartottak meg tizenégy pontba foglalta követeléseit, melyek közt a roboteltörlés, a cseh és német nyelv egyenjogósítása, Csehország, Morvaország és Szilézia egyesítése legfontosabbak. Egyben protestáltak az ellen, hogy a Ferdinánd császár által Frankfurtba összehívott parlamentbe képviselőket küldjenek, mintán a germán császárság visszaállítását látták ebben, mely birodalomba örökre bekebelezett volna hazájuk. Ehelyett Ausztria összes szlávjait Prágába kongresszusra hívták össze, mely tényleg június 2-ikán összeült s abban 342 szláv delegátus vett részt s elhatározták azt, hogy:

„meg kell erősíteni Ausztria összes szlávjai közt a szolidaritást, hogy tiltakozzanak az új germán államába való bekebelezésük ellen, hogy nemzeti és politikai közös érdekeiknél fogva együttesen fognak eljárni, ugy az összes európai nemzetekhez manifesztumot küldenek, melyben elpanaszolják az osztrák szlávok helyzetét”. És következtek véres összeütközések, melyek folytán 1848. június 17-én szétoszlatta az osztrák zsarnokság a kongresszust, kihirdették az azóta oly sokszor gyakorolt ostromállapotot s a győztes abszolutizmus börtönbe vetette a cseh nemzet legdicsőbb apostolait. Működött a hóhér, a németek ezen kedvelt szövetségese, kit e napokban is mint békecsinálót küldtek ki Prágába. 1860-ban a szolferinói csapás után fellélegzettek az összes cseh pártok, bizva abban, hogy autonmiát kapnak. Ez azonban elmaradt, a németek elnézték a magyarok hegemoniáját saját földjükön, de annál inkább igyekeztek megmenteni a birodalom másik felét, így eltűntek a csehek legszebb reményei. Még 1867-ben is ó- és új-csehek együtt küzdöttek és azon év május 15-ikén nagy küldöttséget menesztettek Moszkvába, az etnográfiai kiállításra. Május 26-ikán II. Sándor cár előtt megjelenvén, ez kijelentette előttük, hogy: „ezentul egy szláv lélek sem fog germanizáltatni”. De már négy év múlva bekövetkezett a visszavonás, mely a cseh hazafiakat két ellenséges táborba kergette. A nevezetes 1871. évi szeptember 12-iki császári reskriptum után, mely elismerte Csehország államiaságát és elrendelte a diéta ösz-

szehívását, melynek feladata lett volna oly alaptörvény létesítése, mely Csehország független állását biztosítsa, — az ó-csehek ellenében táborba vonultak, felhagyva az aktív politikával, a nemzetellenes történelmi arisztokrácia szolgálatába állottak. Így aztán könnyen győztek a németek a nemzeti nyelv kérdés mezején. A hajdan függetlenségi Rieger a folyton harczó új-csehek kiirtását hirdette. Maga a nép félrevezetve Palacky és Rieger hazugságai által elhagyta az új-csehek, kiket erkölcsileg és anyagilag tönkretettek a konzervatívok. De azért nem estek kétségbe az új-csehek, kiknek száma hétre olvadván le, elhatározták, hogy az 1876-iki diétán megjelennek és teljes erejükkel megakadályozzák a németek és az ó-csehek nemzetellenes törekvései diadalát. Mintha csak a magyar függetlenségi eszme csatateré állana előttünk!

És a hősi, szívós kitartás harcában kedvező hatást gyakorolt a cseh nemzetre a Balkán népek 1878-iki mozgalmá, mely a csehekben is újjáélesztette az ősi nemzeti érzést. És ekkor nagy változáson ment át a német párt. Auersperg sok pénzt kért Bosznia okkupációjára. De a német többség csak kompenzáció ellenében akarta a hadisegélyt megadni, amilyen kompenzációt mi magyarok ma a hadilétszámemeléért követelünk. Auersperg ellenkezvén, megbukott és jött a ravasz Taaffe, aki a barezi politikát elejtve, császárságának tanácsolta, hogy a csehek kívánságait méltányolja és a liberális német párttól eltekintve, más többséggel uralkod-

ben és a bank-ügyben. Leginkább még a választói reform bajnökküli keresztülvételében lehet bizni, mert itt éppen ellenségeink lármája folytán legbizonyosabban meg lehet győződni afelől, hogy amit a reform tervez, az a nemzeti élet és fejlődés erősítésének legfontosabb céljait szolgálja. E kérdésben legtöbb történet eddig a balhitűek felvilágosítására s az a bizalom, amelylyel a javaslat alkotója iránt, gróf Andrássy Gyula belügyminiszter iránt a függetlenségi párt is viseltetik, napról-napra kevesbiti a kételkedők számát és háttérbe szorítja, lefegyverezi a mellékcélzatu agitálókat. Am nehezebb a katonai dolgok intézése. Az ujonczlétszám főlemelésének kérdése a függetlenségi párt teljes megfontolását igényli. Itt találkozik a párt programjának több feltétele az ugynevezett célszerűségi szempontokkal. Az országot veszedelem idejében kellő védelem nélkül hagyni bizonyára a függetlenségi párt sem akarja. S ha a párt kötelességeire hivatkoznak, akkor csakis ezzel az indokolással lehet rábíri, hogy a kérdés tárgyalását időszerűnek vallja. Fel kell világosítani a párt tagjait, hogy minden érdeknél fontosabb érdek az ország fentmaradásának a biztosítása és ha a külpolitikai bonyodalmak olyanoknak mutatkoznak, amelyek a monarchiával együtt Magyarországot is elpusztítással fenyegetik, akkor a függetlenségi pártnak a programja nem parancsolhatja, hogy a magunk halálos ítéletét írjuk alá, csak azért, mert akkor Ausztria is el fog veszni. Kétségtelen és természetes azonban, hogy katonai téren nemzeti vívmányok szerzése nélkül a függetlenségi párt nem engedheti meg az ujonczlétszám főlemelésének a megszavazását. Akitől az engedelmények megadása függ, annak megér a haderő fejlesztése és trónjának megerősítése annyit, amennyit hatalmi kérdésben az elavult felfogások szerint is az enged-

jon. Az új többség azonban csak csehekből került volna ki, ezek azonban nem akartak belemenni a bécsi parlamentbe. Sladkovsky, az ujesehek vezére halálos ágyán kérte hivatást, hogy miután a bécsi kormánynak szüksége van a csehekre, csak úgy vegyenek részt a Reichsrátban, ha nemzeti vívmányokhoz jutnak; ennek dacára az ó-csehek engedtek az arisztokraták nyomásának és Taaffe szolgálataiba állottak. Sajnos még akkor a lengyeleken kívül sokan a délszlávok közül is reakcionáriusok lévén, elleneztek a cseh autonómiát. Mégis annyit adott Bécs, hogy a bíróságok előtt elismerte a németiségek egyenjogúságát és a prágai egyetemen szerveztek cseh fakultásokat. Emellett a németek mindig követelőkbe lettek, kiereszkolmi igyekezők, hogy Ausztriában a német legyen az államnyelv. Most már a független sajtó és a négyülések követelték a cseh képviselőktől, hogy nemzeti politikát kövessenek. Ismét utjukba állottak az arisztokraták, kik közt Clam Martinic gróf a bécsi parlamentben kijelentette, hogy „a cseh állam hiu ábránd”. Az ujesehek bátran harczra keltek a nemzeti arisztokrácia eme árulása ellen. De vezérük közül Gregr, Kunic és Engel kitiltatott a nemzeti klubból s az ó-csehek most már azt hitték, hogy ellenfeleiket végleg elnémíthatják. De csalódtak. A nép, mely ellenséges állást foglalt el a hármas szövetség ellen, keresve a barátságos utat Oroszország és Franciaország felé, elfordult az osztrák politikát támogató képviselőitől és az ifju-csehek zászlaja alá sietett. És már 1889-ben az ifju-csehek száma négy-

mények képviselnek. Ami a bankkérdést illeti, ennél legfontosabb szempont, nem a politikai, hanem a gazdasági. Reméljük, hogy erről a megbeszélések során nem fognak megfélemlíteni s bármennyi küzdelembe kerülne is, csak más álláspontnak nem szabad győzedelmeskedni.

Küzdelmek lesznek. Ne áltassuk magunkat. De ne is veszítsük el a hitet, amelyik éppen ily küzdelmek helyes eredményeinek a kivívására ébren kell hogy maradjon. A függetlenségi pártnak biznia kell vezéreiben, akik sokkal többet tettek kockára, mint a közkatonák. Bizniok kell elsősorban Kossuth Ferencben, aki a történelmi nagy nevet s egy egész dicsőséges életpálya minden kincsét adja zálognak, hogy a kötetést, amit vállal, azt Kossuth népe becsületesen állhatja.

Budapest, január 8.

A horvát bán Budapesten. Báró Rauch Pál horvát bán ma délelőtt a horvát minisztériumban járt, ahol Josipovich Géza miniszterrel tanácskozott. A bán alkalmasint holnap is Budapesten marad.

Apponyi Fiumében. Gróf Apponyi Albert válás- és közoktatásügyi miniszter Tóth János államtitkárral a jövő hét elején, alkalmasint kedden Fiuméba utazik, hogy ott az állami és városi iskolákat megvizsgálja.

Az adóreform. Az adóreformról szóló pénzügyi bizottsági jelentést most küldi meg a képviselőház nagyirodája az egyes képviselőknek. Az adóreformról szóló javaslatokat, illetékes helyen nyert értesülésünk szerint, a képviselőház összeülése után legeslegelő tárgyalni tüzi napirendre.

A horvát koalíció újabb válsága. Zágrábból jelentik, hogy a horvát-szerb koalíciót megint a szétlömlés veszedelme fenyegeti. Az történet, hogy Zagorác képviselő ellen a horvát jogpárt hivatalos lapjában a „Hrvatská”-ban tegnap támadó közlemény jelent meg, amely miatt minden valószínű-

ség szerint ki fog lépni a horvát-szerb koalícióból. Az 1908. év december 23-án Zagorác levelet írt a horvát-szerb koalíció végrehajtó bizottságához, amiben kijelenti, ha a felsorolt terveit nem fogadják el, akkor otthagyja a végrehajtó bizottságot meg koalíciót és dr. Martinovic mellé fog állni, aki jogpárti képviselő volt, de jelenleg egy párt kötelékébe sem tartozik. (Hir szerint nemsokára a disszidens Staresevicsekhez fog csatlakozni.) Zagorác ellen az a vád, hogy részleteket árult el a horvát-szerb koalíció végrehajtó-bizottságának titkos értekezleteiről. Ezzel a cselekedetével a holnap nap folyamán külön ülésen fog foglalkozni a végrehajtó bizottság. Mivel Zagorác vezére a horvát jogpártnak, a kilépésben bizonyára követi majd az egész pártja, ami a koalíció teljes szétlömlését fogja eredményezni. A viszonyok annyira elmérgesedtek, hogy a konfliktus újabb elsimítására nincsen remény.

Horvátország az 1907—08. évben. Báró Rauch Pál éppen egy évvel ezelőtt lett horvát bán és ebből az évforduló alkalmából „Horvátország az 1907—08. évben” címen harmincz oldalas füzetke jelent meg, amelynek Veridicus álnév alatt rejtőzködő szerzője történetiről hűséggel írta meg az elmúlt politikai esztendő történetét, hűen tükrözti vissza azt az ádáz és elkoseredett harczot, melyet a horvát koalíció a bán és ezzel Magyarország ellen indított. A füzetke elején a horvát koalíció megalakításával foglalkozik s elmondja, hogy a megalakulás pillanatában mindenki azt hitte, hogy Magyarország és Horvátország között békés egyetértés jött létre. De vajmi hamar beállott a csalódás. A horvát-szerb koalícióban voltak elemek, amelyek nem szívesen látták a „haladás” lassu tempóját. Túrelmetlenek voltak és céljaikat minél előbb el akarták érni. Tulajdonképeni törekvésük az volt, hogy elszakadjanak Magyarországtól. A vasuti pragmatika adta meg az impulzust arra, hogy alárczukat levessék. Majd röviden ismerteti gróf Pejacevich és Rakodczay bánóságának történetét s nem felejtkezett meg arról a lelkiismeretlen működésről sem, melyet ebben az időben Nikolics volt bánhelyettes fejtett ki. Végre az 1908. év elején báró Rauch vette át a kormányt s a koalíció minden ármánykodása és sajtójának minden támadása dacára is erős kézzel vezeti azt. Majd részletesen előadja mindazokat az eredményeket, amiket báró Rauch bán egyéves uralkodása alatt elért. A legfényesebb eredmény az, hogy a horvát nép meggyőződött arról, hogy a koalíciót csak személyes érdekek és a hatalmi kérdés vezeti s napról-napra mindjobban elfordul tőle. A füzetke végén részletesen kifejti a bán programját, mely hivatva van Horvátország békéjét hosszú időre biztosítani.

ről tizenkettőre emelkedett a bécsi parlamentben. Most már Gregr Gyula ujesehek oly feliratot indítványozott, melyben Csehország nemzeti államiságának elismerését követelte. De ezen felirat a magnások és szövetségeseik, az ó-csehek ellenállása folytán nem jutott a császárig.

És most eljutottunk az 1890. január 26-iki nevezetes bécsi pontozatokhoz, melyeket az összes pártokkal közöltek. Ezen okmányt a klubok titkos ülésén olvasták fel és vagy egyszerű elfogadását, vagy pedig visszautasítását várta a bécsi kormány. Ezen pontozatokban a németek összes követeléseit elfogadtatták, melyek szerint a prágai legfőbb ítélőszék németek és csehek közt megosztandó; ugyanoly sors várta a közoktatásügyi főtanácsot és a földmivelésügyi tanácsot; visszavonása azon igazságügyminiszteri rendeletnek, mely szerint a hivatalnokoknak ismerniök kellett Csehország két nyelvét és a vegyes területeken csak német bíróságok voltak szervezendők. Az ifju-csehek egyhangulag elfogadhatatlanoknak jelentették ki e pontozatokat, Morvaországról és Sziléziáról szó sem volt, tehát itt a német hegemóniát akarták megörökíteni. Maga a cseh nép undorral fogadta ama pontozatokat, melyek a nemzeti függetlenséget mélyen kompromittálták. De a kormány e tárgyban vitát sem engedett meg és következtek a szokásos erőszakoskodások. De az ifju-csehek Gregr, Herold, Kuesera és Vasaty élén rettentés obstrukciót szerveztek, mely megakadályozta a pontozatok törvényre emelését. Aztán következett az 1891. márcziusi vá-

lasztás, melynek az lett az eredménye, hogy csak két ó-cseh kapott mandátumot, kikkel szemben harmincznyolcz ifju-cseh lett képviselő. A pontozatok megölték az ó-cseheket, kik ha a morva bajtársak nemzeti hűségét követték volna, nem veszítették volna el befolyásukat. De a németek is részen álltak és sürgették, hogy legalább az új bírósági szervezet hozassék be, melynek feladata vala az ország szétdarabolása. Ez volt a lex Trautenau, mely ellen a prágai szezesszói 200 tagja közül hatvan határozott állást foglalt el, követeve az eddigi ellenállási taktikát. De a többség a diéta elnökével élén napirendre tüzte a lex Trautenaut, minek folytán oly mértékig felizgatták a cseh népet, hogy egy szóra kiütközött volna a végzetes polgári háború. Most már egy perezre az ó-csehek is szövetségbe az ujesehekkel és együttes ellenállásuk megölte a lex Trautenaut. E példából tanulhatnak a többi népek kisebbségei is, mit lehet súlyos eszközökkel és hősi kitartással elérni! Az erőszak is bizonyos feltételek mellett jogos, mutatja a cseh nemzet példája, mely az ifju-cseheket hálálból keblére ölelte. Ez volt az 1893-iki helyzet. Most már megijedve a bécsi kormány a nagy agitációtól és méltatva a szocialisták propagandáját, oly választási törvény behozatalára határozta el magát, melynek alapját a „suffrage universel” képezte volna. Eszerint minden olvasni tudó és katonai szolgálatot végzett polgár szavazati jogot kapott volna oly hozzáadással, hogy az 1860-iki rendszer, mely az érdekek védelmén alapult, érvényben maradt volna. Ennek dacára, mivel ha-

Az osztrák parlamentarizmus.

Budapest, január 8.

Az osztrák parlamentarizmus fele lába ép, fele lába sánta. Ha az ép lábára lép, teljes a parlamentarizmus: a kormány a törvényhozásnak felelős és a többség bizalmára támaszkodva a szigorú alkotmányosság formái szerint intézi az ügyeket. Az ép lábára azonban nem lép hosszasan az osztrák parlamentarizmus, következik a sánta, a bicegő láb, mihelyt megbomlik a parlamentnek az egyensúlya, mely legfelsőbb helyen a legszivesebben látott, nyakát törő a parlamentaris kormány, következik egy hivatalnok-minisztérium, mely megy a maga útján császári ordré szerint, figyelem nélkül arra, hogy milyen többség ül a parlamentben és hogy ez a többség mit akar. Furesza mulatságos lesz így az osztrák állami élet: rideg abszolutizmus és parlamentaris kormányzás nappal és éjszaka módjára váltogatják egymást. Maga a parlament hol a legfőbb kormányzó testület, — ha maga is azt akarja, ami a császár akarata, — hol pedig csak egy lármázó, obstrukciózó, csehül, németül veszekedő társaság, melylyel csak mókázva játszanak a miniszterek, mint asszonyok szoktak a megunt és kirópitésre szánt barátjukkal.

Ma, a Bienert-kormány uralma napjainban ugyanez a helyzet. Bienert maga sem miniszter a szó parlamentaris és alkotmányos értelmében, csak hivatalnok, csak adminisztrátor, aki többi, más részortok élén álló miniszterfőuraival egyetemben mindössze arra való, hogy az aktákat legfelsőbb fórumon és végérvényű döntéssel is elintézzék. Most azonban Bienert fő-főhivatalnok audienciára jár a császárhoz és abban az irányban puhatolódik, hogy nem lehetne-e az ő vértelen, bürokratikus uralmát fölfrissíteni az alkotmányosság eleven vérkeringésével, ami azt jelentené, hogy az osztrák parlament sánta, bicegő lábáról visszaállna az egészséges, erős lábára és negligált magántársaságból újra avansziroznék egy valódi törvényhozó testület színvonalára.

A kísérlet mindenestre érdekes, a mi szempontunkból pedig különösen figyelemre méltó. A mi szempontunkból természetesen az a kérdés talakodik előtérbe, hogy ha az osztrák kormánynak sikerül parlamentaris alpra helyezkednie, az előnyös-e vagy

hátrányos a mi érdekeink szempontjából? A látszat az volna, hogy az osztrák kormány és az osztrák parlament gyengesége a mi erősségünk, mert a magyar viszonyok konszolidálták volna, szemben az ausztriai helyzet ziláltságával, legtöbb garanciáját nyújtja annak, hogy a magyar álláspont érvényesüljön.

Sajnos azonban ez nehéz csalódás. A valóságban így alakul a helyzet: Hogyha Ausztriában zavarok vannak, felülről arra hivatkoznak, hogy a monarchia egyetemes érdekében nekünk kell koncepcziókat tennünk, s a mi erős parlamenti többségünkre támaszkodva kell lehetővé tenni azt, hogy a monarchia két állama közt megegyezés jöjjön létre. Ha ellenben megfordítva Ausztriában rend van és nyugalom, nálunk ellenben fölfordulás, az osztrák kormányok erős agresszivitással érvényesítik az ausztriai érdekeket ellentünk. Ausztria tehát vagy azért győz, mert erős, vagy azért, mert gyenge. Vagy azért, mert ügyesen ki tudja használni a magyar közviszonyok ziláltságát, vagy azért, mert az egymással marakodó osztrák nemzetiségeket valamilyen magyar-konz. elhódításával kell összebékíteni.

Ilyen körülmények közt majdnem mindegy nekünk, hogy sántít-e, vagy ép lábán jár az osztrák parlamentarizmus — ezért az is nagyon mindegy, hogy alkotmányos miniszter lesz-e Bienert, vagy megmarad legfőbb hivatalnok-adminisztrátornak? Mégis, azokat az intenziókat, amelyek az osztrák miniszterelnököt a most folyó császári audienciájukon vezetik, öszinté szimpátiával kell kíséretünk. A hatványos kiegyezésnek is egyik legértékesebb vezérével az volt, hogy az alkotmányos Magyarország csak egy alkotmányos Ausztriával léphet dualizmusra. Valahányszor odaát az alkotmányosság és a parlamentarizmus egyet bicezent, ez az elv szenved sérelmet. Holott számunkra — sajnos! — nem közönyös, hogy a monarchia másik áramában mennyit nyer intenzív erőben a császári akarat, mert annak minden gyarapodása ép úgy érezteti a hatását Magyarországon is, mint ahogy a fizikából ismeretes közlekedő csövek akármelyik ágába merjük a vizet, az emelkedni fog a másik ágba is.

Az abszolutizmus erőtartalmából pedig soha sem lehet elég kevés.

A politika világából.

Budapest, január 8.

A bank-tárgyalások előtt.

— A helyzet bizonytalan. —

Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap gróf Andrássy Gyula és Kossuth Ferencz minisztereknek tett jelentést bécsi utjáról, holnap pedig többi miniszterfőura is beszámol a királyi kihallgatásról és az osztrák miniszterekkel való tárgyalásairól. Holnap délelőtt tizenegy órakor ugyanis miniszteri tanácskozás lesz Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter lakásán, amelyen a kabinet valamennyi tagja részt vesz, miután gróf Zichy Aladár ő felsége személye körüli miniszter is ma este Bécsből Budapestre érkezett. Kétségtelennek tartják, hogy e tanácskozás során újra megvitattja a kormány az aktuális politikai kérdéseket. A kormány egyáltalában nem néz vérmes reményekkel az esemény elé. Jól látja az akadályokat, amelyek a bankkérdés, a katonai ügyek és a választói reform sima elintézése elé gördülnek.

A bank-ügy kedvező megoldásában csupán a függetlenségi párt bizakodik most is és erősen hiszi és reméli, hogy az önálló bank legalább a kartel-bank alakjában megvalósul. Ennek a reménykedésnek ad kifejezést Hoitsy Pál, a függetlenségi párt ügyvezető alelnöke, aki a bécsi „N. Fr. Pr.“ mai számában ezeket írja a bankkérdésről:

„En a politikai helyzetben semmi nyugtalanító momentumot nem látok, azok a lapok, amelyek válsághírekkel számolnak be, a függetlenségi párt nagy zömének gondolkodása fölül tévesen vannak informálva. A bank kérdése legközelebről érinti a függetlenségi pártot. E kérdésben nagy volt a türelmetlenség, de nagyrészt csak volt. Kossuth Ferencz, fájdalom, hosszú idő óta beteg. Ágyából is intézi ugyan úgy a párt, mint minisztériumának ügyeit — szinte oszlatraméltó lelki erővel — de magával a párttal közvetlenül nem érintkezhetik. Nem jöhet fel a klubba, hogy megnyugtathassa ami aggodalom felmerül. De mióta a bankkérdésben kétszer is nyilatkozott, elmúlt az a kisebb arányú nyugtalanság is, amely addig tapasztalható volt. Válság csak abból állhatott volna elő, ha Kossuth engedett volna az önálló bank kérdésében elfoglalt álláspontjából. Senki sem volt jogosítva Kossuthról ezt feltételezni, de a gyöngébb lelkek újra hallani vágytak az ő ajkáról az ígét. Most, hogy ez is megtörtént, teljesen megnyugodtak a kedélyek. Ami már most a legújabb jelszót, a kartelbankot illeti, az, úgy gondolom, a dolog lényegét nem érinti. Mert ha nem akarunk játszani a szavakkal, mit jelent az, hogy kartelbank? Egy olyan bankot, amely kartelben van egy másikkal. Tehát a mi esetünkben egy önálló magyar jegybankot, amely kartelbe lép az önálló osztrák jegybankkal, közös érdekeinknek s feladatainknak hatékonyabb istapolása céljából. Hogy ez a kartel csak kölcsönös egyetértéssel jöhet létre, az nyilvánvaló. Hogy létrejöhessen, nekünk kevésbé érdekünk, mint az osztrákoknak, akik ezermillió korona árut importálnak évente hozzánk. Örülni fogunk mi is, hogy ez a kartel létrejön, de amiatt se fogunk könyvet hullatni, ha nem létesül. S azért csak csodálkozni tudok felette, hogy éppen Ausztria részéről fenyegetnek bennünket azzal, hogy ellenezni fogják a kartelt. Mindezek így lévén, a függetlenségi párt erejének teljes tudatában várja az eseményeket. Az önálló banknak meg kell lennie, ez megnyugtató minden aggodalmaskodó hazafit. Azt az örömet pedig nem fogja megtenni a párt a maga ellenségeinek — bár úgy látszik számítaniak rá — hogy praecipitálja az eseményeket, s türelmetlenségével maga tegye azt lehetetlenné, amit önként ért el számára a legközelebbi jövő.“

Politikai körökben különben azt hiszik,

felülmúlt. És 1892—1894-ig Csehország, Morvaország és Szilézia különböző vidékein kétszáznál több ily kiállításokat rendeztek a cseh hazafiak, melyektől távol tartotta magát a bécsi kormány, de az északi és déli szlávság entuziazmusát a legmagasabb fokig felbresztették. Az idegen sajtó alig vett e mozgalomról tudomást, csupán a szláv világ sajtója melegen érdeklődött iránta.

Nagy bizalommal voltak a németek a „vaskezü“ Baden irányában, kit ridegen fogadtak az ujesehek, elhatározván 1896. augusztus 29-ikén Prágában tartott kongresszusokon azt, hogy határozott állást foglalnak el Baden ellen, ki nem bír sem erővel, sem hivatással a cseh kérdés józan megoldása mezején. Majdnem összedarabolták Badent azon parlamenti mondásaért: „hogy Ausztriában csak a német kultúra van hivatalos vezérlő szerepet vinni.“ Az összes szlávok egyhangulag elítélték a lengyel Badent. Ő egyébként ünnepélyesen elismerte a cseh kérdés fontosságát, amely — ugymond — az összes pártok jóakarásával szerencsésen lesz megoldható. De e megoldás ma sem következett be, az elkeseredett harez folyik tovább s a nemzeti aspirációk megfelelő kielégítése helyett a béher van hivatva igazságot szolgáltatni. Pedig ezen igazságszolgáltatásnak valamely formában be kell következnie, mert a cseh nemzet már lerázta magáról a feledés szádós mohát, végleg elvált az idegen elemektől és elkezdett elszántasággal addig fog harcolni, míg ki nem vivja elvesztett függetlenségét.

talmas lépést tettek volna a végleges és ma már érvényben levő általános szavazati jog rendszeréhez: az ifju-csehek védelmére keltek; de a lengyelek — félve a ruténéktől — és a németek megtámadták Taaffet merész reformja miatt, mely tényleg meg is bukatta őt. Ezután Windischgraetz herceg koalíciós minisztériumot szervezett, mely koalíció ellen nyomban ellenkoalíció keletkezett, mely az ifju-csehek és Morvaország ó-cseheiből létesült. Egyben a horvátok és Hohewarth szlovénei is az ifju-csehekhez csatlakozván, hetven főből állott az új ellenzék. Ezen elszánt kisebbség meddővé tette a kormány többségének eszelekvőségét. A többség egy negatív többséggé fajult, melynek feladata már csak prerogatíváinak védelmére szorult az osztrák nemzetiségek hadjárataival szemben. Így az 1894-iki június 2-ikán összeült parlament csupán Prága ostromállapotához adhatta beleegyezését. És 1894. július havában a császár elé külön kihallgatásra meghívott ifju-csehek egyik vezére Herold ekkép szólt a császárhoz: „ma még nem értük el célunkat, de jól tudjuk, hogy ellenségeink kénytelenek lesznek velünk békét kötni.“ Ily büszke hangon szólott a nemzeti hős azon államfőhöz, aki nem egy ígérettel megajándékozta már forrongó csehjeit.

Aztán következett az 1891-iki prágai jubiláris kiállítás, mely bármely európai nemzet becsületére vált volna.

Subert a nemzeti színház igazgatója cseho-szláv etnografiai kiállítást rendezett, mely az összes eddigi ilyenmü kiállításokat

9.
zióbból.
t irt
gához,
m fo-
tságot
állni,
párt
kára a
) Za-
el a
ak tit-
olnap
a vég-
horvát
ajd az
mlását
mérge-
a nin-

Báró
át bán
zág az
füzette
t rej-
meg az
külköz-
arczot,
lagyar-
horvát
mondja,
t hitte,
békés
lloott a
ak ele-
aladás“
lajkat
török-
ország-
pulzust
ismer-
ságának
lelkis-
időben
re az
mányt s
tójának
vezeti
az ered-
s ural-
ny az,
hogy a
hatalmi
elfordul
a bán
zág bé-

, hogy
kikkel
kép-
ehetek,
úségét
el be-
ltak és
gi szer-
vala az
Trau-
zión 200
foglalt
kát. De
rendre
án oly
gy egy
ári há-
ehék is
tes el-
E pél-
sebbse-
és hősi
izonyos
h nem-
hálából
helyzet.
a nagy
lák pro-
hozata-
apját a
szerint
lgálatot
t volna
udszer,
érvény-
vel ha-

hogya a holnapi minisztertanács után egy kis szünet fog beállni. Az osztrák kormány nuncziuma a jövő hétre várható s addig a kormány tagjai a képviselőkkel sem fognak tárgyalni. Azt hiszik, hogy e hónap harmadik hetén a jegyzékgyűlést befejezik és megkezdhetik a szóbeli tárgyalásokat. Bécsi forrásból közlik, hogy ha *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszter a tárgyalások megkezdéséig meggyógyulna, akkor az első szóbeli tárgyalások Bécsben kezdődnek meg. Ha azonban a miniszter egészségi állapota miatt nem tudna utazni, akkor azt hiszik, hogy a tárgyalásokat Budapesten kezdik meg. Az anyag legfontosabb részét, mely a tárgyalás alapjául fog szolgálni, valószínűleg azok a jegyzőkönyvek fogják alkotni, melyeket a kiegyezési tárgyalások alkalmából vettek fel, minthogy ismeretes, hogy a bankkérdés a Beck—Wekerle-féle kiegyezési tárgyalások alatt heteken és hónapokon át volt a tanácskozás kizárólagos tárgya.

Budapest, január 8.

A debreczeni választás. Debreczen város harmadik választókerületében, mely *Szabó* Kálmán halálával üresedett meg, január 28-ikára tüzték ki a képviselőválasztást. Mint már megírtuk, alkalmasint három jelölt lesz: *Csanak* János föld-birtokos, *Tóth* János államtitkár sógora, függetlenségi párti, gróf *Degenfeld* József, volt főispán pártokivüli és *Révy* Nándor ügyvéd, balpárti programmal. A választás a városháza és a vármegyeháza közgyűlési termében fog lefolyni. Választási elnök dr. *Kocsár* Gábor, küldöttségi elnök *Beregi Nagy* Sándor.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Szatmármegye közigazgatási bizottsága ma Falussy Árpád főispán elnöklésével ülést tartott. Az alispán és *Szabó* Antal bizottsági tag köszönetet mondtak a főispánnak eddigi munkásságáért. A főorvos jelentése szerint a vármegyei közegészségügy kedvező. A tanfelügyelő bejelentette, hogy a vármegyei tanítók Szatmárott otthont létesítenek. Végül a gazdasági előadó jelentése következett, mely szerint az őszi vetések a hó alatt megerősödtek, az ónos eső a gyümölcsfákban és szőlőkben sok kárt tett.

A román iskolák felírásai. Brassó megye tanfelügyelője elrendelte, hogy a román iskolák felírásaiból a „román” szó töröltessék és a felírás így hangozzék: Gör. kel. felekezeti elemi iskola. A román lapok eme rendelet miatt most nagy zajt csapnak és azt állítják, hogy ez a rendelet az egyházi autonómia megsértése.

Furcsa kiáltvány. Pozsony város polgármestere, *Brolly* Tivadar vörös tintával írott következő levelet kapta a napokban:

1909. évről

Pozsony város polgármesterének!

Értésítjük önt arról, hogy a városban levő összes hivatalt elkaszíroljuk; mind légből repítjük, ez volt nekik utolsó karácsonyuk, előbb kiraboljuk mind, végre hátralevő családjaikat a varjuk eledeleül szolgáltatjuk, több gyárát és üzemet is elpusztítjuk, ügyvédek székhelyét és irodáikat erre a sorsra hozzuk, az összes zsidóságtól tisztázzuk a várost! Elvünk az, egy új világot alkotni, népünk részéről, évek óta lassan, de biztosan haladva ez ellen 8000 felül gyülemlert csapatunk, ma érvényre jön régi elvünk végre. Éljen a nép szava! Le a hivatalokkal, le a hamis törvényekkel! Éljen az igazság, szabadság! Éljen!! és le a zsarolóival, itt kezdve és az egész hazában végrehajtva. Hiába a katonaság uram, hiába minden elővigyázat, sőt rosszabb, hiába az elfogatás, mert ha seregünk közül egynek is elfogatása megtörténik, azonnal vége Önöknek és bekövetkezik a katasztrófa.

Hatezer tagból álló forradalmas, hatezer tagból álló sereggel. Mind elkeseredett harcosok. Jelző: „Uj, világot alkotni! — Elég a régiektől!”

Pozsony város polgármestere a furcsa förmedvényt természetesen ad acta tette.

A balkáni események.

Budapest, január 8.

Szerbiában rendkívül nagy felháborodást idézett elő Milovánovics meghátrálása. Majdnem az összes politikai pártok abban a nézetben vannak, hogy a szkupstina legközelebbi ülésén kérdőre kell vonni Milovánovicsot és így nem lehetetlen, hogy ennek állása ismét megrendül, annál is inkább, mert *Pasies* megint megkezdte ellene intrikáit.

Konstantinápolyból ma újra jelentik, hogy a tárgyalások monarchiánkkal e napokban megkezdődnek. Állítólag Németországon kívül Francia- és Olaszország is támogatják Ausztria-Magyarországot annyiban, hogy a portának azt a tanácsot adják, hogy fogadja el a gazdasági téren tett engedelményeket és tekintsen el a pénzügyi kárpótlástól. Bosznia autonómiájához pedig a porta különben sem ragaszkodott, mert annak terve orosz forrásból eredt. Pétervárott ugyanis ezt alkalmas eszköznek tekintették Szerbia és Montenegró lecsillapítására.

Mai hireink a következők:

Milovánovics meghátrálása.

A szerb politikai körökét élénken foglalkoztatja az a nyilatkozat, amelyet Milovánovics tett az osztrák-magyar követ előtt és nagy izgatottságot kelt az a körülmény, hogy a szerb külügyminiszter magyarázata sokkal messzebb ment, semmint gróf *Forgách* követelte. Az osztrák-magyar követ a szkupstina második ülése után az ott elhangzott beszédek miatt nem tett panaszt kormányára nevében, mikor először látogatta meg a külügyminisztert, ellenben mikor a bécsi külügyi kormány megbízásából másodszor is lépéseket tett gróf *Forgách*, már a szkupstina második ülésén elhangzott beszédek miatt is magyarázatot követelt s ez az oka annak, hogy Milovánovics nyilatkozata arra is kiterjed.

Azokról a diplomáciai lépésekről, amelyeket gróf *Forgách* Belgrádban tett, a következő részletek szivárogtak ki: Miután az osztrák-magyar követ első látogatása Milovánovicsnál nem járt a kívánt eredménnyel és gróf *Forgách* kijelentette, hogy kormánya nem érheti be a szerb külügyminiszter magyarázatával, Milovánovics minisztertanácsot hívott össze. Ezen a konferencián belátták a miniszterek, hogy már késő minden kibúvó és a konfliktust nem lehet akként elsimítani, ha Milovánovics beszédében a kifogásolt passzust utólag módosítják, annál is kevésbé, mert *Pasies* fenyegetőzött, hogy ebben az esetben nyilvánosan leleplezi Milovánovicsot és a szkupstinában szemébe fogja vágni, hogy meghamisította a tényeket. Viszont az osztrák-magyar követ egész határozottsággal értésére adta a szerb kormánynak, hogy ha huzza-halogatja a dolgot, annak súlyos következményei lehetnek. Ilyen körülmények között a szerb kormánynak nem volt más választása s kénytelenségből bocsánatot kért.

Feltétlenül bizonyos, hogy a szkupstinában a pártok felelősségre fogják vonni Milovánovicsot, amiért gróf *Forgách* előtt rosszalását fejezte ki a pártoknak a szkupstinában tanusított viselkedése és az elhangzott beszédek fölött. Milovánovicsnak tárezájába fog kerülni, hogy Ausztria-Magyarország irányában kielégítő magyarázatot adott, ha csak ő maga előzetesen le nem mond. Annyi bizonyos, hogy az ügynek folytatása lesz.

A szerb kormány a legközelebbi napokban a nagyhatalmakhoz az annexió ügyében memorandumot fog intézni, amely tartalmazni fogja Milovánovics beszédét, a szkupstina határozatát, adatokkal és okmányokkal fogja a határozatot megokolni és igazolni a külügyminiszter eljárását. A memorandumot a szerbiai politikai pártok valamennyi vezetője, a tudományos akadémia elnöke és az egyetem rektora is alá fogja írni.

A török tárgyalások.

A tárgyalások Bécs és Konstantinápoly között, amelyek a legutóbbi napokban holtpontra jutottak, a „Lokalanzeiger” tudósítójának értesülése szerint a Bajram-ünnepek után ismét meg fognak indulni. Sokkal kedvezőtlemebbül állanak a tárgyalások Bécs és Pétervár között s megnehezíti azokat az a körülmény is, hogy gróf *Berchtold* nagykövet elutazott Pétervárról s egyelőre nem is szándékozik visszatérni állomáshelyére. Ha ez nem is jelenti a diplomáciai viszony megszakítását, azt semmiestre sem lehet állítani, hogy hasznára válna a két állam közt való közeledésnek, ha Ausztria-Magyarország pétervári képviselője és az orosz kormány között nem normális a viszony.

A „Neue Freie Presse” konstantinápolyi tudósítója illetékes részről úgy értesül, hogy némesak Németország, hanem Franciaország és Olaszország is támogatja Ausztria-Magyarországnak azt a törekvést, amely odairányul, hogy a porta fogadja el a felajánlott gazdasági előnyöket. A boszniai autonómia követelésével, amelyet Törökország nem is kíván, Oroszország teljesen elszigetelve áll, ami pedig a konstantinápolyi angol nagykövetséget illeti, ott határozottan tagadják, hogy Angolország csak törödnék is Bosznia-Hercegovina autonómiájával, minthogy azt a londoni kormány kizárólag Ausztria-Magyarország ügyének tartja. A tárgyalások Ausztria-Magyarország és a porta között még nem terjedtek túl az elvi kérdéseken, de illetékes helyen a leghatározottabban hangsúlyozzák, hogy a boykott, amely csak a török kormány gyöngeségére vall, a legtávolabbról sem fog befolyást gyakorolni az osztrák-magyar monarchia elhatározásaira, még ha a kereskedelem sokkal nagyobb károkat szenvedne is általa, mint tényleg.

Miért haragszik Anglia?

A „Breslauer Zeitung” állítólag teljesen megbízható forrásból jelenti a következőket: Angliának a Balkán félszigeten tűzött izgató politikája az angol király személyes befolyására vezetendő vissza. *Edvárd* király mult nyáron Ischlben arra akarta rábírt Ferencz József királyt, hogy Vilmos császárt bírja rá a haditengerészet leszerelésére. *Edvárd* királynak az volt továbbá a szándéka, hogy megvalósítsa az osztrák és magyar-német szövetség revízióját. *Ferencz* József király *Edvárd* királynak ezt az ajánlatát visszautasította s ezóta Anglia és Ausztria-Magyarország között egyre jobban fokozódó elhidegülés állott be.

Bosznia alkotmányá.

A „Zeit” estilapja közli, hogy a közös pénzügyminisztériumban most dolgoznak Bosznia-Hercegovina alkotmánytervezetén s még a tavasszal alkotmányt kapnak az okkupált tartományok. A javaelőzet szerint a tartománygyűlés virilistákból és választott képviselőkkel fog állni. A városok és vidéki községek műveltebb náposztályai három kuriára fognak oszlan, amelyeknek egyes csoportjaiban az egyes felekezeteknek jutó mandátumok száma meg lesz állapítva. A választási eljárást császári rendelet fogja szabályozni. Májusban vagy júniusban lesznek a választások és a tartománygyűlés első ülészaka még a nyáron megnyílik. Az alkotmánytervezet kidolgozása körülményes munka, mert előzetes megállapításokat föltételez a közös miniszterek, az osztrák, a magyar és a bosznia-hercegovinai or-

számos kormány, ugyisintén a boszniai pártok vezetői között. Az alkotmány életbeléptetése előtt a kormány szervezni fogja az okkupált tartományokban az ügyvédi és a kereskedelmi kamarákat, ügyvédi rendtartást fog kidolgozni, a törvénykezést, a kérvényezési, egyesületi és gyülekezési jogot is rendeznie kell s erésben kész törvényjavaslatokat dolgoz ki a bosznia-hercegovinai tartománygyűlés számára.

Nikita megint fenyegetődik.

A „Daily Telegraph“ haditudósítója, aki jelenleg a Balkánon utazik, legutóbb Cetinjében volt, ahol Nikita fejedelem hosszabb kihallgatáson fogadta. A tudósító megkérdezte a fejedelmet, hogy miként vélekedik a helyzetről, mire a következő választ kapta:

— A montenegróiak kérése teljesen jogosult. Montenegró nem zavarja meg a békét és nem futja meg a riadót, hanem Ausztria volt az, amely ilyen súlyos helyzetet provokált, azáltal, hogy fenyegetővé tette Montenegró jövőjét és existenciáját. Mi nem nyugodhatunk bele ebbe a helyzetbe. Hogy a háboru eddig ki nem tört, az csupán azért van, mert megígértem a hatalmaknak, hogy megvárom a konferencia határozatát és annak daczára, hogy Montenegró sokat szenvedett és szenved, folytatjuk a mi kötelezettségeinknek lojális teljesítését, de azért egy percz sem téveszthetjük szem elől hazánk jövőjét. Várjuk azt, hogy mi kínálkozik nekünk azelőtt, mielőtt fegyveres kézzel vihatnók ki igazunkat. Háboru esetén Ausztriának tulsúlyban levő erői talán eltaposhatnak bennünket, csak hogy ez nem fog oly könnyen menni, mert a montenegróiak az utolsó szálig fegyvert ragadnának és fegyverrel kezükben halnának meg. Különb is még jobb, hogyha kiirtják ezt a fajt, sammint hogy egy idegen hatalom ravagijába kerüljön. A megoldás egyszerű és világos. Montenegró azt kéri, hogy Spizza és Czetinje közt vasuti összeköttetés létesíttessék. Azonkívül, hogy a transbalkáni vasut építése megkönnyíttessék. Montenegró azt kéri, hogy egy keskeny terület kesse össze Szerbiával. Csakis ezen az alapon lehet meggyezni! Ausztria a multban ügyesen fosztotta meg a montenegróiakat reményeiktől. Most azonban a montenegróiak nem hagyják magukat megcsalni! Remélem — fejezte be a beszélgetést Nikita fejedelem — hogy igazságot fognak nekünk szolgáltatni és hogy a hatalmak respektálni fogják jogainkat, hogy megmentsek Montenegrót egy igazágtalan és kegyetlen háboru veszedelmétől!

A bolgár kárpótlás.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy Bulgária kész Törökországnak kárpótlásul 82 millió frankot fizetni, ellenben Törökország 150 millió frankot követel. Az orosz kormány azt tanácsolta a bolgár kormánynak, hogy menjen el 100 millió frankig. A macedon központi bizottságot felháborította, hogy a bolgár kormány az ideai költségvetéséből törölte azt az 550.000 frankot, amelyet tavaly a bulgáriai macedon bandák szervezésére beállított. A központi bizottság tiltakozása jeléül elhatározta, hogy elfogadja Sandanski ajánlatát a macedóniai bandák újjászervezése dolgában.

A görög áruk bojkottja.

Szalonikiból táviratozza a „Vossische Zeitung“ tudósítója, hogy az ottani zsidó teherhordó- és kikötőmunkások vonakodnak a bojkottot végrehajtani a görög hajók ellen, mert félnek, hogy Görögországban a bojkottot a görögök a zsidókon torolják meg. Szalonikiból a kikötőmunkások majdnem kivétel nélkül zsidók.

A török tisztikar.

A „Vossische Zeitung“ üszkübi tudósítója beszélt a török parlament egy képviselőjével, az ifjutörök bizottság üszkübi komitéjának tagjával, aki a következőket mondta a török tisztikarról:

— A viszony a török tisztikarban az, hogy a tisztikar szeretné, ha von der Goltz tábornok visszatérne Törökországba és főfelügyelője lenne a török hadseregnek. Ennek oka abban

rejlik, hogy a tisztikar — alantasabb és magasabb ranguak egyaránt — féltékenyeknek egymásra. Senki sem ismer el honfitársai közül valakit magánál különbnek s ezért jó volna, ha olyan világhírű és tapasztalt öreg szakteknitely, mint von der Goltz pasa állana a török hadsereg élére, akit a török tisztikar elismer és szeret.

Zavargások Kisásiában.

A „Jeni Gazetta“ jelenti, hogy Mosulban komoly zavargások törtek ki. Egy lovaskatonát, aki a Bajram alatt egy török asszonyt inzultált, letartóztattak. Kartársai kiszabadítani akarták és ezért megtámadták az őrházat. Ebből harez keletkezett, melyben a lakosság is résztvett. A lakosság végül beszorította a támadókat kaszárnyáikba. A váli és a katonai parancsnok intervenciója eredménytelen maradt. Közben egyesek felhasználva a zavart, kinyitották a börtönök ajtaját, mire fosztogatások és mészárlások állottak be. Szaid, tekintélyes kurd sejkó és egész családját meggyilkolták. A lap jelentése szerint ezenkívül a lakosság köréből harmincezer életüket veszítették, negyvenen megsebesültek. A helyzet komolyan látszik, miután a hadügyminiszter megbizta a 4. hadtestparancsnokságot, hogy az 5. zászlóalját Mosulba küldje.

KÜLFÖLD.

A helyzet Ausztriában. Bécsből jelentik, hogy a király tegnap hosszabb kihallgatáson fogadta báró Bienerth osztrák miniszterelnököt. Ezt a kihallgatást némely oldalról a miniszterelnöknek azzal a kívánságával hozták összefüggésbe, hogy a kabinet állása parlamentárisra tétessék. Erről a törekvésekről azonban igen különbözők a vélemények. Általános az a vélemény, hogy a németek és csehek között fennálló ellentétet elhárítása nélkül a miniszterium parlamentalizálása éppen olyan reménytelen, mint amilyen eredménytelen volna. Arról azonban, hogy a németek és a csehek valamiben is közlekednének egymáshoz, semmi nyoma sincs. A „Den“ mégis tudni váli azt, hogy báró Bienerth az akadályok daczára szorgosan foglalkozik azzal a tervvel, hogy a január 26-án összehívandó képviselőház előtt mint parlamentáris miniszterium mutatkozzék be. Erre a törekvése a magyar miniszterelnökkel folytatott bécsi tanácskozások eredménye lesz irányadó. Báró Bienerth állítólag arra is hajlandó, hogy a posta- és közlekedésügynek a kereskedelmi miniszteriumtól való elválasztása útján új ressortminiszteriumot állítson fel a cseheknek, úgy, hogy a csehek három miniszteri tárczát birjanak. Mérlegelik annak lehetőségét is, hogy egy délszláv földművelésügyi miniszteriumot szervezzenek. Az osztrák képviselőházat e hó 28-ára összehívták.

Az alsóausztriai tartománygyűlés. Bécsből jelentik, hogy az alsóausztriai tartománygyűlés ma ült össze először. A beérkezett iratok között van Amann és társainak sürgősségi javaslata a német nyelvnek Alsó-Ausztria valamennyi nyilvános iskolájában tanítási nyelvvé való törvényes minősítése tárgyában, továbbá Rienössl és társainak interpellációja, amelyben a német nyelvnek kizárólagos tanítási nyelvvé való kimondását kéri, utalással arra a veszélyre, amely Alsó-Ausztria egyes részeit a cseh egyesületek folytonos szlávostítási törekvései részéről veszélyeztetni és különös utalással Unter-Temenauban épített cseh egyesületi iskolára. Beérkezett továbbá Rienössl és társainak interpellációja két bécsi czég által Szerbia részére történt lószállítások ügyében.

Haldane az angol hadseregről. Haldane hadügyminiszter egy beszédben, amelyet East Lothian kerületben választói előtt mondott, rátért Roberts lord azon aggodalmaira, hogy 200.000 emberből álló erős hadsereg hirtelenül inváziót hajthatna végre és kijelentette, hogy Anglia a tartalékokkal együtt 320.000 emberből álló rendes hadsereggel bír, amely jobban ki van képezve, mint bármely más. Rövid idő alatt négy hadosztályt lehet mozgósítani. Rendelkezünk fegyverekkel, készletekkel és legénységgel, amely hat vagy több hadosztály mozgósítására is elégséges volna. Angliának területiális hadseregével együtt 527.000 embere van készenlétben arra, hogy az inváziót megakadályoz-

hassa, amiért is az ország védelme egyáltalában nem aggasztja.

Vilmos császár ujévi beszéde. A „Berliner Lokalanzeiger“-nek a császár ujévi beszédevel kapcsolatban jól informált helyről a következőket írják:

Kisérletek történtek a császár ujévi beszédének Németország ellen való politikai kihasználására. A császár, mint minden évben, a hadtestparancsnokoknak Németország katonai helyzetéről való felfogását adta elő. Ez alkalommal kijelentette, hogy ez főleg, mert a „Deutsche Revue“-ben egy czikk jelent meg, amely minden erről mondhatót megmond. A császár ezután azonosította magát a czikk katonai fejtegetéseivel. Gróf Schlieffen tábornok, a czikk szerzője, aki a hadsereg legkimagaslóbb tisztjei közé tartozik, a czikk alapjául, miként az minden hadvezér kötelessége, a Németországra legkedvezőtlenebb viszonyokat veszi alapul. Ami politika abban a czikkben van, annak arra a tanácskozára nézve, amelyen a császár résztvett, semmiféle jelentősége nem volt. Mert a császár, miként nyomatékosan kiemelte, a szerző katonai fejtegetéseivel azonosította magát. Ha sajnálatos is, hogy a czikk felolvasásának ténye eddig kidrittetlen indiszkréció következtében nyilvánosságra jutott, mégis határozottan szembe kell szállni azokkal a kísérletekkel, amelyek az ügynek a német császár és a német birodalom ellen való kihasználására irányulnak.

A Reichsanzeiger a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Ö cs. és kir. felsége január 2-án az évenként szokásos tanácskozást tartotta az ujévi üdvözlésre Berliuben összegyűlt parancsnoki tábornokokkal. Ö felsége nyilatkozatai nem voltak a nyilvánosságnak szánva és nem volt meg a szándék azokat nyilvános kritika alá bocsátani. Ennek daczára azokról hírek kerültek a sajtóba. A külföldi lapokban megjelent támadásokkal szemben megállapítjuk, hogy a tanácskozás főleg katonai kérdésekre vonatkozott. Az utolsó hadgyakorlatoknál tett taktikai tapasztalásokról szóló fejtegetéseikhez fűzve, ö felsége rámutatott egy legutóbb megjelent tanulmányra, amely a modern háboru alakulását és az újabbkori fegyverek hatását az ütközetre fejti ki. Az ezen katonai munkában levő politikai gondolatokat és elmékedéseket a legfőbb hadur nem vette tekintetbe.

A perzsa forradalom. Ferman herceg átvette az ispahani kormányzóságot és a legközelebbi napokban alkormányzót fog odaküldeni. Az orosz és angol követség azt a tanácsot adták Szemzan kinnak, ne rontsa a helyzetet azzal, hogy vonakodik a sah által kiküldött kormányzót fogadni. Az urmiai forradalmárok, akiket Dsulfaból Samaszba segítségül hívtak, visszatértek Urmiába, ahol ünnepelesen fogadták őket. Urmiában nyugalom van, de a községekben folytonos rablótámadások történnek.

A kínai zavarok. A „Newyork Herald“ kalkulált tudósítója beszélgetett Kang Ju Vei kínai reformátorral s megkérdezte, hogyan vélekedik Juansikkáj elmozdításáról. Kang Ju Vei azt felelte az újságírónak, hogy egész határozottan tudja, hogy Juansikkáj egy orvosnak negyvenézer taelt fizetett azért, hogy Kvang-Szü császárt megmérgezze. Amikor Juansikkáj látta, hogy az özvegy császárné haldoklik, attól félt, hogy a császár meg fogja magát boszulni tiz évvel ezelőtt elkövetett árulása miatt s ezért vesztegette meg az orvost és megverte meg a császárt.

EGYHÁZAK.

— (Pör a szerb és román egyház között.)

Abban a nagyszabású pörben, amelyet a román egyház három bányási (Bezdan, Szentgyörgy és Mesies) kolostor tulajdonjoga iránt a szerb egyház ellen indított, a szerb metropolia ügyészei most adták be a bírósághoz a válasziratot, melyben történeti adatokra hivatkozva azt igyekeznek bizonyítani, hogy ezek a kolostorok mindig a szerbeké voltak. A román egyház válaszájának a beadására a bíróság folyó évi márczius 16-ikát tűzte ki határnapul. A román egyházat dr. Babes Emil budapesti ügyvéd képviseli, akinek a nagy bizonyítási anyag gyűjtésében és rendezésében dr. Alexies György egyetemi tanár és Hamzsea és Mangra archimandriták segédkeznek. A pör tárgyalására a temesvári törvényszék van delegálva. Az ügyvédek beadványai, melyek valóságos történelmi etnografiákat képeznek, minden esetben több száz ivre

terjednek. A román egyház nagyon bizik abban, hogy a pört megnyeri, minthogy a kérdéses kolostorok, melyeknek vagyona mintegy három millió korona, kizárólag románok által lakott vidékeken vannak és ott léteztek már a 15. és 16. században is, amikor még a Bánságban a szerbeknek nyomuk se volt.

Eberek vagyunk.

Nincs azon semmi siratni való, hogy Calabriában gyilkoltak egy falat kenyérért és hogy emberi keselyük lakmározta a romokból kiálló áldozatokból. Ez csak annyit jelent, hogy emberek vagyunk. Az emberi természettel épenséggel sem összeférhetetlenek azok a bizonyos kannibáli cselekedetek.

A moralisták ugyan arra oktatnak ki bennünket, hogy az emberből az állat csak bizonyos alkalmakkor ugrik ki — mint például akkor, ha menekülni kell egy égő házból, vagy most Calabriában, ahol a civilizáció külsőségei hirtelen összeomlottak — különben összehúzódik benne és a sima kulturmáz mögött nem lehet észrevenni. Amit a moralisták állatnak mondanak, az tulajdonképpen az önfentartási ösztön, vágy, törekvés, vagy tudat. Ez az önfentartási vágy simul a körülményekhez.

Ahol a törvények érvényesülhetnek, ahol félni lehet a zsandártól, bírótól és börtöntől, ott megnyilatkozási módja nem olyan őszinte és brüszk. Ugyanilyen keretben jelentkezik, ha kielégíthetése elé nem merednek legyőzhetetlennek látszó akadályok. De azonnal formát változtat, ha közvetlen büntetéstől nem kell tartania, vagy ha azt hiszi, hogy csillapíthatására csakis az az egyetlen út áll nyitva. Az a calabriai rabló, aki levágja a halott gyűrűs ujját, erőszakot követ el az egyedül kószáló leányon, vagy megöli rablótársát, hogy kivehesse kezéből a kenyeret: alapjában véve ugyanazt teszi, miat amit körülöttünk nagyon tiszteletreméltó dzsentimenek cselekszenek.

Körülöttünk nagyon tiszteletreméltó dzsentimenek hirtelen meggazdagodnak. Hogy lehetséges ez, mikor mások sokkal többet dolgoztak, mint ők, s mikor mások okosabb és tanultabbak, mint ők: és ezek a mások mégis vagy ott maradnak a középszerűségben — és ez a jobbik és ritkábbik eset — vagy pedig lecsuszna a szegénységbe, a nyomorba, ahonnan vagy revolvergolyó, vagy tüdőgyulladás menti őket meg? Erre azt felelik, hja, a szerencse. Nézzenek jól ennek a szerencsének a gyomrába, s azt fogják találni, hogy az tulajdonképpen ugyanolyan bestialitás, mint a calabriai gyűrűlopás — azzal a különbséggel, hogy míg a gyűrűlopást a törvény körülírja és bűnnek nyilvánítja, addig a „szerencsét“ nem lehet definiálni és nem lehet bűnnek deklarálni.

Ugyancsak a mi tiszteletreméltó dzsentimenünk oda áll a szegény leány elé s azt mondja neki — ez a jobbik eset — légy a feleségem, nem baj, ha nem szeretsz, csak légy a feleségem, lesz tiszobás lakásod és minden napra más ruhád. Természetesen, a mindennapi eset az, hogy a dzsentimennek nem kell feleségül vennie a szegény leányt; mirtuskoszorúnál és tiszobás lakásnál sokkal olcsóbban kapja meg a testét.

Mi a különbség a dzsentimen és a calabriai szerelmi megnyilatkozása között? Az egyik a gazdasági a másik a fizikai hatalmával él vissza; de a lényeg itt is, másutt is mindig az, hogy az erősebb — ugynevezett

jogállamban a gazdaságilag, barbár, vagy vad vidékeken a testileg erősebb — elnyomja, kizsaratja a gyengébbet és elveszi szája elől a kenyeret, lehuzza testéről a ruhát és megrabolja lelkét. Ez a föld minden pontján egyformán történik: Reggio-di-Calabriában éppen úgy, mint a londoni Cityben.

Azt mondjuk erre, hogy ez az emberi természet. Talán szabatosabb lenne azt mondani, a mostani gazdasági viszonyok emberének természete. Mert nem lehetetlen, hogy más gazdasági viszonyok között az emberi természet is meg fog változni és majd akkor közönséges típus lesz az, ami ma nagy-nagy kivétel és legendaszerű.

A rombadölt városból.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 8.

Hogyan építsék fel az elpusztult délolaszországi városokat és hogy miként segítsenek a mindenükből kifosztott lakosságon: ez a kérdés, melyre az egész művelt világon a feleletet keresik. Valamennyi nemzet nagy részvételt fordul a katasztrófától sújtott Itália felé és erejéhez képest minden lehetőséget, hogy a segítség munkájából a maga részét kivegye. Magyarország lakossága nagy lelkesedéssel és nagy aparáttal látott hozzá a segélyakcióhoz, melynek céljaira az olasz kormány háromszázhusz millió lírát ajánlott fel. Ma elkészült az a törvényjavaslat is, mely pontosan részletezi a kiutalványozandó segélyeket, s amelyet a közeli napokban a kamara elé terjesztenek.

A pusztítás területén még egyre ismétlődnek az újabb földrengések, amelyek, ha nagy kárt már nem is okozhatnak, még mindig óriási pánikot keltenek a lakosság körében. Ma számokban is megközelítő képét kaptuk egyébként annak a borzasztó pusztításnak, melyet a földrengés, az emberi életől eltekintve, anyagiakban okozott. Ezek a számok élénk világot vetnek arra az önfeláldozó munkára, mely szükséges, ha a szerencsétlenségtől ért földrészek lakóit kellőképpen akarják felsegíteni.

Mai részletes tudósításunk a következő:

Messina felépül.

Bertolini közmunkaügyi miniszter egy újságírónak elmondta, hogy a földrengés Messinában okozta a legnagyobb pusztítást. Messinában a házakat kőből építették s a gerendák többnyire abban az irányban voltak elhelyezve, amelyben az első borzasztó lökés történt, amely jóformán az összes gerendákat kilökte helyzetükből és az épületeket támasz nélkül hagyta. Aztán következett a második lökés, amely az épületeket egészen összedöntötte. Azok az épületek, amelyeknek gerendái nincsenek a földlökés irányában elhelyezve, nagyobb ellenállást tudtak kifejteni és alig sérültek meg. Mazza tábornok, akit a földrengés területére állami biztosnak neveztek ki, tizenöt ezer emberrel és sok hajóval rendelkezik, így tehát hathatósan megoltalmazhatja a romok közé temetett magánvagyonát. Egyelőre megengedik a lakosságnak, hogy a város környékén sátrakban és barakokban lakjék. A közmunkaügyi miniszter legelső sorban elegendő számú barakokról akar gondoskodni, amelyeket fából építenek és cseréppel fődnek. Minthogy emberleletek megmentéséről már alig lehet többé szó, a kormány, most már a vagyon megmentésére vet sulyt s azután nyomban hozzá fog fogni az elpusztult városok fölépítéséhez.

A milliomos hajléka.

Báró Mandika sokszoros milliomos, akitnek palotája Messinában elpusztult, tizennégytagu családjával öt nap óta vasuti kocsiiban lakik. A czime Barone Giuseppe Mandika, köz-

ponti pályaudvar Reggióban, 220,401. számú marhaszállító kocsi.

Inség-javaslat.

Az a törvényjavaslat, amelyet a kormány holnap az inséges vidékek felsegítése céljából a képviselőház elé fog terjeszteni s amelyet a parlament minden bizonynyal pártkülönbség nélkül egyhangulag fog megszavazni, így hangzik:

A tavalyi államháztartás 33 millió lírára rugó feleslegéből 30 millió líra arra fordítandó, hogy ezen az összegben a katasztrófa vidékén fekvő városok elpusztult állami és középületei helyreállítsanak és szükséges támogatást lehessen nyújtani. Ugyancz az összeg szolgál a vidéki és környékbeli állami épületek újjáépítésére, az ottani inségesek támogatására és ama testületek és magánosok segélyezésére, akik az építkezést a meghatározott szabályok szerint hajlandók végezni. Erre a célra, de kizárólag erre az állami, jövedelmi-, föld- és házadókra két évi időtartamra 5 százalékos pótlék vettetik ki.

Elrendeli a törvényjavaslat, hogy a földrengés alkalmával meghalt vagy súlyosan megsebesült hivatalnokok, illetőleg családtagjaik nyugdíjának kiszabásánál olyan eljárás követendő, mintha azok szolgálat közben haláltak volna meg, illetőleg sebesültek volna meg.

Végül a törvényjavaslat igazságügyi és közigazgatási intézkedéseket tartalmaz, szabályozza az egyes községek vagyoni viszonyait, a katasztrófa által megbolygatott jelző- és telektulajdont, közigazgatást és földhatalmazást ad a kormánynak, hogy külön bizottságot küldjön a helyszínre a viszonyok tanulmányozására s adandó alkalommal királyi rendeletek útján tehesse meg a szükséges intézkedéseket.

A katasztrófa gazdasági jelentősége.

Szakemberek a délolaszországi katasztrófa gazdasági jelentőségét próbálják mérlegelni, ami nem könnyű dolog, mert különféle tényezők hatottak közre. Rengeteg ingó és ingatlan érték pusztult el. Egyedül az épületekben történt kárt kétezár millió lírára becsülik. Az ingóságokban nem lehet túlságosan nagy a veszteség, mivel számtalan értékes holmi megmaradhatott a romok alatt, amint még előkerülhetnek. A földrengés folytán az olasz nemzetgazdaságra nézve két mozzanat jöhet figyelembe. A katasztrófa ideje felette rossz viszonyok napjaival esett össze. Az amerikai válságos állapotok miatt a legtöbb kivándorló az újvilágban töltötte az ünnepeket és nem a hazájában költötte el a pénzét. Továbbá az olaszországi gabona-, szőlő- és olajtermés silány volt. Mindezeket erősen megszenvedte a vásárlási kedv. A raktárakból kevés anyag került ki és azokért is gyöngén érkeztek be a pénzek. Nem szorul bővebb magyarázásra, hogy ilyen körülmények közepette milyen szomorú gazdasági következmények várhatók most, a borzasztó szerencsétlenség után. Amikor olyan óriási számú emberélet pusztult el, a kereskedelem és az ipar üzemenek s területének szerfölött meg kell keskenyedni. Még szerencse, hogy az olasz bankok eléggé jók, tartják magukat és sokat tudnak majd a hitelekkel a rászorulókon segíteni. Okos intézkedés volt az, hogy az olasz tőzsdék a megdöbbentő hírek elterjedésekor nyomban beszüntették a működésüket és ezzel elhárították a pánikot. Az értékek amugy is rohamosan kezdtek esni. Ma, hogy újból megnyiták a tőzsdék kapui, már elmúltak az ijedségek. Sikertől sok eladási megbízást visszavenni és gondoskodtak arról, hogy a piacra kerülő anyagot fölvegyék.

Uj földrengések.

Este 6 óra 37 perczkor itt erős földrengést éreztek, amely a lakosságot rémületbe ejtette. A megrongált házakon újabb repedések keletkeztek. Palmiban és Calabria más vidékein tegnap ismét kisebb földrengések voltak amittől a nép nagyon megrémült és a mentési munka egyidőre megakadt.

A múlt éjszaka Nápolyban valami haszonlatlan és lelkiismeretlen semmirekellő egy forgalmas utcán végigszaladt s egyre azt kiáltotta:

— Földrengés! Földrengés!

Egy szempillantás alatt hire futott a veszedelemnek, a házakból az emberek félig meztelenül rohantak az utcára, nagy jajveszékkel támadt és futott mindenki a város környékére. A rémület reggelig tartott.

Messinában tegnap éjjel 11 óra 10 perczkor újabb földrengés volt. A katonák és matrózok, akik fáklyák világításánál dolgoztak, nagyon megrémültek s erre a csapatokat visszarendelték azokról a helyekről, ahol a dűledő falak veszedelmesen inogtak. De az elővigyázat fölösleges volt, mert a földrengés nem tett újabb kárt.

Reggio di Calabriában az egész éj folyamán ismétlődtek a földlökések. Az erősebbeket dörej kísérte. Azon kevés épület, amely még egészen nem pusztult el, még erősebben megrongálódott. A vasutvonalak helyreállítására irányuló munkálatokat erőlyesen folytatják.

A katasztrófa kerületeinek képviselői.

Messinában *Fulci* képviselő elnöklése alatt a katasztrófa vidékének képviselői és az életben maradt 17 messinai és reggioi városi tanácsos egy vasuti kocsiiban gyűlést tartott. Elhatározták, hogy felszólítják a kormányt, hogy bizza rájuk az elpusztult városok és községek közigazgatásának intézését.

A magyar segítő akció.

Nagybecskereken tegnap *Botka* Béla főispán elnöklésével a vármegyeházán népes értekezlet volt, amelyen elhatározták, hogy a földrengés sújtotta olaszok javára az egész vármegye területén gyűjtést rendeznek. A segítő akció intézésére bizottságot alakítottak, amelynek elnökei *Botka* Béla főispán, *Janló* Ágoston alispán és jegyzője *Somfai* János lapszerkesztő.

Hódmezővásárhelyen *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszter felhívására *Juhász* Mihály hódmezővásárhelyi polgármester belépett a délolaszországi magyar országos segélybizottságba.

A szicíliai és calabriai földrengés által károsultak részére újabban a következő adományok folytak be a budapesti olasz főkonzulátushoz:

Gróf Wenckheim Frigyes és neje 2000 K, a „Magyarország“ gyűjtése 1326 K 10 fillér, *Guerra* Miklós (Budapest) 50 K, *Kobrak* czipogár (Vácz) 50 K, dr. *Kunfy* (Kaposvár) 20 K, *Kinestári* bányakezelőség (Visegrád) 20 K, *Ferencsik* Aladár (Lugos) 10 K, *Bélyeggyűjtő* Egylet (Budapest) 11 K, *Schaeffer* Antalné (Visegrád) 10 K, *Skuts* Sámuel (Budapest) 6 K, *Barthodinszky* Emil (Budapest) 5 K, *Berger* és *Steinbach* (Budapest) 5 lira, *Nagy József* plébános (Loretto) 5 K, *Tóth István* (Csáktornya) 5 K, *Nannicini* Romilda 20 K, *Fuchs* Ignác (Rákospalota) 10 K, *Hrabár* Bazil (Ungvár) 2 K, együtt 3550 K 10 fillér és 5 lira. Ehhez az eddig befolyt gyűjtés 6611 K és 900 lira, összesen 10,161 K 10 fillér és 905 lira.

A *Pesti Magyar Kereskedelmi Bank* közli, hogy a szicíliai földrengés által károsultaknak szánt összegeket a segélyalap javára a bank is elfogadja, miért is kéri a közönséget a pénzküldeményeket akár a központhoz, akár a bank fiókjaihoz juttatni.

Segítség.

A „Magyar Tudósító“ jelenti: Az a nagyszabású akció, mely a napokban az olaszországi nagy katasztrófát túlélők megsegítésére Magyarországon megindult, az ország közönségének mind szélesebb rétegeit vonja magához s különösen *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszterhez, a mozgalom egyik védőjéhez érkeznek óriási számban levelek és táviratok, melyek részben pénzdöntvényokről szólnak, részben küldöik csatlakozását jelentik be. Holnap, szombaton délelőtt a kereskedelemügyi minisztérium nagy tanácstermében *Szterényi* József kereskedelemügyi államtitkár elnöklésével tartja a szűkebbkörűl végrehajtó bizottság az első ülést.

Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszterhez a mai napon a Magyar Gazdák Biztosító Szövetkezete 500 koronát küldött be a segélyakció

ezéljaira. Ezenkívül a következők ajánlották fel pénzdöntvényeiket: *Szabó* Jenő főrendiházi tag 100 korona, *Saalehner* András czég 1000 K, *Bogdan* Oktavián karánsebesi polgármester 100 K, gróf *Esterházy* Sándor 1000 K, *Szájhbély* Kálmán magyar államvasuti igazgató 1000 K, gróf *Wimpfen* Simon 1000 korona.

Konstantinápolyban a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy ma 200,000 frankot küld a szicíliai földrengés áldozatai javára előlegképpen a nyilvános gyűjtésből befolyó összegre. A gyűjtést az itteni városi prefektúra vezeti az egész török birodalomban. Amennyiben a gyűjtés eredménye nem érné el a fenti összeget, a hiányzó összeget a kormány fogja kiegészíteni.

Rómában a Kvirinál tróntermét óriási műhelylővé változtatták át. A terem tele van varrógépekkel, posztóval, ruhakelmével és vászonnal és száz meg száz munkáskéz korá reggeltől késő estig fáradozik ruha és fehérnemű elkészítésével az inségesek számára. A királyné is egyszerű sötét ruhában sűrű-forog az előkelő munkások között. *Jolanda* és *Mafalda* hercezkisasszonyok a szerencsétlen emberek gyermekei számára varrnak ruháskát. Majdnem az összes udvarhölgyek a varrógépnél ülnek.

A Vöröskereszt-Egylet a délolaszországi földrengés szerencsétlen károsultjainak segélyezésére országos mozgalmat indít meg tagjai között. Az egyet igazgatósága felhívást küldött a választmányokhoz és tagjaihoz, hogy olasz testvéreink mérhetetlen szenvedéseinek enyhítéséhez adományokkal járuljanak, továbbá gyűjtéseket rendezzenek és a befolyt összegeket minél előbb az egyesület központi igazgatóságához (L. vár, Disztér 1. sz.) juttassák. A választmány a gyűjtést 10,000 koronás adományával nyitja meg, de a legesekélyebb összegeket, a filléreket is köszönettel elfogadja. Az adományokat beérkezés sorrendje szerint egyesületi folyóiratokban fogják részletesen nyugtázni. Azonfelül a gyűjtés eredményéről közgyűlési jelentésükben is beszámolnak. A gyűjtött összeget a szervező országos bizottság rendelkezésére fogják bocsátani.

A Campagna gözös tegnap este Genuába érkezett körülbelül ezer messzinai sebesülttel és menekülttel. A súlyosan sebesültek közül az uton tizenhatan meghaltak.

Tokióból táviratozzák, hogy ott a gyűjtés eddig 202,500 frankot eredményezett a délolaszországi katasztrófa inségesei számára.

Az olasz kamara ülése.

Az olasz kamara mai ülésén a terem és a tribünök zsufolásig megteltek. A miniszterek is teljes számban voltak jelen. Az ülés megnyitása után az elnök azonnal beszédet mondott, amelyet a Ház állva hallgatott meg és egyes képviselők zokogása és sirása ismételtén felbeszakított. Az elnök megemlékezett arról a borzasztó katasztrófáról, amely Calabriát és Sziciliát sújtotta és általános helyeslés közben üdvözlét és köszönetét fejezte ki a királyi párnak, valamint a mentési munkálatokban résztvevő matrózoknak és katonáknak és valamennyi idegen államnak, amely Olaszország gyászában résztvesz. Nagy helyesléssel fogadták az elnök azon bejelentését, hogy Messina és Reggio újra fognak épülni. *Giolitti* miniszterelnök élénk helyeslés közben kijelenti, hogy Messinát és Reggiót ismét fel kell építeni. Beszédét az idegen nemzeteknek mondott köszönettel fejezi be és a kamarának a katasztrófa által sújtott tartományok javára teendő intézkedésekre vonatkozó törvényjavaslatot nyújt be. Bizottságot küldenek ki, amelynek feladata lesz holnapig jelentést tenni a javaslatról. Az ülést erre berekesztették.

A kamarában ma szótörtött törvényjavaslat, mely a földrengés által sújtott területek fölségítésére vonatkozó intézkedéseket tartalmazza, feljogosítja a kormányt, hogy az 1907. és 1908. évi költségvetési feleslegből 30 millió lirát vegyen át, gondoskodjék a legstírgősebb szükségletek kielégítéséről és az összeomlott épületek helyreállításáról, illetve felépítéséről. A törvényjavaslat továbbá egyhuszadrésznyi pótdadót állapít meg a föld és ingó tulajdon, valamint a jövedelmi adó bizonyos kategóriáira nézve, továbbá az 1909. és 1910. években megkötendő ügyletek utáni illetékekre. Felha-

talmaztatik továbbá a kormány, hogy rendkívüli intézkedéseket tehessen a halotti anyakönyvek törvényes hiesítésére és a polgári anyakönyvek új egybeállítására iránt és ideiglenes törvényszéki és közigazgatási kerületekre oszsa be Messina és Reggio vidékét, végül intézkedjék megfelelő kedvezmények adása iránt az ezen vidékről a hadsereg és tengerészet számára történő ujonczozások terén.

Marcora elnök ezután kifejezte biztos meggyőződését, hogy e két hirneves város nem sokára ismét felépül. Felszólítja a kamarát, tekintsen el a pártkülönbségektől és szentelje magát a kormány által javasolt intézkedések vizsgálatának. (Általános élénk helyeslés.) Az összes képviselők és az egész kormány feláll. A kamara elnökének indítványára a ház elhatározza, hogy a külföldről érkezett részvétiratokat és az azokra adott válaszokat a mai ülés jegyzőkönyvében örökíti meg.

Messina kerületre nézve ma királyi dekrétummal az ostromállapotot hirdették ki. Mazza tábornok azt táviratozta a miniszterelnöknek, hogy a Reggioiban székülő állami intézetek pénzkészlete és okmánytára sértetlen. Reggio és Nápoly közt a vasuti forgalmat három nap mulva ismét megnyitják.

Újabb hírek.

Cicia-Tauroba ma megérkezett az özvegy anyakirályné automobilja a Vörös Kereszt arvoszereivel s onnan folytatta útját Santa-Eufamiába. Ott a püspök szabad ég alatt oltárt állított föl és minden nap misét czelebrál temérdek hívőnek.

Az olasz államvasutak igazgatósága megczáfolja egyes lapoknak ama hírét, hogy két nap előtt Messina közelében vasuti összeütközés történt.

Az *Adria* gőzhajózási társaság *Szent László* nevű gőzosa *Blessy* Miklós és Péter messinai egyetemi hallgatókkal Triestbe érkezett. A két ifju csodával határos módon menekült meg a földrengés alkalmával és csak könnyebb sebesülést szenvedett.

A norvég nők.

Krisztiania utcai képe esti hét órakor — munkabefejezés idején — különösen érdekes. Ugy a külvárosokban, mint az elegáns központban, életörömtől hangos, zajos az utca.

Idegen szemnek mindenek előtt fel kell, hogy tűnjék, a női elemnek tulnyomó többsége. A lányok és asszonyok adják meg a város utcai életének külső színtét, belső jellegét.

Jobban mondva: kettős színezetét és kettős jellegét. Mert nincs egységes norvég női típus. Ott van például az északi norvég nő, aki a déli norvégek szemében szintén érdekes, félig romantikus alak. Ez az erősakaratu, merész elhatározású, világosszöke asszony, minden ki nem használt emerggiájával.

Ott van aztán a nyugati asszony, a régi kultúrközpontokból... a könnyüvéru bergenieket kivéve. Ez az erkölcsi és szellemi energiákat mondhatja magáénak. Két egészen különböző természet. A valóságban egyesítve csak nagyritkán fordulhatnak elő. Olykor természetesen ilyen vegyülékkel is találkozhatunk.

Sokat irtak már az Ibsen-féle nőalakokról és sokféleképpen magyarázták annak nyitját, miért gyakorolják azok annyira az élethűség hatását reánk. Ennek nyitja pedig nagyon egyszerű: Ibsen női, bár erősen stilizáltak és idealizáltak, mégis élő alakok, mert amit a természet a valóságban nem igen produkál, az a nagy író geniejének sikerül: egybe olvasztotta az északi és a nyugati nőt. Ibsen erős nőt úgy állítja be, mint akik északról jönnek. West Rebeka északról jön, *Wangel* Hilda északról jön, *Ingerne* hazája északon van, a „Nép ellenségé“nek *Petrája* északon született és így tovább. Ellenben *Alwingne* — Ibsen női alakjai közt a legerősebb morális típus — egyenesen nyugatiként van jelezve, de az északi nő életerejével felruházva. Ezt Ibsen szerencsésen tudta elegetíteni.

A valóságban azonban nem mondható az északi az erős norvég nők honának. Éppen a nyugati

Stavanger a legradikálisabb női mozgalom fészke s emellett ott van a legpuritánabb nyilvános élet, míg az északi városokban élvezi a nő a legnagyobb szabadságot s azokban alig van nyoma a női mozgalomnak.

Ezek a női típusok a közéletben és Krisztiania utcai képében élesen elkülönítve és körvonalozva tűnnek szemünkbe. Már csak azért is, mert a nők képezik a lakosság többségét. A tizenöt évet meghaladó lakosságban 65.960 férfival 91.198 nő áll szemben. De ez még mind semmi: 68.259 kereső férfinak 89.485 női keresőtársa van, még pedig 9387 a kereskedelemben és 3069 a közigazgatásban és a szabad iparágakban. A kereső lakosság többsége tehát nőnemű és ezeknek majdnem 35 százaléka hajadon.

Ez az utóbbi adat eléggé megvilágítja a norvég nők heves küzdelmének rugóit. Többségben vannak, a társadalom egész vonalán érvényesülhetnek, de férjre nem tudnak szert tenni. Hogyne lennének elégedetlenek, mikor 100 nőtlen férfira 163 hajadon esik!

A krisztianiai esték tipikus utcai képe elebben mutatja bárminél a város és a norvég nők belső lényét. A „Stortory“ (nagy piac) képezi a város és külváros határát. A Stortory tözsomszéd-ságában van a „Karl Johannes-Gade“, az előkelő körök sétálóhelye, de éppen úgy a Stortory közelében van a nagyobb néptömegek sétateré is. És ezen a határponton ütött tanyát az „Üdv hakserege“ és a „Belső misszió“. Két csoport, mely állhatatos-ságra int és a bünöktől óv. Órákhoz tart állnak ott imádkozva, énekelve. Nagyrészt leányok, asszonyok. De keletre és délre tőlük özönlik az élet- és élvezet-szomjasok tömege... Ezek is tulnyomóan leányok, asszonyok.

Amikor a korábbi években az angol hadiflotta látogatába jött Krisztiania, a vallásos nőgyölkök röpiratokban óva intették a leányokat a vendégektől. Hasztalanul. Ekkor megfordították a fegyvert: az angol matrózokat óvták a krisztianiai nőktől... Csak hogy ez sem használt semmit.

Ezek az utcai képek mutatják a valóságot, az egész nyilvános élet mélyét. Azok a leányok és asszonyok, akik — semmivel se törődve — viharban, esőben, pillanatnyi gyönyört kergetnek, egy ponton találkoznak: abban a szilárd elhatározásban, hogy győzni, hogy érvényesülni fognak.

És ezért uralkodnak — mindkét párton — az utca, a város, az ország fölött.

Előfizetési felhívás.

Negyvennegyedik évfolyamát futja meg az „Egyetértés“, a magyar közönség legkedveltebb, legnagyobb napilapja. Csaknem félszázad éve szolgálja a magyar kultúra, a magyar nemzeti eszmények és a magyar függetlenség ügyét.

Az a hosszú út, melyet a függetlenségi és negyvennyolcas eszmék törhetetlen kiküzdésében megtett, olvasóinak egyre bővülő lelkes tábora s azok az eredmények, amelyeket elért, igazolják, hogy ez alatt a hosszú idő alatt nemcsak Magyarország önállóságának leghevesebb előharcosa, hanem ennek a harcnak legerősebb tényezője is volt.

Az Egyetértés multja egyuttal a jelen programja és a jövőnek mértéke. S ahogy a multban, úgy a jövőben is pillanatig sem szününk meg szakadatlanul munkálkodni önálló államiságunk kiépítésén, pillanatig sem pihenünk a nagy negyvennyolcas eszmék kivívásában.

Az Egyetértés hírszolgálatát első

rangu, mert úgy a hazai, mint a külföldi hírforrásokkal való összeköttetései révén a legbővebben s a legnagyobb változatossággal adja a napi eseményeket. Czikkeinket a legkiválóbb publicisták írják, rovataink bőveks és változatosak, közgazdasági, színházi híreink érdekesek és változatosak, szépirodalmi közleményeink magas színvonalon állanak.

Az Egyetértés mind e kiválóságai folytán a magyar olvasó-közönség legkedveltebb lapja s ezt a szeretetet a jövőben fokozott mértékben fogja kiérdemelni.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja“ című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekeségeit, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

Az „Egyetértés“ előfizetési ára:

Egy hónapra	2 kor. 40 fill.
Negyedévre	7 „ — „
Félévre	14 „ — „
Egész évre	28 „ — „

Kérjük azokat a tisztelt olvasókat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

TÁVIRATOK.

Az orosz kölesön.

Frankfurt, január 8. A „Frankfurter Zeitung“ jelenti Párisból: Hosszabb tárgyalások után az orosz kormány egy francia konzorciummal négy százalékos kölcsönt kötött meg 1.350.000.000 frankra, amelyből 200.000.000 millió frank Párisban és 150.000.000 Londonban, 89½ százalékos árfolyam mellett e hó 22-én kibocsátásra kerül. A kölcsön átvételéről szóló szerződés végleges aláírása a legközelebbi napokban lesz Szt.-Pétervárott.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár. Szombat, január 9. — Róm. kat.: Julián. — Prot.: Julián. — Görög-orosz: december 27. István diák. — Zsidó: Teb. 16. Sab. Vajekhi — A nap két reggel 7 óra 45 perczkor, nyugszik d. u. 4 óra 26 perczkor. — A hold két este 7 óra 21 perczkor, nyugszik reggel 9 óra 44 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak. — A Magyar Jogászegylet ülése este 6 órakor Szere-utca 10. sz. u. — A Magyar Mérnök és Építész Egylet ülése 7 órakor. — Král Sándor fölolvasása a léghajózásról este 8 órakor a Lipótvárosi Kaszinóban. — Könyves Kálmán művészeti szalonja rendezés miatt zárva. — A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9—3-ig. Belépődíj 1 korona. — A Műhely kiállítása az Uránia Kigó-téri szalonjában nyitva egész nap. Belépődíj 20 fillér. — Halmi Artur gyűjt. kiállításának bemutatása a sajtó képviselői előtt a Nemzeti Szalonban. — Az Új Művészeti Szalon (Kecskeméti-u. 3.) nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Rembrandt-kiállítás a Szépművészeti Szalonban nyitva 10-től fél 2-ig. Belépődíj nincs. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum zárva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva 10—1-ig és 3—7-ig. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva 9—1-ig. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A Földtani Intézet Múzeuma zárva. — A Széchenyi Múzeum nyitva 10—12-ig. — Az Aquinumi múzeum

nyitva egész nap. — A Techn. Iparmúzeum nyitva 9—1-ig. — A Ráth György múzeum nyitva 10—4-ig. — Az Erzsébet múzeum nyitva 9-től fél 1-ig és 3—4-ig. — A Nemzeti Múzeum könyvtára nyitva 9—1-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár nyitva 9—12-ig. — A Fővárosi Könyvtár nyitva 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva 3—6-ig.

Északi fény.

Odafönt, valahol a Sark körül, átölelte a jéghegyeket a sápadt fény. Alatta didereg a fehér világ és a fehér világban, kívül villogó, belül sötét lószátor ölen várja a tavaszt egy hajónyi ember. Odafönt csendes a világ, és csendesek az éhezők és a didergők, — odalent pedig, ahol nincsenek jéghegyek és ahol nincs északi fény, összesugnak az emberek, gondolnak fázósan a hajónyi sarki emberre. És borzongva suttozják: „Még semmi hír!“

Hónapokkal ezelőtt indult meg sarki útjára Peary. Büszke reményvel ment neki az ismeretlen földeknek, és hitte, hogy meghódítja a meghódítatlant. Hiszen eddig is az övé volt a legnagyobb dicsőség, a Sark kikutatásában, ő jutott a legmesszebbre a kutatók közül. Bizott a sikerében és bizott, reménykedett vele együtt egész Ameriká. Az elindulása előtt Roosevelt adta neki azt a kis zászlót, amelyet a Sarkra fog majd kitűzni. Peary. Harmincznyolczesillagos kis selyemlobogót, amely jelenti Amerikát, jelenti az emberiséget és jelenti az embert, a diadalmat, akinek a lába megtapossa immár a Sark szűz, fehér havát is.

És most semmi hír. Végigvágat az agy-vezők az elhullottak minden szenvedése, az éhenhalás és megfagyás gondolata és megreszket bennünk a gondolat: hátha ők is?... Hiszen annyian veszték oda! Megfagyott tetemek gúláját, jégge fagyott emberronsokot temetett be ott fönn a hó, százakat, több százat és még senki sem jutott el a Sarkig. És eszünkbe jut: miért, mindez miért? Talán az ismeretlenség, a turista vágya, a rejtelmes ereje vonzza az embereket fölfelé? Micsoda haszna volna abból az emberiségnek, ha Peary egyszer el is jutna a Sarkig és kitűzné ott a Roosevelt lobogóját? Rejtelmes álorzását a Sarknak még leránthatjuk, de életet nem vihetünk föl soha. Annaira erős lesz mindig a jég, meg a hideg, hogy messze elverjen minden életet, amely a sarki csendet, a sarki mozdulatlanságot fenyegetné.

És mégis, — ki tudja? Kifürkészhetetlenek a kultúra utjai. Nem is olyan rég történt, hogy a Spitzbergák lakói kérvényt adtak be a norvég kormányhoz, hogy rendezze a sziget jogbiztonságát és kereskedelmi viszonyait. A kereskedelmi élet folyton fejlődik a Spitzbergákon, de a jogbiztonság hiánya minden nekilendülésnek gátat vet. A norvég kormány pedig valószínűleg intézkedni fog és néhány évtized múlva talán már arra ébredünk, hogy a Spitzbergák még nem is a világ vége. A németek társas kirándulásokat rendeznek majd arrafelé, az angolok hadikikötőt rendeznek be, a magyarok kivándorlási irodát fognak létesíteni a Spitzbergák székhelyén, az amerikaiak pedig szilvaízt és cipótalpat fognak óriási mennyiségben arrafelé szállítani. És az emberek anizxokat fognak küldözgetni a Sarkról és a Lipótváros az Engadin helyett, az Északi Sarkon fog üdülni és új föld, friss talaj lesz a Sark azoknak, akiket beljebb levert a lábukról az élet.

Harmincznyolczesillagos kis selyemlobogót kapott Rooseveltől, hogy elindult a Sarknak Peary. És vitte a lobogót fehér hajón a fehér föld felé, hogy új földet szerezzen vele az embereknek. Szűk lett a fekete világ, aines talaj, ahol megvethesse a lábát az ember: hát elment Peary, hogy megnézze és meghódítsa a fehér világot. És kitűzi majd talán a Roosevelt lobogóját, amelyet meglenget majd a szél és telepettyezi az egészet apró csillagokkal. És nem lesz többé az az ismeretlen, szűzvilág, amelyet még nem szennyezett be emberi láb. Beteszi a lábát a Sarkra a civilizáció, minden mocskával és minden rettenetességével, páncélos hajóival és nyomorá-

val. És nem lesz már szép az északi fény, mert küzdeni és jajgatni fog alatta az ember...

Amerikában azt suttogják, hogy Peary-ról és a kultura katonáiról még semmi hír. Az újságok katasztrófától tartanak, a tudósoknak pedig eszükbe jut Andree, Franklin, De Long kapitány és az a sok, sok lelkes ember, aki odafönt elpusztult. Nekiünk nincsenek vízióink, nem gyötrik meg az álmunk a Jeannette éhenhalt legénysége, vagy a Hudson megfagyottjai, de meggyötör bennünket az a harmincznyolcezesillagos kis selyemlobogó, amelyért életet kellett kockáztatni, és amely az emberiség/minden hiúságát jelenti.

— Kossuth Lajos Tódor itthon. Régebben sürün visszatért a hír, hogy Kossuth Lajos Tódor hazajön Magyarországra. Mostanában nem beszélt róla senki és úgy látszik most igaz a dolog és már nincs messze a megvalósulástól. Erre mutat az a jelentés, amely ma érkezett Czeglédre. E szerint az ottani takarékpénztár egyik házáat Kossuth Lajos Tódor nevére iratta, aki ennek folytán magyar választópolgár lett. Nem nehéz kitalálni, hogy az ilyen dolog nem történik ok nélkül, annál kevésbé, mert Kossuth Lajos Tódor az olasz vasut államosítása miatt csak a minap vált meg igazgatói állásától.

— A testőrgárda új kapitánya. A hadsereg rendeleti közlönye legfelsőbb kéziratot közli, amely gróf Üsküll-Ghyllenband lovassági tábornokot a testőrgárda lovasszázadának kapitányává nevezi ki.

— Tanügyi kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Tóth Lajos és Fodor Zsigmond okleveles tanítókat a mezővárosi külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítókká nevezte ki. Stöge Nándor pokolváleseli állami elemi iskolai tanítót a felsőcsertési állami elemi iskolához helyezte át, továbbá Katalina Tivadar okleveles tanítót a pokolváleseli állami elemi népiskolához, Kozes Péter okleveles tanítót az illánási (volt határőrvidéki) községi elemi iskolához, Szöke Hermin okleveles tanítót a havasmezői állami elemi népiskolához, végül Véghegy Gábor okleveles tanítót a mezőmagyosáni állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetőleg tanítónővé nevezte ki.

— A nagyszerb propaganda. A hazaárulási pörben, amelyet a jövő hónapban fognak a zágrábi törvényszék előtt tárgyalni, a vádirat nyomtatásban szerb, horvát és német nyelven e hó második felében fog megjelenni. A vádlottak száma még nem teljes, mert az utolsó órában még néhány súlyosan kompromittált aktív politikust is vád alá fognak helyezni, kik azonban ez idő ezerint még az immunitás védelme alatt állanak. A vádlottak, akiknek száma meghaladja az ötszázat, legnagyobb részét tanítók, szerb lelkészek, továbbá kereskedők, hivatalnokok, diákok és magánzók. A tanítók ellen a vád úgy szól, hogy az oktatásukra bízott gyermekeket arra tanították, hogy Horvátország Szerbiához tartozik. Az államügyész, amikor az iskolákban hirtelen vizsgálókat tartott, az iskolás gyermekektől arra a kérdésre, milyen országban éltek? — azt a választ kapta: „Szerbiában“. Amikor az államügyész azt kérdezte, hogy ki a királyunk, az iskolás gyermekek így feleltek: — Királyunk Karagyorgyevics Péter. A vizsgálat bizonyítékot szerzett arra nézve is, hogy a vádlottak egy szövetségnek a tagjai, amely forradalmat akart Horvátországban előidézni abból a célból, hogy az országot Szerbiához csatolják.

— Székely Bertalan állapota. Székely Bertalan nagynevű festőművésznünknek, az állami freskómesteriskola művészigazgatójának, aki hosszabb ideig gyengélkedett, állapotában tartós javulás állott be, úgy hogy az csaknem teljesen kielégítő. Székely Bertalan állandóan családjánál tartózkodik Mátyásföldön s innen intézi iskolájának ügyeit, melyeket kiküldenek hozzá. Növendékei is állandóan fölkeresik otthonában mesterüket s ő a legnagyobb szeretettel korrigálja munkáikat és szolgál nekik utmutatással. E foglalatossága mellett a hetvennegyedik évében lévő mester egész nap rajzolgat és festegget és ami különösen érdekes, modellt ül. Ugyanis Strobl Alajos szobrásztanár portraitszobrot mintáz róla, amelyet a Műcsarnok valamelyik tárlatán óhaját kiállítani.

— Az angol király és a csár Rómában. Párisban az a hírt terjesztik, hogy Edvárd király és Alexandra királyné februárban inkognitóban Rómába utaznak, ahol márcziusban a csár látogatását is várják. Azt mondják, hogy tekintettel az orosz tengerészretnak a messinai szomorú napok alatt tanúsított szolidaritására, a szocialisták a csár hivatalos látogatása elé most nem fognak akadályokat gördíteni.

— Főhercegi vadászat. Feketegyarmaton a ma tartott udvari vadászon 1274 nyul és 205 fácán került terítékre.

— Érdekes vendég Budapesten. Kiváló vendége lesz a közeli napokban a Magyar Földrajzi Társaságnak. A kalandos lefolyású svéd délsarki expedíció vezetője, Nordenskjöld Ottó, göttembogi egyetemi tanár Budapestre érkezik. A Magyar Földrajzi Társaság estélye január 11-én, hétfőn este félnyolc órakor lesz az Uránia tudományos színházban. Nordenskjöld német nyelven tartja meg felolvasását „A svéd délsarki expedíció és tudományos eredményei“-ről. Abban a nagyszabású nemzetközi vállalkozásban, amelyben angolok, skótok, németek és svédek egyforma buzgósággal és áldozatkészséggel vettek részt a déli sarkvidék feltárásának nagy munkájában, a svéd expedíció feladata volt az Atlanti-óceántól délre eső területnek kikutatása. Feladatát Nordenskjöld, bár ezer akadály hátráltatta, fénnyesen megoldotta. Ha tudományos eredményeit tekintve, a legszebb sikere expedíciók közé sorozzuk az övét, semmi kétség, hogy érdekesség dolgában a legelső hely illeti meg valamennyi expedíció között, ami valaha előfordult az északi vagy a déli sarkvidéken. A váratlan csemények egész láncolata ez az utazás. A parancsnok öt társával egy lakalt puszta szigeten telelt, az esztendő fordultával hiába várta vissza hajóját. A hajón maradtak közül hárman gyalog igyekeztek Nordenskjöld szigete felé, a többiek az „Antarctic“ fedélzetén maradtak. Érdekfeszítően beszéli el Nordenskjöld véletlen találkozásait gyalogos társaival, akik óriási küzdelmek és nélkülözések közt kísértették meg a téli tanya elérését. A hajó elsüllyedt s a rajta levők törékeny esónakon mentették meg életüket. Tizenhat nap és éjszaka ezvezt a zajló jégben, amíg végre egy szigeten partra szállhattak. Magukra hagyatva itt kellett tölteniök a telet. Társaik sorsáról mitse tudtak. Azok is elvezetteknek hitték őket. Nordenskjöld téli tanujára eközben egy argentinai hadihajó érkezett, hogy hazahozza a sokat szenvedett sarki utazókat. Lemondva arról, hogy a hajón maradtakat megmenhessék, már éppen indulni készültek, amikor a hajótöröttek váratlanul megérkeztek. Így ért ezerecsés véget az expedíció, amelynek sorsa az egész művelt világban annyi nyugtalanságot okozott.

— Thaly Kálmán üdvözlése. Thaly Kálmán országos képviselőt az ország minden részéből üdvözlők titkos tanácsossá váló kinevezése alkalmából. Meleghangú táviratot kapott Kossuth Ferenc kereskedelmi és Darányi Ignác földmívelésügyi minisztertől, Wlassics Gyulától, a közigazgatási bíróság elnökétől, Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnökétől. Albori Jenő tábornagynak, csapatfelügyelő magyar nyelvű üdvözlő levelet írt. Thaly Kálmán e hó 21-én teszi le Bécsben a titkos tanácsosi esküt.

— Beteg tudós. Dr. Török Aurél, az egyetem prorektora és az embertani intézet igazgatója, mint részvétellel értesülünk, egyban fekvő beteg. Baja makuas izületi csúz, melynek gyógyítása hosszabb időt igényel. Török Aurél az új félévben sem tartja meg előadását és az embertani intézetben tanárségédei látják el katedrája teendőit.

— Szamosy László emlékezete. A józsefvárosi plébániatemplomban ma reggel gyászmisét tartottak Szamosy László, a Bécsben váratlanul elhunyt festőművész lelkiüdvéért. A feketével bevont első padsorokban foglaltak helyet a gyászoló család tagjai, valamint a megboldogult tisztelői és barátai. A gyászmisét Krizsán Mihály pápai kamarás, apátplébános mondta. A művész családjánál ma részvételátogatást tett Fraknoi Vilmos püspök, akinek római nyaralójában Szamosynak nyolca éven át műterme volt, ahol a püspök megbízásából számos képet festett.

— Megezáfolt merénylethir. Már lapunk legutóbbi számában kifejezést adtunk annak, hogy az Ena spanyol királyné ellen állítólag Magyarországon elkövetett merénylet, alighanem kőzsa hírnél nem egyéb. Most Pozsonyból illetékes helyről apodiktice megezáfoltják a hírt.

— Politikai affér. Sarkadi Lajos kereskedelmi és iparkamarai titkárnak egy Wekerle Sándor miniszterelnököt támadó cikkét a „Nagyvárad“ című politikai lap, amelyhez a cikket közlésre benyújtotta, nem közölte. Erre Sarkadi kamarai titkár egy a lap szerkesztőjét, Sas Edé-t sértő nyilatkozatot tett közzé. Sas Ede, a „Nagyvárad“ szerkesztője ma dr. Wawrek Kálmán és dr. Demetrovics Elek nagyváradi ügyvédek útján lovasgias elégtételt kért Sarkadi Lajostól. A segédek holnap fognak tárgyalni.

— Elítelt tudós. Turinban a büntetőtörvényeszek szenzációs hüppörnek a tárgyalását fejezte be, amelyben Raül Pictet, a híres francia vegyész, a levegő cseppfolyósításának feltalálója és Berninghaus Gáspár szerepeltek vádlottakként, mert csalárd üzelmeket követtek el az oxigéngyártás körül. A bíróság Pictet-et egy évi börtönre és ötezer líra pénzbüntetésre ítélte. Berninghaus azonban fölmentették, mert a hünnrzsességet nem lehetett reabizonyítani.

— A montekarlói új gyógyépület. Montekarlóban ismét megnyitott az új gyógyépület, mely a legelőkelőbb forgalmi centrumban, a Kaszinó és a Hotel de Paris közvetlen közelében, virágzó kert közepén fekszik, s kilátása a Földközi-tenger kék hullámaira s az ég mérhetlen, idegossillapító azurjára nyílik. Vezetését az idén is dr. Konrad Albert kir. tanácsos, az edlachi közismert sanatórium tulajdonosa vállalta el. Ez a mintaszerű intézet, melynek belakói nincsenek, nemcsak óriási mérete, pompája és kényelme révén szerzett magának oly széleskörű közkedveltséget, hanem főképpen azért, mert phisikalikus gyógy módszerei és tökéletes apparátusai legelső helyen állanak. A gyógyépület magába foglalja a hydrotherapius termeket, a szénsavfürdőket, az electrotherapiát, a hydroelektrikus fürdőket, a villanyos fémfürdőket, a Bulling-inhalatóriumot, a pneumatikus therapiát, a forrólégkezelést és a radiotherapiát. A hygienikus rész pedig tartalmaz gyógyviz-ivókura termeket, tengeri és édesvíz-fürdőket, római- és gőzfürdőket, mindennemű masszaget és medico-mechanikus Lander sistemájú termeket.

— Az angol Humbertné. Az összes londoni lapok részletes tudósításokat közölnek Charlesworth Violet kisasszonyról, egy bádogossegéd leányáról, aki elegáns öltözködésével, biztos föllépésével, finom modorával öt év óta izzó szédelgését. Violet kisasszony nagyon előkelő lábon élt, automobilon járt, Angliában uri kastélyokat bérelt, amelyeket nagy fényűzéssel és sok költséggel rendezett be s a bőzén is játszott, ahol tízezer fonttal adós maradt. Ékszerét mindenki bámulta s oly bizalmat tudott gerjeszteni, hogy bárki is szívesen adott neki kölcsön még nagyobb összegeket is, mert a szédelgő leány el tudta hitetni, hogy nagy vagyont örökölt, amelyet már legközelebb át fog venni. Szédelgésében része volt testvérenek és egy sofförnek, akik azt jelentették a rendőrségnek, hogy Violet mult szombaton automobilljával a tengerbe zuhant és meghalt. A bíróság megindította az eljárást és megállapította, hogy a leánynak semmi baja sincsen és hogy London környékén visszavonulva él. A helyet is tudják, ahol lakik, de a leányt még nem tartóztatták le, mert eddig senki sem tett ellene följelentést.

— Kiutasított tudósító. Berezowskit, a „Nove Vremja“ tudósítóját a közrendre való tekintettel kiutasították Ausztriából. Berezowski Nápolyba utazott.

— Beiratkozás a műegyetemre. Tegnap kezdődtek meg a József királyi műegyetemen az 1908/1909. tanév második felére a beiratkozások és január 19-ikéig tartanak. Az utólagos beiratkozásokat az idén erősen megszorították, mert csak február 18-ig adnak rá kivételes engedélyt azoknak, akik a rektorhoz intézett folyamodványukban hiteltérdemlően igazolják, hogy késedelmük oka betegség, vagy valamely halaszthatatlan akadály volt. Később történő beiratkozásra maga a kultuszminiszter sem adhat engedélyt. Az egész, vagy féltandijmentességért folyamodó jeles, vagy jó előmenetelű, szegénysorsu tanuló folyamodványait a beiratkozásra kitűzött határidő alatt nyújtják be a rektori irodába. A tandíjzítésre haladékat nem adnak.

— **A pornográf-irodalom ellen.** Szomorú jelensége közéletünknek a pornográf-irodalom nagymértvű elterjedése, mely ma már a zsengekori mind két nembeli ifjúság körében is erős tért hódít. Ez a sajnálatos jelenség arra indította Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, hogy hatáskörében a szükséges intézkedéseket megtegye ezen irodalmi termékek terjesztésének korlátozására nézve, nevezetesen rendeletileg utasította a magyar kir. államvasutakat, hogy összes állomásairól mindenemű pornográfiai irodalmi termék, vagy illusztráció árusítását tiltsa el, hasonlóképpen tiltsa be az ilyenek árusítását a vasúti kocsikban elhelyezett könyvautomatákban. A miniszter e rendeletnek legszigorubb végrehajtását követeli az államvasutak igazgatóságától, melyet egyben utasított arra is, hogy amennyiben rendelkezése megszegését csak egy esetben is tapasztalná, ezt az illető árusítási vállalattal szemben fennálló szerződés megszegésének minősítse és a szerződést mondja azonnal fel.

— **Hiénák a pusztulás színhelyén.** Szivertelket megrázó jelentések érkeznek napról napra Délolaszországból a földrengés okozta katasztrófáról. Holttestek százazrei borítják a föltépett, fölszaggatott földet. Az a földi paradicsom, melynek Délolaszország volt a neve, a kies, pompás vidék a pusztulás és kétségbeesés siralomvölgye lett. De még talán ennél is megrázóbb, borzalmasabb az emberi züllés és gonoszság képe, amely a meglátogatott területen kifejlődik. Messinában és Reggióban tömérdek sok a fosztogató és rablónépség, amely állatias kegyetlenséggel bánt el az áldozatokkal. Sebesült asszonyoknak *letépi a fülét*, levágják az ujját, hogy az ékszerhez gyorsabban hozzáfussanak. A katonák rájuk lövöldöznek, de ez alig riasztja vissza az emberi hiénákat a fosztogatástól és rablástól. A katonaság parancsnoka elzáratta a Messinába és Reggióba vivő utakat, azonban ez sem használ sokat, a rabló csőcselék özőnlük a szerencsétlenség helyére. A segítség szervezése is nagyon fogyatékos. Kérés a hajó és kevés a mentő, élelmiszer pedig alig van. A sebesültek úgy ki vannak éhezve, hogy *kenyéroztalásor késsel támadnak egymásra* s nem riadnak vissza a gyilkosságtól sem, hogy egy falat kenyérhez jussanak. Az olasz újságok mindezt megírták, mivel a telefonot vették szolgálatukba. A táviróhívatalban nem lehetne ilyen közleményeket földadni, mert a cenzura lefoglalná. Egy hajózállomány takarót küldtek Messinába, hogy a sebesülteket a dermesztő hideg ellen védjék; a hajó három napig vesztegelt a kikötőben anélkül, hogy a szállományát kirakták volna. A sebesültek legnagyobb része azért pusztul el, mert *hiányzik a legszükségesebb eszköz is*, amellyel meg lehetne őket menteni. *Több mint ezer sebesültet* a hajókon látnak el, ezek a két napig tartó hideg esőtől úgy átfáztak, hogy csaknem mind tüdőgyuladást kaptak s ebben pusztultak el. A fosztogatók, halottakon átgázolva, megtámadták azt a mentőcsapatot is, amelyben az *olasz király volt*. A csőcselék, amely nem ismerte meg a királyt, olyan fenyegetően viselkedett, hogy *a király kénytelen volt a hajójára menekülni*. Olaszország igazságügyi minisztere megtegye ugyan minden, hogy a sebesülteket Messina és Reggió romjain megvédje, de a rablókkal szemben szinte tehetetlen minden intézkedésben.

— **A vándorszínész tragédiája.** A debreceni Bika-szállóban tegnap este öngyilkosságot követett el Szabó Dániel huszonhárom éves színész. Vacsora után felment a szobájába, levelet írt, amelyben elmondja, hogy boldogtalan szerelme miatt menekül a halálba, aztán föbelötte magát. Haldokló állapotban szállították a kórházba, ahol eddig nem tért eszméltre. Szabó Dániel nem a debreczeni színtársulatnak volt a tagja és csak azért jött a városba, hogy ott kövesse el végzetes tettet. Egy kis társulattal járt városról-városra, faluról-falura. A vándor-trupp primadonnájába volt reménytelenül szerelmes. Ez keserítette el annyira, hogy a halált választotta.

— **Fölborult hadihajó.** A Nordstern nevű dán hadi gyorshajó tegnap délután a Tyborön esatornában fölborult. A legénység négy embere a vízbe fullt, egy veszedelmesen megsebesült.

— **A községi és körorvosok nyugdíjintézete.** A belügyminiszter megküldötte a törvényhatóságoknak a községi és körorvosok nyugdíjintézetére vonatkozó tervezetét:

A tervezet intézkedik a községi és körorvosok nyugdíj és aggkori ellátásáról és pedig olyképpen, hogy a nyugdíjigényt tíz évi várakozási idő elteltével az évi fizetés, kor és személypótlék összegének negyven százalékában állapítja meg. Ez az arány évenként két százalékkal nő és így negyven évi szolgálat után száz százalékra emelkedik. Özevegy nyugdíjra és pedig az elhalt férjet megillető nyugdíjnak felét kitevő összeg erejéig van igénye tagsági kötelezettségeinek legalább tíz éven át eleget tett orvosok özvegyének. Nevelési járulék címén az atyátlan árva — ha az elhalt fizetési kötelezettségének legalább tíz évig eleget tett — az özvegy nyugdíj egyötödét, két árva kétötödét, három vagy több árva háromötödét kapja. Végkielégítést és pedig az egy évi törzsfizetés személyi és korpótlék hatvan százalékát kitevő összeget az esetben ad a nyugdíjintézmény, ha az orvos akkor hal el, vagy lesz szolgálatképtelen, amikor még sem az özvegy és árva, sem maga az orvos ellátásra nem jogosult. A beszámítható nyugdíj alapösszege szempontjából a tervezet három csoportba osztja az orvosokat és pedig a husz évnél már tovább működőkre, a husz éven alul szolgálókra és akik még ezután fognak alkalmaztatni. Az első csoportba tartozóknak nyugdíjalap-összege — ha személyi pótlék nincsen — 2400 korona. A második csoportba sorozottak szabadon választják meg az alapösszeget, de azzal a korlátozással, hogy kevesebb nem lehet, mint amennyit a belépés alkalmával törzsbefizetésben és pótlékokban élveznek, de annál sem lehet több, mint amennyit a korpótlék emelkedése által még elérhetnek. A harmadik csoportnál a nyugdíjigény tíz évi várakozási idő elteltével kétszer korona után számítható negyven százalék, mely évenként két-két százalékkal emelkedik.

— **Tömeges halál egy asszony miatt.** Konstantinápolyból érkezett távirati tudósítások szerint Mosszulban borzalmas zavargások törtek ki egy katoná miatt, aki a Bájram alatt egy török asszonyt inzultált. A katonát letartóztatták. Társai ki akarták szabadítani és megtámadták az őrházat. Harec támadt, amelyben csakhamar az egész lakosságot magával ragadta és a nép a támadókat beszorította a kaszárnyákba. A váli és a katonai parancsnok intervenciója eredménytelen maradt, az alatt egyesek felhasználva a zavart, kinyitották a börtönök ajtaját, mire fosztogatások, mérszárlások féktelenül kitértek. Szaid tekintélyes kurd sejtet és egész családját meggyilkolták. Vagy harmincezer meghaltak, negyvenen megsebesültek. A hadügyminiszter megbízta a 4. hadtestparancsnokságot, hogy az 5. zászlóalját Mosszulba küldje.

— **Női rablóbanda.** Egy idő óta állandó rettegésben tartja Észak-Amerikának egy részét egy rablóbanda, amelynek tagjai fiatal leányok és asszonyok. A szoknyás rablóbanda a legnagyobb vakmerőséggel garázdálkodik és fosztogatja a vidéket. Nemrég egész sereg csendőr hajsolta az erdős, hegyes vidéken a szoknyás rablókat s mikor a nyomukba akadt, hangos kiáltással szölitették fel őket, hogy adják meg magukat, mert leövik valamennyifüket. Kacagással és csufodáros megjegyzéssel utasították vissza az asszonyok a fölhívást. Erre a csendőrök sortűzöt adtak, de ezzel sem értek el semmit, mert a rablóbanda olyan heves puskagolyó-záporral bocsított rájuk, hogy kénytelenek voltak visszavonulni. Most katonai segítséget kértek, hogy a garázdá asszonynépséget kézrekeríthessék.

— **Megtalált holttest.** A múlt éjjel Geestemündebe érkezett Orion halászgőzös e hó 6-án a tengerben megtalálta a Gordon Bennet-verseny alkalmával a Hergesell léghajóval szerencsétlenül járt Foertsch hadnagy holttestét. A holttest már előrehaladott oszlási stádiumban volt és miután a talált okmányok alapján megállapították a személyazonosságát, az Északi-tengerbe bocsátották le.

— **Tüz Newyorkban.** Newyorkban a város kereskedelmi negyedében tegnap este három tüzeset támadt egyidejűleg, amely egy millió dollárt meghaladó kárt okozott.

— **A nemzeti czimer.** A nagyküüllőmegegyei Egerhegy község gör. kat. román iskola homlokzatáról a nemzeti czimertáblát ellopták. A gyanu néhány tulzó oláht terhel. Az ügyvészség megindította a vizsgálatot.

— **Milliók a tenger fenekén.** A búr háboru után valóságos legenda kelt szárnyra arról, hogy a háboru utár Krüger, a búr köztársaság elnöke sok milliónyi vagyonát a tengerbe süllyesztette, hogy ne kerüljön angol kézbe. Ezt a legendát most megszünteti Clarke kapitánynak megjelent naplója, amelyből kitűnik, hogy csakugyan sok milliónyi arany süllyedt a tengerbe, de ez nem Krügeré volt. A búr háboru előtt ugyanis volt egy titkos társaság, amely rendszeresen fosztogatta Transvál aranybányáit és az aranyat Afrikából köcsempészte. Egy ilyen aranyszállítmányt, amelynek körülbelül huszmillió volt az értéke, éppen tíz év előtt a „Dorottya“ nevű bárka fedélzetére csempésztek, anélkül, hogy a kapitánynak, vagy a legénységnek erről sejtelmé lett volna, az áruk között eldugták. A bárka azonban a Cap Videl környékén, a Saint Luiza-öbölben hajótörést szenvedett és egy másik hajó éppen csak a legénységet tudta megmenteni, a bárka rakományostól elsüllyedt. A bárka romjainak egy részét tizenöt mértföldnyire vetették ki a hullámok. Eddig két expedíció kutatott hasztalanul az elsüllyedt arany után. Clarke kapitány is részt vett a kutatásban, de eddig eredmény nélkül. Legújabbban Johannesburgban társaság alakult, amely a kormánytól jogot szerzett, hogy az elsüllyedt kincs után kutasson.

— **Zólyomban félreverték a harangot.** Zólyomban tegnap éjjel után félreverték a harangot. Nem azért, mert tűz volt, hanem mert azt hitték, hogy három nagy farkas vonított a város közepén, a faléc-kerítéssel bekerített parkban, éppen a Rákóczi-szobor mellett; a holdvilágos éjjelen tisztán felismerték a dorongokkal fellegyverkezett emberek a farkasokat. A kisbíró Vallo Tivadar turókereskedőt és vadászt felzavarta álmából, ez lóra is pattant s üldözőbe vette a farkasokat. Az egyiket, a leghatalmasabbat a három közül le is puffantotta. A farkast erre felezipelték a várba, hol ma reggel nem kis meglepetésre konstatálták, hogy Vallo vadászmeister özv. dr. Palos Gusztávné nagy *hárször kutyáját lötte le*. Most egész Zólyom nevet e rózsahegyi medvefajtájú izgalmas farkasvadászaton.

— **Furesa bucsulevél.** Karlsbadban a Stefanspromenádón százharmincöt méternyi magasságból leugrott egy férfi és holtan terült el a földön. Az öngyilkos kalapjában levelet találtak, amely így hangzik: „K. B. czimére. Ha nekem semmid sincsen, akkor temesd el magad, korbely, mert az élethez csak annak van joga, akinek van valamije. Szövegét írta Heine. Színre alkalmazta Müller József.“

— **Elfogott tolvajok.** A rendőrség ma négy veszedelmes lakásfosztogató tolvajt tartóztatott le. Ezek: Benedek István, Bentsik Ferencz, Kacsó János és Kacsó József. A négy ember egy handába tartozott és állandóan a felügyelet nélkül hagyott lakásokat fosztották ki. Az utóbbi napokban nagy zsákmányra tettek szert s ennek öröme dardidót csaptak a Bérkocsis-utczában levő Fortuna-kávéházban. A detektívek megtudták, hogy a tolvajbanda együtt van, de a tolvajoknak is volt kényük, aki jelezte, hogy detektívek közelgednek. Azonban a detektívek is bérkocsit fogadtak s hosszas hajsza után sikerült a betörőket elfogni. — A rendőrség tegnap letartóztatta Singer Sándor huszonkét éves rovott multu szedőt is, aki a gyürüdbás jól ismert fuffangjával több hiszékeny embert kifosztott.

— **Házasság.** Kisbistertcezi és medvezei Medveczky Leona és Langer Henrik es. és kir. főhadnagy folyó hó 9-én délután félnégy órákor tartják esküvőjüket a Jézus Szent Szíve templomban.

Rosinger József Nagyváradról, a Rosinger Béni és fia ezég baltája, eljegyezte Mandl Olgát Bädenből.

Horráth Ilona (Miskolcz) és Streicher F. György (Zimony) jegyet váltottak.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műtörás ékszertelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 20., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album árjegyzék bérmentve küldetik.

Fölrobbant gyár. Aradon a Neuman testvérek szeszgyárában veszedelmes katasztrófa történt tegnap este. Fölrobbant a petroleum-tartály, és a helyiséget széjjelvetette. Zsóter György munkás a robbanás következtében súlyos égési sebeket szenvedett. Haldokolt, mikor a kórházba szállították. A szerencsétlenséget az okozta, hogy egy munkásfiu a tartály-helyiségben cigarettázott.

Benzinrobbanás egy dunai hajón. A román kir. hajóstársaság (Navigazione Fluviale Romane) 470 jelzésű uszályhajója, amely állandóan benzint szállít, — Győr közelében, Vénéken vesztegelt. A hajólegények, Goldhammer Lajos és Konstantin Joachim nagyon fáztak és miután a hajón a tüzkész szigorúan tiltva van, a partra vitték a kormányos fabódját, amelybe egy kis kályhát állítottak. Goldhammer petróleumot öntött a kályhába és ezt meggyújtotta. E pillanatban a meggyújtott petróleum kicsapta a kályha ajtaját és a kicsapó lángoktól meggyuladt a benzingáz, amelyet a házikó hosszú időn át magába szítt. A robbanás messzire ellökte a faházat és a két hajólegény súlyos égési sebeket szenvedett. A szerencsétlenséget azonnal jelentették a Gönyű községben levő kormányosnak, aki a sobesülteket a győri kórházba szállította.

A legkedélyesebb szoborleplezés. Talán soha mulatságosabb körülmények közt nem lepleztek le emléksobrot, mint ahogyan Prató olasz városban néhány nap előtt. Pratóban már régen elhatározták, hogy Magnolfi Getanonak, a nemes emberbarátnak, aki szülővárosában egy nagy árvaházat létesített, szobrot állítanak. Bizottság is alakult, mely hamarosan összegyűjtötte a pénzt és Chilleri Oreste szobrászt meg is bízták a kivittel. A szobor elkészült és már csak leplezésre várt. A szoborbizottság sokat tanácskozott a szoborleplezési ünnepségről, határozatokat hozott, programokat csinált, de a leplezés nem történni lehetett meg, mert nem volt pénz. Chilleri tanár egy ideig várt, majd türelmetlen lett és végre december 26-án nagy meglepetésre ébredt a város: a szobrot az éjszaka folyamán leplezték. A szobrász nem akart tovább várni és mialatt polgártársai aludtak, egy újságárus segítségével eltávolította a takarót, ami a szobrot fődte és a város különböző pontjain a következő plakátot ragasztotta ki:

— Polgártársak! Alulírott, aki fűtőül a nyilvános ünneplésre, elhatározta, hogy az általa készített Magnolfi Getano szobrot ma éjjel 2 órakor leplezi. Chilleri Oreste. 1908. december 26.

A bizottság tagjai savanyu arcot vágtak, mert a leplezés így minden ünnepség nélkül folyt le. Később azonban megnyugodtak. Prató polgárai pedig kitünően mulattak a tréfán, amit a szobrász csinált.

Önfeláldozó nők. A napi események rovásánál, ha ehhez a különben jelentéktelen kis esethez ér a toll, — egy pillanatra megáll. Ha Prága egy kórházába egy férfi kiöltött volna halálos lázban és élete attól függött volna, hogy akad majd valaki, aki felajánlja, hogy testéből kienged metszeni anyai bőrrészt, amivel a szenvedő beteg élete megtartható — a beteg valószínűleg meghalt volna. Egy szegény munkásleány volt ilyen borzasztó helyzetben, így hát a férfiak nemességére nem került próbára. Ellenben három kis prágai polgárleány bizonyította, hogy mindazt, amit szépet, nemeset és hődelletteljes mondtak évezredekben a nőkről, az nem volt hiábavaló. Prága város kórházába a múlt hetekben egy munkásleányt szállítottak be, akit a gép összezúzott és fejéről egész a homlokig letépte a bőrt. A műtőklínikán úgy segítettek a leánynak, hogy testének részéről telepítették át fejére bőrt, mert csak ezen a módon volt megmenthető. Amde ez elgyengült test bőrfelületében nem volt elég életképesség és épp azért idegen bőrréteg áttelepítése vált szükségessé. Egy emberbarát 400 koronát ajánlott fel a leány kezelésére és másnap kiírták a pályázatot, hogy 400 koronát kap, aki megengedi a cseppet sem veszedelmes, de mégis fájdalmas és irtózatos műtétet. Többen jelentkeztek. A klinikai orvosok végre egy szegény asszony ajánlatát fogadták el, aki meg akarta hozni azt az áldozatot, hogy kis leányát engedje át a fájdalmas sztrepre. A lapok leköszölték az esetet. Másnap az operáció előtt aztán három fiatal leány jelent meg a klinikán. Elmondták, hogy olvasták a lapban az esetet és semminthogy az öntudatlan kis leánynak végezzék az operációt, ők készek alvetni magukat az esetben, ha a földhözragadt, nyomorgó asszonynak ez esetben is kiírték a 400 koronát. Az orvosok elfogadták a megható ajánlatot.

Rendőri hírek. Eltűntek. A rendőrségben ma a következők eltűnését jelentették be: Gerlach Irén kassai születésű 19 éves takarítónő (lakott: Francia-ut 42.), Antal Gyula székelyudvarhelyi

születésű 30 éves orgonaépítő (Murányi-utca 39.), Parászka László tekeházi születésű 36 éves kovácssegéd (Kispest, Rákóczi-ut 12. sz.), Horváth Béla budapesti születésű 9 éves iskolás fiu (Dohány-utca 104.), Adorján József esztergomi születésű 18 éves napszámos (József-körút 47.), Romfa (Kiss) Ilona akasztói születésű 24 éves cseléd (József-körút 70.), Horváth Erzsébet biaskői születésű 18 éves cseléd (Dalnok-utca 9.), Kárn Béla 20 éves szolga (Nefejeits-utca 34.), Lajkó Andrásné, szül. Szalai Mária kisbéri születésű 28 éves háznesztető Baross-utca 74. számú lakásáról eltűnt. Állítólag Nagy Pál kőművessegéddel szökött meg. A rendőrség az eltűnteket keresi. — **Életunt kovács.** Győri János budapesti születésű 20 éves kazánkovács ma éjjel a Lajos-utca 99. számú lakásán szökésével mellbeszurta magát. Életveszélyes sebével az Irgalmasok-kórházba vitték. — **Tűz.** Az éjszaka Ujpesten, az Ósz-utca 19. számú ház teteje kigyuladt. Mielőtt nagyobb baj támadhatott volna, az újpesti tűzoltók eloltották a tüzet. — **Felismert öngyilkos.** Jelentették, hogy tegnap egy ismeretlen fiatalember agyonlőtte magát egy bérkocsiban, amelyen Budára hajtott. Az öngyilkos kivitték a törvényszéki orvostani intézetbe, ahol ma délben agnoszkálták. Az illető Balla Dezső harmincegy éves szatmári születésű ügynök, aki Zsigmond-utca 37. szám alatt lakott.

A tuberkulózis gyógyítása. Kétkedőket is meggyógyíthatunk az új fénys eredmények, melyeket a tüdővész kezelésénél szérumoltásokkal érhetnek el oly esetekben, mikor minden más beavatkozás hiábavalónak bizonyult. A szérum ugyanis nemcsak azáltal fejti ki hatását, hogy a beteg szervezetben a kórokozó bacillákat elpusztítja, hanem azt egy újabb fertőzéssel szemben immunizálja. A hosszabb idő óta szérumkezelést alkalmazó dr. Harmat Gyula kimutatta, hogy az intézetben és inhalatóriumában (Budapest, VI., Rákóczi-ut 82.) szérummal kezelt betegek fele gyógyul, negyede nagyban javul s negyedél meg kedvezően befolyásoltatik a baj.

Halálozás. Turjai László nyugalmazott kir. katolikus főgimnáziumi tanár, ezimzetes igazgató hetvenéves korában meghalt Besztercebányán.

x Fővárosi Orfeum. Péter, a csoda-csímpanz, melynek szinte hihetetlenül értelmes mutatványait esténként az utolsó helyig eladott ház nézi végig, a rendezési előadásokon kívül szombaton, vasárnap és estitörtökön, a „Péter matinée“ elnevezésű délutáni műsorkelt helyi előadásokon is fellép. A matinékre jegyek előre válthatók, de a páholyok nagy része már 14 napra előre elkelt. Aki akar délutáni, akár esti előadást is jó helyhez óhajt jutni, jól teszi, ha jegyét a 10—1 és 3—6 órák között működő nappali pénztárnál váltja meg.

x Igycok naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogén. Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

x Podor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különs gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

Jegyzetek.

Temetnek. A feleség és három kis ártatlan gyermek sírja a fekete koporsó felett. Az ember kiűzködött, amíg élt, kopott ruhában járt, gyöngye és nem ebbe a világba való mérsékelt egyenlőségű öltözközt az éhes emberek kapzsiságával. A házban 6-lett a vesztés. Beteg lett és kenyér nem volt. A feleség, a szegény anya a meleg szereléssel és a gondatlan gyerekek mosolygásával akart a kiszáradt sápadt arcába vért, a fénytelen révetek szemekbe pedig fényt csalni. Finom lelkületének minden nian-zra ható érzékei érezték a messi másvilágból lassan közeledő zajtalan halált. Boldogságot szinlelő erőszakos derűjével oly zajt csapott, hogy a kiszáradt arcú, vértelen, a küzdelemben vesztés emberke még akkor is mosolygott, amikor a jövővény úgy megsínogatta fagyos kezével, hogy a sápadt arczon odadermedt a gyenge mosoly.

Ezután már nem az erőltetett derű töltötte meg a kis szoba levegőjét, hanem léleklből fakadó sóhajok, hangos sírárok az elvitt férj, apa és szerelem után.

Mindent magával vitt és nem hagyott itt semmit. De mégse! Itt hagyott három fejlődni akaró éhes csemetét . . .

A vén, az öreg föld, az évmilliók óta egyre vénülő föld megpróbálta, vajjon tudja-e még mozgatni valamelyik tagját? És elpusztult sok ezer ember . . .

A nászéjszaka kéjes világában, a boldog álmok derűs, pázsitos mezéjén, a zakatoló gépek mellett, a vad tivornya duhajkodásában lepte meg az embereket a rettenetes pusztulás. Kinek a halála volt a legborzasztóbb? Nekik egyiké sem, nekünk mindegyiké. Elpusztultak, utána küldtük részvétünket.

Most újra építeni akarnak. A vérrel bemosott romok felett, fényes, gondatlan palotákat akarnak emelni, a felbeszakított jajok, a velőtrázó kiáltások helyein

pezs-göcletet akarnak indítani. A levegő, ha megmozdul, nem fogja az új emberek fülébe süvíteni e rémes hangokat?

— Emberek! Itt akartok új életet indítani? Itt, hol mind ezeken kívül, a romok között, a hajat tépő, a tengerbe futó, a hullát dajkáló örület lakott?

— Nem féltek?

— Nem veszem el, mert . . . — szólott az ifju, de tovább nem folytathatta, mert a felbőszült apa lávára irányította a fegyvert.

A fiatalember majd megdermedt ijedtében. Halálsápadt lett s gyöngyöztek róla a halálverejték csöppjei.

— Uram, meggondoltam a dolgot. Épp most jöttem rá, hogy én az imádásig szeretem a kedves leányt, akit ha nekem ad, én leszek a legboldogabb ember.

A dolog sürgős volt, a házasságot megkötötték.

Az apa látor, a fiatalember, mint minden jellemtelen ember, gyáva volt.

Az apa rosszul tette azt, amit tett, a fiatalember ellenben helyesebben és okosabban már nem is cselekedhetett. A gyávák okosak.

A leány, a szegény megejtett leány ezek után annak a mámoros éjszakának kéjes boldogító pillanatait visszakapni nem fogja soha.

Ezért tett rosszul az apa.

A férfi mindkét lelkiismeretét kielégítette. Látszólag hí maradt a leányhoz, de amikor a fegyvercsó hatása alatt oly könnyen beleegyezett abba, amibe nem akart, akkor hí maradt magához is.

Ezért tett jól a fiatalember. Persze mindegyik a saját szempontjából.

—ár.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Falusi verebek.

(Köznapi történet. Irta Gárdonyi Géza. Bemutató a Nemzeti Színházban.)

Az első magyar szindarab ebben a színházi évben! Gourmandok, színházi rendkívüliségek áhítózó, ti valamennyien, akik a magyar szindarab és játékszín renaissance-át várjátok a Nemzeti Színházról, legyetek elkészülve egy nagystíli megnyilatkozásra! Mert a Nemzeti Színház mostani vezetősége fogadalmat tett, hogy ezentul csak abszolút értékű, örökbecsű magyar szindarabokat fog bebecsítani és mindent irgalmatlanul letapos, ami — véleménye szerint — hétköznapi és nem rendkívüli.

A külföldi darabokkal szemben nem ilyen körültekintés. Ime, eddig három külföldi darabnak nyitott ajtót. Mindhárom a legsilányabbak közül való volt. Más színházak igazgatói szármalmas mosolylyal utasították volna el ezeket a darabokat. De a Nemzeti Színház vezetősége éppen ezeket halászta ki a sokaságból, hogy a biztos bukásnak kitegye. No de ezek külföldi szerzők művei voltak! Külföldi darabok hadd bukjanak sorba a Nemzeti Színházban. Ki törődik a külföldi darabokkal? Hizzanak a külföldi szerzők! Lakjanak jól tantiemekkel! Magyar szerzőt ilyen sorsnak dehogy is akar kiszolgáltatni a Nemzeti Színház.

Miután a magyar szerző könnyebben bejut a menyországba, mint a Nemzeti Színházba, ezért talán Gárdonyi Géza is a bojkottálandók listájára került volna, de hát Gárdonyival mégsem lehetett úgy elbánni, mint más magyar szerzővel. Elvégre is ő a szerzője „A bor“-nak, amely nagy sikert ért el éppen a Nemzeti Színházban. Ezenkívül is vannak érdemei. Irt néhány szép regényt és néhány emlékezetben maradó költeményt. „A bor“-on kívül a többi szindarabjai sikertelenek voltak ugyan, de azért bojkottálni őt is, mint a többi magyar szerzőt, mégsem merte a Nemzeti Színház.

De nem is bojkottálta azért sem, mert valószínűleg ezt a darabját, amelyet ma este mutatott be a Nemzeti Színház, az igazgatóság örökbecsűnek tartotta. Ki annak a megmondhatója, hogy mily mértékkel mér a Nemzeti Színház és az egész hétszemélyes drámabíráli tábla mostanában? Sohasem lehet tudni, mit tartanak ott jónak-rossznak. Mert örökbecsűnek tartani a „Falusi verebek“-et annyit jelentene, mint elveszteni minden néven nevezendő irodalmi mértéket. Gárdonyi tisztelni való írói egyéniségét mi is előismerjük. Munkáját azzal a szeretettel fogadjuk, amelyre igényt

tarthat részünkről minden magyar darab, még ha kevésbé érdemes író tollából való is, mint amilyen Gárdonyi Géza. De az irodalmi mértéket mégsem veszítjük el, ha darabjának bírálatába bocsátkozunk.

Eppén ezért még addig sem megyünk el, hogy a „Falusi verebök“nek irodalmi jelentőséget konycedáljunk. Népsziuminek nem népsziumi; vigjátéknak nem vigjáték. Nem más bizony ez, mint bohózat s mint ilyen sem egészen új csapásu. Ami valószínűség van benne, az abból áll, hogy egy parasztlány — a szentimentálisak közül való — úgy megszeret egy legényt, hogy ott hágy jómódot, gazdag kérést és a szeretője után megy a fővárosba, amikor visszik katonának. A fővárosban elszegődik cselédnek és egész héten dolgozik napestig, csak azért, hogy vasárnap találkozhassék bakaszereplőjével.

Itt kezdődik és itt végződik a darab valószínűsége. A többi, ami utána következik, a valószínűségnek még a látszatával sem dicsekedhetik. Úgyesen összeállított, csak szinpad rutinnal megcsinált, de elejétől végig bohókás, vagy nevezniük csak a valódi nevén, vastagon bohózatos jelenetek egész sorozatából áll a második és harmadik felvonás, mely szerényen „köznap történet“nek mondja magát.

Nevetni valót sokat kap a publikum a második és harmadik felvonásban. A közönségnek e tekintetben nincs és nem lehet panasza oka. Kacagtak is a karzatokon, az erkélyeken, a páholyokban és a földszinten. Rossz hangulatot kevesen hagyták el a színházat. De a színházi rendkívüliségek kedvelői, azok, akik a színházvezetőség szigorúsága után vagy drámai, vagy szinpad megnyilatkozást vártak, minden bizonynyal deprimáltan távozhattak, ha kacagtak is. Mert ki ne kacagna sikerült mókák? A nagy drámai és szinpad megnyilatkozás elmaradt. A darabnak csak éppen az az értéke, hogy kacagtat. Irodalmi értéke kicsiny; nagyon csekély, vagy éppen senki semmi.

Az első felvonásban ígér valamit, ami várakozásra jogosítja fel azokat, akik szinpad értéket vártak. Történni, a szó drámai értelmében, ebben a felvonásban sem történik semmi. De van benne falusi hangulatfestés, ha kisé cachirozott is. A falusi bíró háza, a szerelmes parasztlány és legény, a nyáreji est, a csillagokkal kivert ég, azt a hatást teszi, mintha friss levegő áramlana a szinpadról. Itt-ott a szerző nagyon is erőteljesen, hozzátesszük mindjárt, nem esztétikusan akarja interpretálni a népies hangot. A bíró így szól a gyerekekhez: „Egyetek, aztán eridjetekek döglenni“. Szívesen elengedték volna ezt a jellemzést. Egyébként az első felvonás népsziumi elemekből áll s ha így folytatódott volna, nagyobb értékűvé válik a darab.

Sajnos, nem így folytatódik. A második felvonás pesti konyhabohózat. Konyhában játszódik le. A parasztlány, akit otthon bátyja — a bíró — öreg, gazdag kérést akar erőltetni, pesti cseléd lesz. A konyhában a kisasszony akar főzni, noha nem tud. Mulatságos mókák következnek. A legény, akinek kedvéért a parasztlány cselédnek szegődik, bakunifórmisban beoson a konyhába. Egy százados is megjelenik, aki kötenyt köt maga elé és segít főzni. A husra olaj helyett petrolumot öntenek, aztán szappannal mossák meg. A bohókás mókák javában folynak, amikor megjelenik a cseléd bátyja, a falusi bíró feleségével s a lány gazdag kéréstől együtt. Erőszakkal haza akarják vinni a lányt, mert a bíró kemény akaratu ember. Azt egyhamar nem lehet a lábáról levenni.

A lány és a legény elhatározzák, hogy együtt halnak meg. A harmadik felvonásban az uri szalonban találkoznak. Mielőtt egy pisztolyformájú necessaire-el öngyilkosságot akarnának elkövetni, egy miatyánkot mondanak. Közben észrevesznek egy kézikönyvet néhány pezsgőspalackot. Megízlelik a pezsgőt s le is isszák magukat a sárga földig. Egymás mellett a földön elaluszunk. Éjfélkor jönnek haza az uraságok. De ugyanakkor ront be az urilakásba — ugyanezen éjjelkor! — lány bátyja feleségével, öreg kéréstől. Aki ebben

csak némi valószínűséget lát, az valóban hiszékeny. A falusi bíró eleintén csakugyan azt hiszi, hogy a szerelmes pár öngyilkosságot követett el. De az orvos rögtön megállapítja, hogy a fiatalok nem haltak meg, csak részegek. Mindegy! Részegek, vagy nem részegek, a bíró most már elkergeti az öreg kérést és nem gördit akadályokat a fiatalok házassága elé. Pedig hát a részegség csak nem súlyosabb argumentum, mint az igaz szerelem.

Látható mindebből, hogy a szinpad talán egy vidám darabbal gazdagodott, de a magyar drámairodalom nem. Csak az a kérdés, hogy a bojkottált magyar darabok közt nem akad-e ilyen, vagy ennél értékesebb? Mert ha nem csalódunk, a Nemzeti Színház a magyar irodalomnak is felelősséggel tartozik.

A színészek buzgóssága sok mindent megmentett. A két főszerep *Ligeti Juliska* és *Rózsahegy Kálmán* kezében volt. *Ligeti Juliska* igaz bensőséggel játszta a szerelmes falusi lány szerepét. Erősen színezett; az érzéseket pedig megindítóan fejezte ki. *Rózsahegy*nek igen sikeres estéje volt. Ami humor és vidámság volt szerepében, az mind érvényesült. *Gyenes* a falusi bíró szerepét sok realitással játszta. Valóságos remekelt *Rákosi Szidi*, aki csodás beszédo tehetségét ötletes játékkal egyesítette. Egyik főjelenete bizonyára sokáig fog emlékezetben maradni. A többi szerep inkább chablon volt. Rendkívülít a többi szereplő nem produkált. Szépen és művészi illeszkedett az összájátékba *Vizvári Mariska*, *Pethes Gál* és *Helvey Laura*.

A közönség minden felvonás végén többször kitapsolta a szereplőket. Hívták a szerzőt is, aki azonban nem jelent meg. A szerző nevében *Mátrai* főrendező mondott köszönetet.

Timár Szaniszló.

(*) **Darabváltás az Operaházban.** „Tannhaeuser“ mára hirdetett előadása *Anthes és Takács* közbefjött rosszullete miatt elmaradt. Wagner dalműve helyett „Sámson és Delila“ került szinre *Fodorival* és *Lunardival* a főszerepekben.

(*) **Jászai Mari szavaló-estéje.** A Nemzeti Múzeumban vasárnap délután hat órakor *Jászai Mari* asszony Petőfi harmincz versét szavalja az ő nagy, sajátos művészetével. Szeptember végén, Homér és Osszián, A csárda romjai, a Tiszánál című gyönyörű versek a sorozatban vannak s akik már hallották a pagyasszonyt a Petőfi-matinékon, azok készülnék legjobban az ígérkező művészi gyönyörűsége. Az estélyen Herceg Ferenc moad megnyitót s Kéry Gyula a záróbeszédet. Jegyek kaphatók: Bárdnál (Kossuth Lajos- és Andrássy-ut) s a József kir. herceg Szanatórium Egyesületnél (Lónyay-utca 47.) Az előadás jövedelme a szegénysorsu tüdőbetegékre.

(*) **Az Operaházban** holnap, szombat „Carmen“ kerül szinre. A cím szerepét *Szamosi Elza* adja, Don José szerepében először *Környei Béla*, Micaelá-ében *Hardy Helén*. — *Frasquinta* — *Payer*, *Mercedes* — *Berts*, *Eseamillo* — *Szemeré*, *Danceaire* — *Ney B.*, *Remendado* — *Pichler*, *Zaniga* — *Dalnoki* (először), *Morales* — *Mihályi*, a koresmáros — *Zolnai*. Az előadást *Márkus Dező* karmester vezényli, rendező pedig *Alszechy Kálmán* főrendező. (Évi bérlet 6. sz.). — Vasárnap „Rigoletto“t és a „Tánczegeveleg“et adják. Ez alkalommal lép fel először hosszabb szabadsága után *Sándor Erzi* a Gilda szerepében. *Rigolettót* *Takács Mihály* énekl. (Bérleten kívül 3. sz.)

(*) **Az „Erdészleány“ Kolozvároott.** Egy híres bécsi operettnek, a „Förster Christl“nek volt tegnap a bemutató előadása a kolozvári nemzeti színházban. A fővárosi közönségnek csak májusban lesz alkalma megismerni ezt a kedves zenéjű, romantikus szövegű operettet, amely Kolozvároott óriási sikert aratott. A sikerből derekasan kivette részét a színház igazgatósága, mert pazar lökezőséggel, valószínű látványossággal keretében hozta szinre a darabot. A cím szerepben *Berki Lili* aratott osztatlan tetszést. Ragyogó szépségével, pazar öltözékével és rendkívül finom, dezens játékaival a siker és ünneplés javarészét a maga számára biztosította. Nagyon elegáns és jellegzetes volt *Kürthy György*, a budapesti Nemzeti Színház tagja, mint II. József császár, és elsőrangú művészi munkát produkáltak: *Aradi Aranka*, *Káldy*

Mariska, *Hörthy Sándor*, *Dezséri*, *Gáthy Kálmán* és *Hetőnyi*. A darab rendezésével *Hetőnyi Elemér* tünt ki: mert teljesen önállóan, minden utánczés nélkül állította be Kolozvároott az „Erdészleány“-t. Nem szabad megfélekednünk az újdonság egy kedves szereplőjéről, „mely“nek ugyan egy szava sincs, de pusztá megjelenésével is megnyerte a szíveket. Ez a szereplő vendégként lépett fel, egyébként a budapesti állatkert tagja és minéműségére nézve szelid, szép — *özike*.

(*) **Izrael.** A Vigszínházban a „Király“ minden eddigi előadására kivétel nélkül az összes jegyek elkelték. Az „Izrael“ bemutatóját azonban mégsem halogatják tovább, és így *Bernstein Henrik* új szenzációs sziműve a jövő hét folyamán előadásra kerül. Az újdonság eredeti bemutatója október hóban volt *Réjane* asszony színházában, aki maga játszotta a dráma hősnőjét. A darabnak ezt az egyetlen női szerepét nálunk *Gazzi Mariska* fogja kreálni, aki ezuttal szokott szerepkörén kívül eső, különleges alakításban fog megjelenni. A fiatal *Thibault* herceget *Tanay Frigyes* játszsa, *Guttlieb Justint* *Fenyvessi Emil*, *Silvián papot* pedig *Hegedüs Gyula* személyesíti. Holnap szombat két előadás lesz a Vigszínházban. Este a „Visszatérés Jeruzsálemből“, *Donnay Maurice* világhírű sziműve kerül szinre, délután pedig gyermekelőadásul a „Jóka ördögöt“, *Komor Gyula* vidám mesejátékát ismétlik.

(*) **Felolvasás a léghajózárról.** *Král Sándor* tüzérszádos, az ismert katonaléghajós e hó 9-én, a holnap szombat este nyolcz órakor tartja meg felolvasását a Lipótvárosi Kaszinóban a léghajózás problémájáról. Ez alkalommal vetített képekben és mozgófényképekben be fogja mutatni a kormányozható léghajók és repülőgépek típusait. A felolvasás iránt katonai körökben igen nagy az érdeklődés és ez alkalomból a Kaszinóban a tábornoki kar, valamint a magasabb katonai körök tagjai közül számosan fognak megjelenni. A tagok részvételüket holnap délig bejelenthetik a kaszinó irodájában.

(*) **A „Tánczos huszárok“ nagy sikere.** *Rajna Ferenc* és *Szirmai Abert* új operettje, amely a bemutató előadásán a sajtó és a közönség előtt egyaránt osztatlan nagy sikert aratott, a második előadásán is megtöltötte a színház nézőterét és a közönség a legnagyobb elragadtatással hallgatta *Szirmai Albert* szebbnél-szebb számait, amelyeknek csaknem mindegyikét megismételtette. Sokat kacagtak a darab fordulatos meséjén és mulatságos részeit is. A „Tánczos huszárok“ természetesen esténként másorra van tűzve a bemutató előadás nagy sikert aratott együttesével. Vasárnap délután *Pálmay Ilka* felléptével megismétlik *Rubens* finom zenéjű operettjét, „A hollandi lány“-t.

(*) **„Hamlet“ bemutatója.** *Shakespeare* legnagyobb drámájának, „Hamlet“-nek holnap, szombaton lesz új formájában az első előadása. A dráma ez új szcenizálásában öt felvonásra van osztva és csak az utolsó felvonásban van egy változás. Az igazgatóság teljesen új díszleteket és új jelmezeket készített a darabhoz: az előbbieket *Márkus László*, a darab rendezője tervezte, az utóbbiak *Faragó Géza* festőművész tervei szerint készültek. A darab előadását vasárnap megismétlik. A bemutató iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Vasárnap délután adják először elős helyárrakkal *Drégely Gábor* nagyszerű és állandóan teli házakat vonzó komédiáját, „A szerencse fia“-t.

(*) **Francia színészek oroszországi kalandja.** *Sarah Bernhardt* társulata ez idő szerint Moszkvában játszik. *Gorki* írásából kedvet merítve, a társulat néhány férfi tagja elhatározta, hogy él az alkalommal és ezuttal közvetlen tapasztalatokat gyűjt a „mezitlábos“ alakok intim életéből. E célból néhány betörőnyát és lebujt kerestek fel minap éjjel. Csakhogy megijárták, mert a rendőrség az egyik tanyát váratlanul körül fogta, s a művész urak a betörőkkel és csavargókkal együtt a rendőrség foglyai lettek. Természetesen a francia vendégművészek váltig erősítették, hogy a tanyai életnek ők ártatlan és eszöndes szemlélői voltak csupán, de az is természetes, hogy a rendőrség nem adott hitelt nyomban a szavuknak; mert éppen valami jó fogásra készült. Így történt aztán, hogy a művészek kénytelen-kedvetlen az elfogott csavargók társaságában a rendőrségi őrszobába kerültek, ahol végre igazolhatták magukat. A művész urak azonban csakhamar megvizsgálatódtak, mert ezuttal nemcsak a „mezitlábosok“ intim életét tanulmányozhatták, hanem arra nézve is szerzhettek közvetlen tapasztalatokat, miként bányik az orosz

rendőrség ezekkel az alakokkal. Eleinte ugyanis a rendőrök azt hitték, hogy valami nemzetközi befőtöröbanda tagjaival van dolga és chez képest bánt el velük. Tagadhatatlan, hogy hasonló tárgyú színművekben realiztikus alakítást nyújthatnak majd ezek a művész urak, ami színjátszó képességüknek csak előnyére válik.

(*) **A Kabaret Bonbonnière új programja.** Szépszámu közönség volt a mai előadáson. Ervin Baron nem szerepelt ugyan a műsoron, azért a közönség igen kellemes estét töltött el. Turchányi Olga finoman és előkelően adott elő két dalt. Utána Szegedi Erzs, Virág Jenő mondtak el néhány kedves apróságot. Az előadás, amelyet dr. Szalai mint konferenciát kedélyesen és sok szellemmel vezetett, a revue-vel fejezték be, melynek keretében az összes tagok felléptek és ügyesen parodizáltak néhány orfeum-attrakeziót.

(*) **Lavotta Rezső itthon.** Lavotta Rezső neves fiatal zeneszerzőnk, akinek szimfóniáját sikerrel tavaly adták elő a filharmonikusok s számos szerzeménye került előadásra ugy itthon, valamint Franciaországban, Párisból hazajött a fővárosba. Lavotta itthon több művét fejezi be, amelyeket legközelebb előadnak.

(*) **Egyházi zene.** A budavári koronázó Mátyás-templomban e hó 10-én délelőtt 10 órakor *Vavrinecz* karnagy vezetésével előadják Demény Dezső E-dur miséjét. Betétek: Mozart: „Ave verum“, Cherubini: „O salutaris.“ Magánzólamok: Vavrinecz Mórné, Ungváry Eszter, Juhász Ferencz, Várady Sándor. Orgona: Sugár Victor tüzérfőhadnagy.

(*) **A „Kéve“ újévi ajándéka.** A „Kéve“ művészegyesület rendkívül kellemes meglepetésben részesítette műpártolóit. Újévi ajándék gyanánt az egyesületek minden műpártolója megkapta *Lóvy* Róbert festőművész rendkívül sikerült alkotását, a „Gemünden“ című eredeti rézkarcot. Az egyesület ezzel honorálni kívánta azt a lelkes támogatást, amelyben műpártolói részesítették.

(*) **A Lackenbacher-pályázat.** A közoktatásiügyi miniszter a Lackenbacher-félt alapítványból 800 korona jutalmat tűz ki a következő bibliai kérdés legjobb megoldásáért: „Az apostoli dekrétum keletkezése és érvényessége a kereszténység első négy századában.“ A jutalomra nem tarthat számot az a munka, amely nem a „Providentissimus Deus“ encziklika szellemében oldja meg a kérdést és nem mozdítja elő a tudományos kutatást. Pályázhatnak a bécsi, a prágai cseh és német egyetemek és a budapesti tudományos egyetem teológiai karainak rendes hallgatói, azonkívül az osztrák-magyar monarchia minden római katolikus papja, kivéve az egyetemi tanárokat. A pályamunkákat a bécsi es kir. egyetem teológiai fakultásának dekanatusánál legkésőbb 1910. évi május 15-ig kell benyújtani. A munkák jellegével láthatók el.

(*) **Hangversenyek.** Vasárnap, e hó 10-én délelőtt fél 12 órakor lesz a legközelebbi nyilvános filharmoniai főpróba a Vigadóban *Kerner* István vezetésével a következő műsorról: 1. *Beethoven* II-ik *Leonora*-nyitány. 2. *Dvorák* III-ik *Szláv-rapszódia*. 3. *Volkman* szimfónia B-dur.

Kemény-Kladivko-Szeremi-Schiffer harmadik kamara-zeneestélye január 13-án lesz *Szekely* Arnold zongoraművész közreműködésével. Ujdonságként előadásra kerül *Rudó* Aladár B-moll vonósduója, *Zsolt* zongoraestélye F-moll és *Volkman* vonósduója E-moll.

Kéri Szántó Imre zongoraművész január 15-én tartja hangversenyét a Royalban a következő műsorról: *Beethoven* Szonata C-dur, *Dohnányi* Variációk a fugában, *Chopin* 13. Préludes, *Schubert* Vándor-ábránd, *Strauss-Schulz*: Donau-walzer-paraphrase.

Az *Akadémiai Zenekar* e hónap 18-án tartandó hangversenyén *Mendelssohn* születésének évszázados fordulója alkalmából előadja a mester „Hebridák“ nyitányát. Ujdonság kettő lesz, egy magyar és egy francia. *Szendy* Árpád „Költésények“ ezimben több programzenét írt zenekarra, *Guilmant*-tól pedig egy orgonára és zenekarra írt három tételes mű kerül előadásra. A műsört *Beethoven* nyelvezdik szimfóniája egészíti ki.

Kubelik Jan egyetlen hangversenye iránt, mely e hó 21-én lesz a fővárosi Vigadó nagytermében, igen nagy érdeklődés mutatkozik. *Kubelik* mostani hangversenyével jubileumi fog, amennyiben ez lesz a budapesti közönség előtt 40-ik fellépése.

*Fráter Loránd*nak multkori hangversenyén oly rendkívüli sikere volt, hogy indíttatva érezte magát hangversenyének megismétlésére. Újabb hangversenye február 3-án lesz.

A *Svaerdtrom* testvérek február 5-én a Royalban utolsó dalestélyüket tartják meg.

Sauer Emil egyetlen zongoraestélyét február 8-án tartja meg a fővárosi Vigadóban. Mindezekre jegyeket a Harmónia zeneműkereskedésben (Váci-utca) lehet kapni.

FŐVÁROS.

(*) **A pénzügyi bizottságból.** A főváros pénzügyi bizottsága ma délelőtt dr. *Vaszilievits* János alpolgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen a tanács részéről dr. *Bódy* Tivadar és *Faller* Ferenc tanácsosok jelentek meg. Előadó dr. *Berczel* Jenő tanácsjegyző volt. A tárgysorozat első pontja az V. kerületben felállítandó állami anyakönyvvezetőség ügye volt, amelyhez az ügyosztály a bizottság hozzájárulását kérte. Az ügyosztály előterjesztése értelmében a felállítás következtében 9880 korona személyi- és 3000 korona dologi kiadásra volna szükség, amely utóbbi összeghez még évi újabb 1300 korona járulna. A hivatal vezetésével egy elsőosztályú tanácsjegyzőt bízának meg, akinek helyettese egy másodosztályú fogalmazó volna, azonkívül a VI. kerületből egy írodasegédtsízt és egy ideiglenes hivatalnokra volna szükség. Az ügyosztály ezek folytán egy első- és egy másodosztályú fogalmazói, valamint egy szolgálai állás szervezésére kéri a bizottságot. A felállítás fejében a miniszter-től az államegélynek 5000 koronára való felemelését kérelmeznék. Dr. *Feleki* Béla ellenzi a hivatal szervezését. *Faller* Ferenc tanácsos kijelenti, hogy ő a polgármester utasítása szerint járt el, amikor ennek a hivatalnak szervezését javaslatba hozta. A bizottság az előterjesztést nem fogadta el. — A Várszínház tűzbiztosági átalakításához szükséges költségösszeget a bizottság megszavazta. — Nagyobb vitára adott alkalmat az utburkolatok fentartásához szükséges könyag árának póthitelként való megszavazása. Az ügyosztály előterjesztésében elmondja, hogy a mérnöki hivatal az engedélyezett 104.000 koronán kívül még 153.450 korona értékű követ kért az utak jókarban tartására. Ez összeg fedezését az ügyosztály a fővárost megillető 600.000 korona italmérsi illetékek részesezéséből javasolja. *Heltai* Ferenc szerint nem járja az, hogy a munkák foganatítása után 4 hónappal kérjék a póthitel megszavazását, amikor elegendő idő lett volna arra, hogy ezzel az ügygyel a közgyűlés elé járultak volna. Kérde, kit terhel ezért mulasztás? Dr. *Bódy* Tivadar előadja, hogy a mérnöki hivatal és az előjáróság még a mult év áprilisában bejelentették, hogy a rendelkezésükre álló könyagból nem képesek az utak jókarbantartásáról gondoskodni. Erre a tanács a kért követ a rendelkezésre álló állományból kiutalta és az így szükségessé vált póthitelt az 1909. évi költségvetésbe már fel is vette. Amennyiben a bizottság a póthitelt nem találja megszavazhatónak, ugy ezt az összeget a huszmilliós utburkolási kölcsön terhére írják és ez év folyamán nem fognak utjavítást eszközölni. Dr. *Feleki* Béla, dr. *Platthy* György és dr. *Heltai* Ferenc felszólalása után a bizottság a póthitelt engedélyezte. A tárgysorozat többi pontjait észrevétel nélkül szavazta meg a bizottság.

(*) **Hírek a tanácsból.** A tanács az artézi fürdő építési munkálataira néve elhatározta, hogy a kőműves-, a föld-, az elhelyező- és kőfaragómunkálatokra, valamint a hengerelt vastartók szállítására újabb árlejtést hirdet. — A gyáli-uti kis lakások építése tárgyában a tanács kiadta az asztalos-, lakatos-, mázoló-, üveges-, gipsz- és Rabitzfal, továbbá a kályhás-munkákat és a tüzhelyek szállítását. — A Kossuth-mauzóleum építésének hátralevő munkálatait a tanács kiadta. — A tanács elhatározta, hogy az I. kerületi mozdony-utcai elemi iskolában, valamint a IX. kerületi páva-utcai óvodában napközi otthont nyit. — Megengedte a tanács, hogy a fővárosi közokrházban három hónapon át nyulhust főzzenek.

(*) **A lipótvárosi népkonyha.** Az ötödik kerületi bizottsági tagok tegnapi fölkeresték *Almády* Géza tanácsost és *Sándor* Pál hosszabb beszédben kérte, tegyen valamit a város, hogy az ötödik kerületi jótékony-egyesület teljesíthesse humánus működését. Az egyesület népkonyhája a Lipótváros belsejében van, ahol nincsen rá szükség. A külső területen kérnek megfelelő helyiséget. *Almády* Géza tanácsos kijelentette, hogy a legnagyobb örömmel támogatja a kérelmet. A küldöttség, amelyben *Bárczy* István polgármester és *Hanvai* Sándor elöljáró is részt vett, lelkesen megéljenzte *Almády* tanácsost.

(*) **Az ipartörvény revíziója.** Az új ipartörvény revíziójára kiküldött fővárosi vegyes-bizottság mai, hatodik ülésén befejezte a tanács első ügyosztályának az ipartörvény-tervezetéről tett észrevételeinek tárgyalását. A mai ülésen a tervezetnek az ipari szervezetekről, az ipari bíráskodásról és a büntető határozatokról szóló részét tárgyalták le. Az utóbbi két rész felett vita nélkül siklott át a bizottság; az ipari szervezetekről szóló rész több pontja élénk vitára adott alkalmat. Így mindenképp a társulási kényszernek a kereskedőkre vonatkozó rendelkezése szolgáltatott a bizottság tagjai között nézeteltérésre okot. Dr. *Kraemer* József határozottan ellenezte a társulási kényszernek a kereskedőkre való kiterjesztését. *Boross* Soma ezzel szemben a törvénytervezet rendelkezését tartja helyesnek, már azért is, hogy a kereskedelmi alkalmazottak erős és fegyelmezett szervezetével szemben a munkaadók is vértelve legyenek. Többek hozzájárulása után a bizottság a kényszerítés mellett foglalt állást. A tárgyalás befejeztével dr. *Hétécs* Antal bejelentette, hogy indítványt nyújtott be a tanácsnak, a fővárosnak az ipartörvény revíziója tárgyában megtartandó ankétán való képviseltetéséről. Dr. *Vaszilievits* János elnöklő alpolgármester megnyugtató kijelentése után *Thék* Endre szép szavakban mond köszönetet az elnöknek, az I. ügyosztálynak és dr. *Béri* Ferencz előadónak. Az elnök megköszönve a bizottság elismerését és munkálkodását, a tárgyalásokat berekesztette.

(*) **A telefondíjak leszállítása.** A II. kerületi társaskör tegnap este tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a telefondíjak leszállítása érdekében mozgalmat indít és felszólítja az összes fővárosi köröket és telefonbérleteket a csatlakozásra. A II. ker. társaskör ez okból legközelebb elérkezletet kíván tartani e tárgyban és kéri mindazokat, akik ebben résztvenni kívánnak és meghívót cshajtanak, hogy ezt mielőbb jelentsék be.

(*) **A római polgármester unokahuga magyar állampolgár.** Az idegen nemzetiségűek egész sokasága lép utóbbi időben a magyar állam kötelékébe. Holnap délelőtt különösen érdekes honpolgári eskü lesz a városházán. *Intrigila Benedettoné* született *Roselli* *Deborah* Sara, aki *Náthán* római polgármester unokahuga, a magyar állampolgárok sorába lép. *Benedettoné* válófélben van urától, aki olasz ügyvéd. Az új magyar felekezetenküli és állampolgárságát, miután rövid ideje lakik Magyarországon, a törvény értelmében csak örökbefogadás útján nyerheti el. Az örökbefogadó *Siebenlist* Sándor nyugalmazott sörgyári igazgató. A törvény rendelkezéséhez képest a községbe való felvételnél igazolni kell azt, hogy az új honos nem lesz a község terhére. Ennek a kötelezettségnek is eleget tett *Intrigila Benedettoné*, aki 826 ezer líra vagyont mutatott ki. A honpolgári esküt dr. *Bárczy* István polgármester fogja kivenni.

(*) **Inasok iskolamulasztásai.** A budapesti Férfiszabó Ipartestület nevében *Csorna* Lajos ipartestületi elnök, továbbá *Spitz* Lajos és *Krausz* József felkeresték ma gróf *Festetics* Gézát, a tanügyi osztály vezetőjét és arra kérték, hogy intézkedjék aziránt, hogy az inasok iskolamulasztásai esetében, ha a mestereket mulasztás nem terheli, őket büntetéssel ne sújtsa az előjáróság. Kérték továbbá, hogy a szüleinel lakó inasok vasárnapi iskolamulasztásai esetén a szülőket bírságotól mentesítsék, mert vasárnap csak ők képesek az inasra felügyelni. Végeztül arra is kérték a tanácsot, hogy az iránt is intézkedjék, hogy a mester meggyőződhessék arról, vajjon volt-e inasa az iskolában. Ez ugy érhető el, ha a tanító az iskolalátogatást aláírásával vagy pecséttel igazolja. A tanácsos megígérte, hogy a kívánságnak eleget fog tenni.

(*) **A szentendrei viczinális új vágánya.** A szentendrei viczinálisnak a Filatori-gáttól Szent-Endréig húzódó második vágány közigazgatási bejárása e hó 12-én lesz. Ez alkalommal a fővárost *Antal* Gyula tanácsjegyző fogja képviselni. A tervezet szerint a vágányvezetés a városzabályozási vonalakat több helyen hátrányosan érinti, ugy hogy a főváros képviselőjének az lesz a legfontosabb feladata, hogy az új vágányt a város jövő szabályozási viszonyaiba legezelszerűben telelleszthessék, anélkül azonban, hogy a közfoglalmi érdekek bármily tekintetben is hátrányt szenvednének.

(*) **Magyar állampolgár.** Tkats Izrael, a pesti izraelita hitközség Rombach-utcai templomának főkántora *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester előtt ma letette a honpolgári esküt.

(—) **A villamos kocsik új jelzése.** A villamos vasúti kocsik új jelzése tárgyában tartott ankétán szűkebb bizottságot küldtek ki a kérdés megvitatására. Ez a bizottság tegnap tartotta ülését a vasúti és hajózási főfelügyelőség tanácstermében s hosszabb vita után a következőkben állapodott meg: A bizottság javasolni fogja, hogy a közúti vasut kocsijait páros számokkal, a B. U. R. kocsikat nagy betűkkel jelezzék. Minden viszonylatnak megfelelő száma vagy betűje lesz és a forgalmasabb megállóhelyeken utmutató tábla fogja tájékoztatni a közönséget, hogy az egyes számok, vagy betűk milyen utirányú kocsit jelentenek. Indítványozza az albizottság azt is, hogy ezek az utmutató táblák egyes főbb forgalmi pontokon transzparens lámpák formájában állítsanak föl, amelyeken azt is fel lehetne tüntetni, vajjon az egyes relációk utolsó kocsija az illető ponton elhaladt-e vagy nem. A kocsik főiratai bizonyos kiegészítésekkel megmaradnak ugyan, de az utirányt jelző főiratot a kocsik belsejében is el fogják helyezni. A peronokon át való közlekedés könnyítésére oly hatósági rendelet kibocsátását tartja szükségesnek a bizottság, amely az ajtók elállítását és kijáró ut el foglалását tiltja. Az új kocsijelzést a miniszteri jóváhagyástól számított egy éven belül léptetik életbe.

EGYESÜLETEK.

(—) **A nőmozgalomról.** A Feministák Egyesületében ma délután előadást tartott *Schwimmer Róza* a holland és a német nőmozgalomról. Az előadó, aki Európa csaknem minden nagyobb városában tartott a magyar nőmozgalomról előadást, ezt az előadását saját tapasztalatai alapján tartotta meg. A nőmozgalom legerősebb Hollandiában — mondja az előadó — ahol saját tapasztalatai árán rájöttek a nők arra, hogy bármennyit érjenek is el, ez nincs biztosítva, ha politikai jogokat nem szereznek. Ezért most az összes nőegyesületek minden erejükkel a választójog kivívására fordítják és előrelátható, hogy Hollandiában legközelebb meg is lesz a nők választói joga. Németországban a múlt év május 15-ike óta, amióta az új egyesületi törvény megengedi, hogy nők is résztvegyenek politikai egyesületekben, az összes polgári pártok, a radikálisok épp úgy, mint a reakcionáriusok, módosítják programjukat, amelybe sietnek a nők választójogának követelését is bevenni. A magyar nőmozgalom iránt oly nagy az érdeklődés külföldön, hogy több ízben kifejezték azt a kívánságot, hogy a legközelebbi nemzetközi választójogi kongresszust Magyarországon rendezzék. A magyar humanitárius intézmények közül a külföldi nőegyesületek a legnagyobb elismeréssel a magyar gyermekvédelem intézménye iránt vannak, amelyről *Schwimmer Róza* husz nagyobb európai városban tartott előadást. Az érdekes előadást a jelenlévő nagyszámú közönség lelkes éljenzéssel honorálta.

(—) **Iskolatársnők szövetsége.** Az V. ker. polgári leányiskola és női kereskedelmi tanfolyam volt iskolatársnőinek szövetsége kéri az egyesület tagjait és a szövetségbe belépni óhajtó volt növendékeket. Sziveskedjenek mostani címüket és lakásukat V. ker. polgári leányiskolában (Váci-körút 58.) bejelenteni. Itt emléjtjük meg, hogy a szövetség január hó 17-én, vasárnap délután öt órakor a Szemere-utca 3-5. szám alatti elemi iskola földszinti nagytermében: jótékonysági hangversenyt rendez. A belépődíj személyenként 1 korona.

(—) **A Királyi Magyar Természettudományi Társulat** e hó 27-én, szerdán tartja meg évi rendes közgyűlését a Tudományos Akadémiában. Az idén a közgyűlésnek nagyfontosságú lesz a tárgysorozata. Már azért is, mert végleges intézkedéseket fog tenni a társulat a Thán-szobor ügyében. Ugyanekkor adják ki a Szily-éremet melylyel legkiválóbb természettudósaink egyikét szokták kitüntetni. Az érem-bizottság már megtette jelölését és a társulat tagjai élénk érdeklődéssel várják a döntést, mely — mint hírlik — valósággal szenzáció számba fog menni. A közgyűlés előtt, szerdán, huszadikán a választmány tart ülést, hogy a közgyűlés programját véglegesen megállapítsa.

(—) **Égésügyei előadások a Társadalmi Muzcumban.** A Magyarországi Nőegyletek Szövetsége, amely gróf Batthyány Lajosné elnökle alatt áll, irországi minifára egészségügyi előadásokat rendez vidéki nőknek. Ezen előadások tartására intelligens urhölgyek vállalkoztak, akiknek előkészítésére dr. Okolicsányi-Kuthy Dezső, az Erzsébet Szanatórium igazgatója tart öt előadást. Ezen előadások a Társadalmi Muzcumban lesznek (V., Mária Valéria-utca 12.) Az első előadás e hó 14-én, csütörtökön este hat órakor lesz.

(—) **A Magyar Gazdasszonyok Országos Egyesülete** január havi ülését gróf Batthyány Gézáné pártfogónő palotájában tartotta meg *Hegedűs Sándorné* elnökle alatt, aki az évfordulója alkalmából az elnökség és a választmány nevében üdvözölte gróf Batthyány Gézánt. *Mayer György* titkár bejelentette, hogy gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyesület árva-ház leánynevelő intézetének fenntartási költségeire hateraz korona államsegélyt utaltványozott.

(—) **A Budapesti VI. ker. Általános Közjótékonyági Egyesület** e hó 8-án nyitja meg a külső váci-uti napközi otthonban a gyermeknőpukonyhát, melyben ötszáz gyermek kap meleg ebédet.

(—) **Gyorsírók gyűlése.** A Gyakorló Gyorsírók Társasága vasárnap, január 10-én délután 4 órakor az Országos Iparegyesület disztermében közgyűlést tart, amelyen a tisztikart alakítják újjá. A választási aktus előtt dr. Fabró Henrik országgyűlési revizor, a társaság elnöke, a Gabelsberger rendszer francia átitetését fogja ismertetni. Este a váci-körúti Förster vendéglőben társas vacsora lesz.

Mulatságok.

** **Építész-bál.** Az idei Építész-bálnak, melynek Sztérenyi József v. b. t. t., kereskedelemügyi államtitkár a védnöke, teljesen biztosítva van a siker. A diszelnökséget a következők vállalták el: Hauszmann Alajos udvari tanácsos, Ney Béla miniszteri tanácsos, Tóry Emil, Gelléri Mór, Korb Flóris, Schickedanz Albert, Wellisch Gyula kir. tanácsos, Gaul Károly műegyetemi tanár, Lechner Ödön kir. tanácsos, Palóczy Antal tanár, királyhalmi Kőrösi Albert, vágfalvi Quittner Zsigmond, Kausser Gyula, Jakabffy Ferencz, Kunfalvi Nándor, bagosi Pucher István, dr. Hütl Dezső, Havel Lipót, Kolbenheyer Gyula kir. tanácsos, Bloch Leó, Grünwald Mór, Wellisch Alfréd, Wagner Marcell, Ziegler Géza, Thék Endre udv. tan., Zsolnay Miklós, Schiffer Miksa és Walla József. Az elnöki tisztet pedig erényi Ullman Gyulával az élükön Málnai Béla, Székely Dezső, Horváth Antal, Grieger Gyula és Himmler Miksa látják el. A rendezőbizottság a meghívókat már széjjelküldte és ezután kéri fel azokat, akik meghívóra igényt tartanak, hogy a rendezőbizottság titkárságánál, VIII., Rákóczi-ut 30., I. em. jelentsek be.

** **A Szerajevói Magyar Egyesület** körülből 800 személy jelenlétében, akik között horvátok, szerbek, törökök is szép számmal voltak, műkedvelői előadással és hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendezett az egyesület helyiségeiben. Dr. Török Pál ezen alkalomra írt prólogja után színrekerült Andreánszky Jenő „Katonásan” című vígjátéka, melyet a jelenlévő közönség nagy elragadtatással hallgatott és a szereplő személyeket többször hívták a lámpák elé. Ezután Pávay zongorán aratott nagy tetszést, Sohr Dezső magyar dalokat énekelt, Weitzner Bernát hegedűn és Csanyánszki Miksa cellón adott elő több darabot. Ezután Szász Mór Hugó Farkas Imrénének a „Vén cigány” című melodramáját szavalta el. Végül kurucznotól következtek. Az előadást reggelig tartó tánc követte a 23. gyalogezred zenekarának játéka mellett. A magyar egyesület most lépett először a nagyközönség elé és a mulatság sikere nagy meglepetést keltett.

** **A Jogász-bál.** E hó 9-én a Royal-szálló termében megtartandó Jogász-bálon József főherceg és Anguszta főhercegné megjelenése már bizonyos. Ez okból a rendezőség kéri a közönséget, hogy mindenki pont 9 órára jelenjék meg, mert 1/10 órakor az udvar fogadása miatt a kocsiközlekedés megszűnik. Akik még a bála meghívót nem kaptak és arra igényt tarthatnak, forduljanak a Hungária-szállóban levő bálirodához. Kér-

jük a közönséget, hogy a tolongás elkerülése végett jegyeiket a borítékos meghívó előmutatása mellett lehetőleg pénteken és szombaton 9-től 1-ig és 3-6-ig váltásuk ki a bálirodában.

** **Magántisztviselők bálja.** Az ideai farsangi mulatságoknak kétségkívül egyik legkimagaslóbb eseménye lesz az a nagy bál, melyet a Magántisztviselők Otthonának száz tagból álló rendező-bizottsága a magántisztviselők humanitárius alapjai javára nagy buzgósággal előkészít. A nagy bál Sztérenyi József kereskedelemügyi államtitkár védnöksége mellett fog megtörténni és a rendező-bizottság ez uton közli, hogy társadalmi és közgazdasági életünk vezéralakjai közül eddig a következő urak vállalták el a tiszteletbeli elnökséget: Fürst Bertalan az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés alelnöke, Gelléri Mór az Országos Iparegyesület igazgatója, Herzfeld Frigyes tőzsdetanácsos, Mándy Lajos a Pénzüntézetek Központi Hitelbankjának elnöke, Simon Jakab tőzsdetanácsos, Vajda Imre a Magyar Kereskedelmi Rvt. helyettes vezérigazgatója, dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő. A névsor még nem végleges, a rendezőbizottság reméli, hogy közéletünk minden kapacitását sikerülni fog — a jótékony célra való tekintettel — megnyerni. A bálbizottság irodája VII., Erzsébet-körút 49. alatt van.

** **Házi estély.** A Budapest III. kerületi Egyesült Polgári Kör e hó 9-én a Korona Vigadó összes termeiben (Korona-tér 2.) hangversenyyel egybekötött zártkörű házi estélyt rendez.

** **Művészhangverseny.** Február 14-én délután fél négy órakor a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete nagy művészhangversenyt rendez a fővárosi Vigadó nagytermében.

** **A „Szolid Lunok”** e hó 16-án, szombaton a Budapesti Önkéntes Mentőegyesület javára a Drechsler-palota termeiben (Andrássy-ut 25.) hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez.

** **A „Fővárosi Sportkör 1897.”** e hó 30-án az Erzsébetvárosi Kör összes termeiben (Royal-szálló A. szárny I. em.) kabaréval egybekötött zártkörű táncestélyt rendez, amelynek a rendezők buzgólkodása szép sikert biztosít. Akik meghívóra igényt tartanak, sziveskedjenek a kör helyiségében (VII., Wesselényi-utca 44.) jelentkezni.

** **A Tolnai Jótékonyági Nőegylet** e hó 16-án a Fehérlő-szállóban műkedvelői előadással egybekötött táncmulatságot rendez.

** **A Magyarországi Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetsége,** központja, fővárosi szakosztályai és a Magyarországi Nagykereskedelmi Alkalmazottak Egyesülete február hó 6-án (szombaton) az ügyvédi kamara disztermében (V., Szemere-utca 10.) állásnélküli kereskedelmi alkalmazottak segélyezésére javára zártkörű bált rendez.

** **A Budapesti Pénzüntézet Hivatalsszolgák Önművelődési Egyesülete** a könyvtár és segély-alap javára 1909. évi január hó 30-án (szombaton) a Budai Vigadó disztermében (II. ker., Corvin-tér) bált rendez.

Nyilttér.

Dr. KÁLLAY ZOLTÁN
jogi szeminárium

Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizgára.

== Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel. ==

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
SAVANYÓVÍZ

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. szám.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérköpés, tüdőcsuschnak kitűnő eredménnyel gyógyítanak inhalációkkal és szőrum-citásokkal.
Rendel 11-12 és 2-4-ig

Raglan Felöltő vagy Télikabát ..... 21-26 frt
Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6, az emeleti termekben.
Muzem-körút és Kossuth Lajos-utca szark mellett.

Angol, francia és amerikai rendszer!
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházodik minden ember finoman és elegánsan
Az ország- ZÉLINGER SAMU elsőrangú
sua ismert ural-szabónái

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu minta gyapjuszövetekből mérték szerint készítek:

finom öltönyt : : : : : 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt . . . 26 . .

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Hamisított aláírás. Három évvel ezelőtt Czike Edéné, egy vasuti tisztviselő felesége 10.000 koronás váltópórt indított a honvédelmi miniszter neje, Jekelfalussy Lajosné, született Pothorszky Elza ellen. A váltópör során kiderült, hogy a miniszter neje aláírását hamisították a váltón. A hivatalból megindított nyomozás azután kiderítette, hogy Czike Edéné csak strohmanni volt a váltóperben s a váltót tulajdonképpen Lázár István, a csődbejutott gazdasági és kereskedelmi iparbank volt igazgatója peresítette, aki viszont Gosztonyi Gézána, született Pongrácz Margit bárónőtől kapta a váltót értékesítés végett. A bárónőt és a bankigazgatót a nyomozás adatai alapján le is tartóztatták, de időközben szabadon bocsátotta őket a vádtanács. Az ügyészség legközelebb okirathamisítás büntette címén adott be vádiratot a bárónő ellen, akinek kifogásait ma elutasította a vádtanács s okirathamisítás büntette címén vád alá helyezte a bárónőt.

§ Táblai teljes ülés. A kolozsvári kir. ítélőtábla első teljes ülését a folyó évben január hó 5-ik napján tartotta meg, amelyen Fekete Gábor kir. ítélőtáblai elnök ismertette a múlt évi ügyforgalmi adatokat, megalakította a fegyelmi bíróságot és a többi bizottságokat. A múlt évi forgalom főbb adatai a következők: Számforgalom 7453. Elnöki 7217. Perforgalom 4812. Ebből elintéztetett 4623 és folyamatban maradt 189 ügy. Egy bíróra átlag esett 518 ügydarab, 296 határozat és ebből 112 ítélet. A forgalom a perrendtartás és sommás törvény módosításáról szóló 1907. évi XVII. tez. és a büntetőtörvény és eljárás módosító 1908. évi XXXVI. tez. rendelkezései folytán, a rendes polgári szakban s a büntető ügyszakban némileg csökkent, de a sommás felülvizsgálatoknál lényegesen 50 százalékkal emelkedett, úgy hogy a munkateher nem igen könnyebbedett. Az előző 1907. évben esett ugyanis egy bíróra a kolozsvári kir. ítélőtáblánál 577 ügydarab 314 per és ügy s 143 ítélet.

§ A kassai kardaffér epilógusa. Ma fejeződött be a kassai törvényszék előtt az a botrányos kardaffér, amelyet 1905. év augusztus havában a „Kassai Hírlap” szerkesztőségében rögtönzött két oda-váló közöshadseregbeli hadnagy. A felháborító támadásnak, amelyet a két katonatiszt Seress Imre, a lap szerkesztője ellen intézett, egyik áldozata Klein Lipót betűszedő volt, aki életével fizetett azért, mert bátor módon a szorongatott lapszerkesztőt megvédelmezte. Lovag Zolnay Viktor annak idején a háziezred ezredesének levelet írt, a melyben Bosits és Szartory hadnagyokat, valamint az ezred egész tisztikarát megsértette. Ma délelőtt tárgyalta ezt a rendkívül érdekes ügyet nagyszámú hallgatóság előtt a kassai törvényszék Göth Ferenc törvényszék elnök elnöklésével. A vádat Füstly Antal ügyész, a védelmet dr. Kemény Béla ügyvéd látta el. Zolnay kijelentette, hogy nem érv magát bünsnek, jogos felláborodásában írta az inkriminált kifejezéseket, amelyeket a brutális tisztok teljesen megérdemltek. A törvényszék Zolnayt a vád és védelem meghallgatásával egy rendbeli becsületsértés vétségében mondta ki bünsnek és száz korona pénzbüntetésre ítélte. A rágalmazás vétsége elleni vád alól ellenben felmentette. Ugy az ügyész, mint a vádlott megfelelt az ítéletet.

§ Birói kinevezések és áthelyezések. A király Günther Antal igazságügyi miniszter előterjesztésére Ludwig Dezső temertemplomi törvényszéki albirót a panaszosai törvényszékhez bírónak, Bodor József kaposvári törvényszéki jegyzőt a sátoraljajhelyi, Karda Béla esikszerepai járásbírói jegyzőt a gyergyószentmiklósi, Bögös Lajos nagy-kikindai törvényszéki jegyzőt a mohácsi, Méder Gyula József kiskörösi járásbírói jegyzőt a kiskörösi, Degel Ferenc nyitrai törvényszéki jegyzőt a lipótvári járásbírói jegyzőt albiróvá, Csorba Lajos kaposvári törvényszéki jegyzőt a kaposvári ügyészséghez alügyészsé, Balassa József igali járásbírói jegyzőt az igali járásbírói jegyzőt albiróvá, Magos Kálmán, a debreczeni ítélőtáblához

berendelt bírósági jegyzőt a máramarosszigeti ügyészséghez alügyészsé, végül Kocsis Miklós székelykereszturi járásbírói jegyzőt az alsójárú és dr. Gül László törvényszéki jegyzőt a kapuvári járásbírói jegyzőt albiróvá nevezte ki. — A király Seemayer Béla magyarországi kir. járásbírónak a fehértemplomi, Isépy Andor alsóverezkei és Fejes Ernő máramarosszigeti járásbíróknak a sátoraljajhelyi, Lahner Antal felsővisői kir. járásbíróknak a máramarosszigeti, dr. Dimsits Sándor szentendrei kir. járásbíróknak a pestvidéki, Székely János zólyomi kir. járásbíróknak a besztercebányai, Bók Béla, a pécsi kir. ítélőtáblához tanácsjegyzőül berendelt mohácsi kir. járásbíróknak a pécsi és Szalontai György szászabányai kir. járásbíróknak a panaszosai kir. törvényszékhez törvényszéki birói minőségben; továbbá dr. Cioleszky Vilmos adonyi kir. járásbíróknak a váci kir. járásbíróhoz, Papp Romulus hidalmasi kir. járásbíróknak a kolozsvári, Marssó László szabadkai kir. járásbíróknak az egri törvényszékhez törvényszéki birói minőségben saját kérelmükre való áthelyezését, ugyszintén Demeter János nagybeeskereki kir. járásbíróknak és Binder József szabadkai kir. járásbíróknak albiróknak saját kérelmükre való kölcsönös áthelyezését megengedte.

§ Rekord a váltóhamisításban. Herzfeld Mór pátyi származású, 29 éves budapesti szalámigyáros valóságos rekordot teremtett a váltóhamisítások terén. Rövid egy év alatt alig volt bank, takarékpénztár a fővárosban, amelynek rokonai nevére hamisított váltókat el ne helyezték volna. Mikor üzemei kiderültek, Herzfeldet letartóztatták s kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy egy csomó váltót hamisított Grünbaum Ignác, Perl L. Mihály, Schwatz Soma, Müller Mór, Menezser Samu, és Feldmann Simon nevére s ezeket részint a IV. kerületi takarékpénztárnál, részint a Valuta bank részvénytársaságnál leszámitoltatta s azok értékét felvéve, magának tartotta meg. Mikor a hamisítások kiderültek, Herzfeld Mór szökni próbált, de csak Bécsig jutott, mert itt elfogták s a kiadatási eljárás után hazahozták. Tizenkét rendbeli magánokirathamisítás büntetéssel vádoltva került ma Herzfeld Mór a büntető törvényszék elé. A tárgyalás elején az elnök konstataulta, hogy az egyes inkriminált váltóhamisítási esetek két fő-tárgyalási elnöknek osztattak ki letárgyalás céljából. A bíróság az ügyész indítványára az összes esetek egyesítése végett Herzfeld Mór ügyét átadni rendelte Jamnitsky bíró tanácsához, hogy ez tárgyalja le összesítve mind a tizenegy váltóhamisítási esetet.

§ Az áldetekivék. Furfangos módon fosztották ki ez év nyarán Szivér István lopás miatt már négy ízben büntetett lakatossegéd és Krisker Lajos már büntetett foglalkozás nélküli mészáros özvegy Balog Mihályné magánzónát, akiről tudták, hogy megtakarított pénze van. Ez év augusztus 1-én meglesték a 65 éves öreg asszonyt, midőn a Bakács-téri templomba ment. Utközben megállították s magukat detektívnek mondván, felszólították, hogy menjen velük lakására, mert nekik a főkapitányság utasítása és megbízása folytán vagyoni viszonyairól meggyőződést kell szerezniök. Az öreg asszony ijedten engedett a felhívásnak és a két szélhámossal együtt elment az Angyal-utca 9. szám alatt levő lakására. Itt az áldetekivék megmotozták s a szoknyájába bevarrt két darab takarékpénztári könyvet vettek el tőle. Egyik takarékpénztári könyve 150 koronáról, a másik pedig 1000 koronáról szólt. A két könyv átvétele után az öreg asszonyt magukkal vitték a Pesti Hazai Takarékpénztár Kálvin-téri fiókjába, hogy ott a pénzt felvegye. A 150 koronáról szóló betétikönyv értékét az öreg asszony fel is vette s a pénzt nyomban el is vette tőle a két szélhámos. Az 1000 koronáról szóló betétikönyv értékét azonban nem vehette fel, mert az fentartással volt elhelyezve. Az öreg asszonyt azután kocsiba ültetve haza küldték, ők pedig zsákmányukkal együtt eltűntek. Aznap délután a két szélhámos újabb látogatást tett az öreg asszony lakásán, de akkor egy Balog Zoltán

nevű fiatalember, akinek Balogné elpanaszolta, hogy milyen módon fosztották meg megtakarított vagyonkájától, elfogta a tettesek egyikét, Szivér Istvánt. Rövid idő múlva a rendőrség kézrekerítette Szivér társát, Krisker Lajost is. A két szélhámos bűnügyét ma tárgyalta a budapesti büntető-törvényszék s család büntette címén Szivér Istvánt két évi és hat hónapi, Krisker Lajost három évi börtönre ítélte.

§ Vesztegetéssel vádolt kofa. Drum Juda házaló a múlt év szeptember havában az István-téri vásárcsarnok bejárata előtt a járdán kínálta narancskészletét megvételre a járókelőknek. Kander Géza rendőr elzavarta onnan, mire Drum Juda úgy akarta megnyerni a rendőr elnézését, hogy Fischer Arnold pálinkamérő utján egy korona készpénzt és hat darab narancsot küldött a rendőrnek ajándékképpen. Kander Géza nem fogadta el az ajándékot, hanem megvesztegetés miatt feljelentést tett Drum Juda ellen, akit a befejezett vizsgálat után a törvényszék vád alá is helyezte. Mára volt kitűzve ezen ügyben a főtárgyalás Szepessy bíró elnöke alatt. A vádlott tagadta, hogy ő a rendőrnek akarta volna adni a narancsot és a koronát. A csekély ajándékkal, melyet Fischer kezeihez adott, ennek szívességét akarta honorálni, mivel megtűrte helyiségében, hogy árú-készletét ott tartsa. Ítéletre ma még nem került a sor, mert a bíróság a meg nem jelent Fischer Arnold újbóli beidézése céljából a mai tárgyalást elnapolta.

KÖZGAZDASÁG.

A biztosítási ügy 1908-ban.

Budapest, január 8.

(B. I.) A biztosítás terén az elmúlt év általánosságban kedvező alakulást mutat fel, bár a pénzpiacnak az év kezdetén még folyvást tartó kedvezőtlen helyzete, az ország egy részében mutatkozott rossz termés és az év utolsó részében a vállalkozási kedvet hátrányosan befolyásoló háborús hírek nem kismértékben nehezítették meg a biztosító társaságok sikeres és eredményes működését.

Mindenekelőtt az életbiztosítás fejlődéséről lehet és kell a megelégedés hangján szólnunk, mely nemzetgazdaságilag oly fontos biztosítási ágazat a lakosság gondos előrelátása, takarékosága és kulturális fejlődésének ugyszólván fokmérőjét képezi. Öröndetes jelenség, hogy e téren a haladás évről-évre mutatkozik és hogy a lefolyt év is nagy előmenekelt mutatott fel e tekintetben. Az életbiztosítások állandó jellege egyrészt, másrészt a hazánkban arány helyes kiszámítása ezen nagyjelentőségű ágazatot úgy a biztosító társaságok, mint a felekre nézve egyaránt kívánatos teszik és azon körülmény, hogy e hatalmas fejlődés dacára hazánkban még mindig nagyon kis aránya a lakoságnak van életére biztosítva, a további fokozatos fejlesztésre igen alkalmas kilátást nyújt.

A tüzbiztosítás terén ugyancsak kedvező eredményről lehet beszámolnunk, legalább ami a társaságok ezen ágazatában elért díjbevételét illeti. Hazánkban a tüzbiztosítással foglalkozó társaságok az elmúlt évben az előző évinél ismét jóval nagyobb díjbevételt produkáltak, ami nemcsak annak biztos jeléül tekinthető, hogy a népesség ezen hasznos biztosítási ágazatot fokozatosan nagyobb mértékben veszi igénybe, de egyúttal azon körülménynek is tulajdonítható, hogy az iparvállalatok alapításai iránt a vállalkozási kedv is folyton nagyobbodik, amely iparvállalatok alapítása — mintbogy ezek a tüzbiztosítás kedvező alanyául szolgálnak, a díjbevétel fokozatos emelkedését is természetesen maga után vonja. A díjbevétel emelkedésével szemben azonban ezen év tüzkároiban is szaporulatot mutat hazánkban és bár egyik-másik társulat üzletét némi nyereséggel is zárhatja, nagy és súlyos tüzkárok és még inkább a

Reggelizés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorbetegségeknél és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 80 fillér.

gyakori helységkárok folytán ezen ágazat végeredményében nem járt nyereséggel.

A jégbiztosítási ágazat üzleteredménye az előző évekhez viszonyítva alig mutat fel előmenetelt. Magyarország, amely nagyrészt gazdálkodásból él, e közszükségletet képező biztosítási téren sajnálatos közönyt tanúsít még mindig. A föld terményének alig számbavehető kis hányada az, mely biztosítás útján oltalmat nyer és akár a közönség közönye, akár a biztosító társaságok magas díjtételei is legyenek e sajnálatos jelenség okai, minden esetre keresni kellene az utat és módot arra, hogy ez az óriási vagyon hazánkban egy esetleges jégkatasztrófa kiszámíthatatlan veszélyeitől megóvassék. A jégkárok ez évben is normálisaknak mutatkoztak, úgy hogy a társaságok hazánkban ezuttal is némi haszonnal zárhatják le jégüzleti mérlegüket.

E három főbiztosítási ágazaton kívül a mellékágazatok közül:

a balesetbiztosítás az, melyről beszámolni óhajtunk, ezen üzletágban az elmúlt évben érvénybelépett új munkás-balesetbiztosítási törvény folytán a balesetet kultiváló társaságok erős díjvesztéseket szenvedtek, amelyet természetesen a legnagyobb erőfeszítés dacára sem bírnak megközelíthetőleg sem pótolni. A kicsés csoportbiztosítások nagy díjaival szemben az egyéneknéki balesetbiztosítás, valamint a szavatossági biztosítás terén kifejtett intenzív munkásság mindazonáltal ezen ágazat szép fejlődését, folytonos előrehaladását örvendetesen igazolja.

A szállítványbiztosítás a megszokott keretekben mozgott ez évben is, míg a betöréses-lopás elleni biztosítási ágazat hatalmas fejlődést mutat fel, úgy hogy ezen biztosítási módot immár az egyes társaságok díjbevételének számbavehető részét képezi.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet jubileuma. Az OKH. jubilál. Tízéves fennállását ünnepli. Ebből az alkalomból bő jutalmakat osztogat a kötelékébe tartozóknak. A szövetkezet igazgatósága megirattja az első tíz év történetét s az intézet ülésterme számára elkészített a szövetkezeti mozgalom nagyméltű kezdeményezője, gróf Károlyi Sándor mellszobrát. A központ kötelékébe tartozó szövetkezetek tisztviselői részére létesített segélyalap gyarapítására 10 éven át évenként 2000 koronát adományoz. Hajós József alelnök indítványára kimondta az igazgatóság, hogy a központi tisztikar által „Magyarádi Seidl Ambrus“, az intézet vezérigazgatója nevére a Nörös Kereszt Egyletnél tett 4000 koronás ágyalapítvány növelésére 10 éven át évi 1000 koronát adományoz. Bélaváry Burchard Konrad alelnök javaslatára az igazgatóság meleg elismerésének adott kifejezést Seidl Ambrussal szemben, aki a lefolyt 10 éven át az intézet ügyeit vezette. Ezenkívül minden igazgatósági tag 8000 koronát s minden tisztviselő fizetéséhez mérten 500 koronánál nagyobb összeget kap. Maga az ünneplő Seidl Ambrus ugyancsak jelentékeny összeget kap a szövetkeztől. Hát mindez szép dolog. Egy esepet sem sajnáljuk a szegény tisztviselők jutalmazását, hiszen kis pénzért végezték a munka oroszlárszát. De ebből az alkalomból, mikor az igazgatóság annyira bőkezű, talán nem lesz fölösleges fölvetni azt a kérdést, hogy miből fedezik azt a milliós veszteséget, mely a múlt évben olyan furcsa színben tüntette föl a Központi Hitelszövetkezet komoly igazgatását? Elvőgre az állampénztárból könnyű felvenni a segélyt, de az adófizetők fillérei aligha ilyen célra jutnak oda. Talán mégis csak fontosabb lenne az igazgatóság jutalmazása helyett fedezni azt az

óriási veszteséget, amit a megjutalmazott igazgatóság okozott!

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetési képtelenségeket közli: Hajnal Jenő kereskedő cég, Budapest; Benedikt és Selön kereskedő cég, Bonyhád; Würtzburger Rozália kereskedő, Németújvár; Frazenau János kereskedő, Máramarossziget; Farkas Samu kereskedő, Székelykeresztúr; Klein Mór és társa, Osibó; Hoffmann Sámuel kereskedő, Zenta; Róna Henrik részletkereskedő, Brassó; Földes Samu ruhakereskedő, Szabadka; Róz Gyula szabó, Temeskubin; Vig Zsigmond Sándor kereskedő, Szabadka; Neuwirth Mór kereskedő Homonna; Hunecz Kálmán és társa kereskedő, Szabadka. Itt említjük meg, hogy ifjabb Fried Vilmos budapesti úri- és női divatrukereskedő, akinek az Andrássy-ut 43. száma alatt van az üzlete, szintén fizetési képtelenséget jelentett be. Árúért 73.000 koronával tartozik, pénztartozása 9800 korona.

Egymillió korona magyar záloglevél Hollandiában. A Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság, melynek a záloglevelei 12 év óta vannak jegyezve az amsterdami tőzsdén, e hó 7-én egy előkelő amsterdami bankintézet, az Incaasso-Bank útján, 1.000.000 korona 4½ százalékos záloglevelet bocsátott nyilvános aláírásra a nevezett intézet amsterdami főtelepén, valamint rotterdami, hágai és almelói fiókjaival. A szubszkripció teljes sikerrel járt és a felajánlott kis összeg a legjobb kezébe helyeztetett el. Ez a magában véve csekélynek látszó esemény mindenesetre figyelmet érdemel, mert rem lehetetlen, hogy forduló pontot jelez annak a rendkívüli stagnációznak a tekintetében, mely a befektetési értékek piacán már évek óta uralkodik és amely többek között az építési ipart is teljesen megbénítja. A magyar papírok eme újabb sikere fényes bizonyossága annak a nagy koncepciójú pénzügyi tevékenységnek, mely Székely Ferenc vezérigazgató működését jellemzi. A mostani kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közepette igen örvendetes jelenség Székely eme legújabb alkotása s reméljük, hogy legközelebb már nagyobb elhelyezésekről adhatunk hírt.

A gyáriparosok tanácskozása. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének igazgatósága idei első ülését tegnap tartotta meg Hatvany-Deutsch Sándor alelnök elnöklése alatt. Az ülés első fontos tárgyát az állami kedvezményben részesült gyáraknak az adóreform folytán előálló helyzete, valamint az újonnan államségélyért folyamodó ipartelepek egyes kérvényeinek megvitatása volt. A tanácskozás a konkrét iparfejlesztési esetekben megállapította a gyáriparosok állásfoglalását, másrészt elhatározta az igazgatóság, hogy az eddig állami kedvezményt kapott gyárakat külön értekezletre hívja össze, hogy tiltakozzanak az adóreformnak azon rendelkezése ellen, mely a gyártelepeknek iparfejlesztés szempontjából megadott mentességét az általános jövedelmi pótdadó alól most a jövedelmi adó behozatalával elveszi. — A Szövetség felvidéki és brassói tagjai folytonosan panaszokat tesznek az ellen, hogy az életbe léptetett új határrendőrség a legkicsinyesebb közigazgatási eszközökkel zaklatja a határon levő gyárakat, melyek munkásiányuk pótlására kénytelenek külföldi munkásokat is alkalmazni. Miután a határrendőrség szervezésének nem az volt a célja, a Szövetség ezen eljárások ellen gróf Andrássy Gyula belügyminiszterhez tesz előterjesztést. Az adóreform új fordulatáról az ügyvezető igazgató beható előterjesztést tett, melyet az igazgatóság elfogadott, kimondotta, hogy a kereseti adó kérdésében a többi ipari és kereskedelmi érdekképviselettel karöltve folytatja az akeziót s úgy a képviselőháztól, mint a kormánytól a rendelkezések enyhítését kéri.

100.000 korona tőke mellett 24.180 korona nyereség. A legrosszabb pénzügyi esztendőben, az 1907. évben alakult meg 100.000 korona alaptőkével a Gabonabank részvénytársaság. A társaság most tette közzé egy évi működéséről szóló mérlegét, s ennek adataiból kitetszik, hogy a társaság ezen egy év alatt igen jó üzleteket kötött, úgy,

hogy a 100.000 koronás alaptőkéje mellett nem kevesebb, mint 24.180 korona tiszta nyereséget ért el, ami az alaptőkének 24,2 százaléka. Ennél többet igazán alig keresett még társaság 100.000 korona alaptőke mellett.

Az olasz tőzsdék megnyitása. Milanóból jelentik, hogy az ottani tőzsde, melyet a messzinai katasztrófa hatása alatt a kormány rendeletére bezártak, tíz napi szünet után ismét megnyitott. A zárlatot annak idején azért rendelték el, mert a katasztrófa hatása alatt tőzsdéi pánik kitörésétől tartottak. A kormány intézkedése nem volt hiábavaló, mert a tőzsde bár szilárdan nyit meg, az üzlet folyamán folytonosan ellanyhult. Egyedül a járadékok voltak szilárdak, melyek a mutatkozó keresletre emelkedtek.

A közös vámterület statisztikája. Az osztrák kereskedelmi minisztériumnak a közös vámterület 1908. november havi külkereskedelméről kiadott statisztikája szerint a behozatal 215,1 millió, a kivitel 1908,4 millió korona értékű volt, ami 8,2 milliónyi többletet a behozatalnál, illetve 35,6 milliónyi mínuszt a kivitelnél jelent az 1907. év november havával szemben. A januártól novemberig terjedő időszakban a behozatal 2306,7, a kivitel 2131,6 millió koronát, vagyis 85 millió pluszt, illetve 77,1 millió korona mínuszt tesz ki az 1907. év megfelelő időszakához képest. A januártól novemberig terjedő időre szóló kereskedelmi mérleg 175,1 millió korona passzívumot tüntet fel az 1907. év hasonló időszakában 13 millió koronával szemben.

Egy új ipari részvénytársaság. Gealítárgyár részvénytársaság cég alatt nemrégiben új ipari részvénytársaság alakult Budapesten 160.000 korona alaptőkével, amely 800 darab 200 koronás részvényből áll. Az alakuló közgyűlés által megválasztott igazgatóság tagjai: Légrady Károly, dr. Simay Aladár, Hütner János, ifj. Vangel Károly, Vangel Gyula, Schuller József és dr. Mérey Kálmán.

Az új orosz kölesön. Párisból jelentik, hogy az új orosz kölesönt e hónap 23-án bocsátják nyilvános aláírásra 89 százalékos árfolyam mellett. A kölesön felvételére vonatkozó szerződést tegnap kötötte meg az orosz kormány a párisi bankosporttal. A kölesön összege 1400 millió lesz, melyből 1300 millió Franciaországra és csak 100 millió Angliára esik. A tőzsdén tegnap az új kölesönt már 3 százalék prémiával vásárolták. Ugyancsak Párisból táviratozzák: Dawidow orosz pénzügyi államtitkár holnap Párisba érkezik s ott a bankosporttal tárgyalni fog. Ezeknek a tárgyalásoknak eredményétől függ, hogy a kölesönt e hónap 23-án, vagy 28-án fogják-e kibocsátani. A kibocsátási árfolyamot 89½%-ban állapították meg.

A Mátészalkai Takarékpénztár mérlege. A vidéki takarékpénztárak közül ma elsőnek került kezembe a Mátészalkai Takarékpénztár R. T. jelentése és XXXVII. évi zárszámadása az 1908. üzletéről. Ez intézet elsőrangúságát igazán a számok dicsérik. A társaság részvénytőkéje 200.000 korona, míg tartaléktőkéje ugyanannyi, s külön tartaléktőkéje 124.000 korona. Ezekon kívül a kétes követelések alapja 20.000 koronával van dotálva. A takarékpénztár betétforgalma 1908-ban 1.614,284 korona volt. Tiszta nyeresége pedig 63,590 korona, amely összegből részvényenkint 34 korona osztalékot fizetnek.

A szilveszteri tömegsztrájk és a malmok. A malmok kollektív szerződése ügyében alakított választott bíróság ma délután — mint jeleztük — hosszabb ideig tanácskozott a malommunkások szilveszteri tömegsztrájkja dolgában. Ugy a malmok képviselői, mint a munkások megbízottai megtették észrevételeiket. A választott bíróság ítéletét csak a jövő hét első napjaiban fogja kihirdetni.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár záloglevelei. A Magyar Országos Központi Takarékpénztár ma tette közzé az 1876. évi XXXVI. t.-cz. 29. szakasza értelmében az 1908. december

SZÉN, koks, briket, antracit
összes gazdasági, ipari és házi célokra.
Telefon: Detail 26-27, 75-26. Engros 164.

27701

RADNAY KÁROLY
BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 78.
Sürgőnyczim: **ANTRACIT** BUDAPEST.

31-én birtokában levő zálogleveleiről szóló kimutatását. E szerint a forgalomban levő záloglevelek névértékű összege: 4½% frtos címletekben (40 éves) 5.622,000 K, 4½% koronaértékű címletekben (50 éves) 48.480,300 K, 4% koronaértékű címletekben (50 éves) 37.624,100 K, összesen 97.348,400 K. A jelzálogos követelések összege 96.331,737.59 K. A záloglevelek fedezetéül szolgáló jelzálogok elfogadott becsértéke pedig 226.711,927 korona.

Torpedo-részvénytársaság. A Nemzeti Kaszinó tagjaiból „Torpedo-részvénytársaság” címmel olyan alakulás történt, amely a Klupathy-Berger-féle tálalmány továbbfejlesztését tűzte ki célul.

Gerhardus és fiai részvénytársaság. Mult év vége felé jelentették, hogy Gerhardus és fiai bór-nagykereskedő r. t. cég alatt Bécsben hatmillió korona alaptőkével részvénytársasággá alakult át a Gerhardus-cég. A céget — amelynek Budapesten fióktelepe van — most cégezték be a budapesti törvényszéknél, s így most megtudtuk, hogy a társaság tőkéje nem hatmillió korona, hanem csak 4.800,000 korona, amely 12,000 darab 400 koronás részvényre oszlik. Igazgatója dr. Gerhardus Frigyes, Landesberger Gyula, Korner Gusztáv, Schwandenwein Mór és Lackenbacher Ernő. Helyi képviselők Augenföld Lajos és Reich Fülöp.

Külföldi kiállítási hírek. Olaszországban „Állandó iparkiállítás” név alatt részvénytársaság alakult Milánó székhellyel, mely idővel fiókintézeteket fog létesíteni. A társaság célja, hogy az ipari termékek megismerését és eladását elősegítse s e célból az állandó iparkiállításon kívül egyes szakmákból időleges kiállításokat is fog rendezni. Az „Állandó iparkiállítás” szervezésénél egyrészt a belga típusu kereskedelmi múzeumok, melynek a bruxellesi, lílei, párisi, filadelfiai stb., másrészt a kiviteli mintatárak s első sorban a stuttigarti, hamburgi, drezdai, lipsei, karlsruhei, darmstadti, münbergi és amsterdami hasonló intézetek szolgáltak alapul. A kereskedelmi múzeumok, minő a bruxellesi is — melynek alapítása 1881-be nyulik vissza — nyilvános intézetek, melyek a kereskedelmi kamarák munkáját vannak hivatva kiegészíteni. — Róma és Turin nagyszabású nemzetközi kiállításra készülnek az olasz királyság proklamálásának ötvenedik évfordulója alkalmából. Mindkét kiállítást az olasz király védnöksége alatt rendezik. A római kiállítás történelmi, archeológiai és művészeti, a turini pedig ipari jellegű fog bírni. A turini kiállítás előkészítő bizottsága már összeállította a kiállítás végleges programját. E szerint a kiállítás 26 főcsoportból fog állani.

A növényzsiripar hanyatlása. Ismeretes dolog, hogy a növény (kokusz) zsír fogyasztás erősen csökkenőben van s számos ipartelep emiatt már föl is oszlott. A fogyasztás csökkenését mutatják azok az árverések is, amelyek egyre gyakrabban fordulnak elő a gyárakban olyan rendelvénnyel fölött, melyeket a rendelő átvenni nem tudott. Így a **Növényzsirigyár R. T.** budapesti telepe január 11-én délután fél négy órakor Mandel és Grünwald kisvárdai cég számlájára és veszélyére 22904 kgr. növényzsir (Vegetal) fog közjegyző jelenlétében a legtöbbet ígérőnek, készpénzfizetés mellett, elárvereztetni. A Növényzsirigyár R. T. 1906-ban alakult. Igazgatójában a három **Back** testvér, Herman, Ernő és Bernát ül.

Védekezés a marokkói sáska ellen. Darányi földművelésügyi miniszter megbízta Jablonovszky József kir. tanácsost, a rovarvartani állomás főnökét, hogy Jász-Nagykuns-, Hajdú- és Bihar-megyéék területén a veszélyeztetett helyeken, a marokkói sáskáról, ennek irtásáról s az érvényben levő kormányintézkedésekről ismertető előadást tartson. A rovarvartani állomás főnöke ez okból január hó folyamán Székelyhídon, Bihardíszegzen és Nagylétán fog előadást tartani.

Az orosz vasströzt fölsozlott. Az orosz vasipar teljesen hatalmában tartotta a „Gwosd”-trösztt, mely vas-, sodrony- és szeg-szindikátus volt. A szindikátus már évek óta fennállott, az árakat megdrágította és ehhez képest igen jó nyereséggel dolgozott. Ezen körülmény módot nyújtott arra, hogy számos, nevezetesen Délolaszországban levő outsider a kedvező áralakulásból, minden fáradság nélkül nagy hasznot húzott. Idővel azonban túltermelés állott elő, amely a zavaros belpolitikai helyzet következtében az ipari köröket súlyosan érintette. Igaz ugyan, hogy az árak egyelőre még tarthatók voltak, azonban a szindikátushoz tartozó gyártelepek részesei hányada oly alacsony volt,

hogy abból, a jelentékeny önköltségekre való tekintettel, jövedelmező üzemre nem lehetett már számítani. A szindikátust képező gyárak tehát — jelentik lapunknak — elhatározták, hogy a szindikátust feloszlatták és mindegyik külön-külön a szabad verseny terére fog lépni. Előreláthatólag azonban a gyöngébb üzemek a verseny által kiszorítottak és azután egy újabb szindikátus fog alakulni, amely aztán még jobban megadóztatja majd a piacot, mint a régi.

Angol szabadalmak és a külföld. Angolországban mult évi január hó 1-ével életbelépett az az új törvény, melynek értelmében a londoni szabadalmi hivatalnak jogában áll megsemmisíteni minden olyan angol szabadalmat, mely a törvény előírása szerint megállapítandó határidőn belül nem vétettett gyakorlatba Anglia területén. Ezen az angol ipar fellendítését célzó rendelkezés következtében mindazon külföldiek, kik angol szabadalom vagy ilyenre vonatkozó gyártási engedély (licenzia) birtokában vannak, ha szabadalmukat Anglia területére elveszteni nem akarják, kénytelenek lesznek Angliában gyárakat, ipartelepeket létesíteni szabadalmazott cikkük előállítására. Erre való tekintettel Glasgow városa körlevelet intézett a magyar hatóságokhoz, melyben felhívja a közfigyelmet azokra az előnyökre, amelyeket Glasgow, mint Anglia legkiválóbb ipari központjainak egyike új ipartelepek s gyárak létesítése szempontjából nyújt. Az említett törvény idevonatkozó rendelkezése, valamint Glasgow városának felhívása, mely gyakorlatias adatokat tartalmaz az egyes termelési tényezőkről telek-, tőke-, munkás-viszonyokról stb. a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál minden érdeklődő által díjtalanul megtekinthető.

A mezőgazdasági helyzet. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tudósítói az általános mezőgazdasági helyzetet illetőleg január 7. kelettel a következőket jelentik:

Arad. Az időjárás állandó száraz jellegű, fagyponthoz közeli hőmérséklettel. A vetéseket mindenütt elegendő vastagságu hóréteg borítja. A külső munkák — trágyahordást kivéve — szünetelnek.

Baja. Az időjárás enyhébbre fordult, a hó lassan olvad, gazdaságban szünetel a munka.

Debrecen. A vetéseket hó borítja, állandóan borult idő. A gazdasági helyzet változatlan.

Győr. Az időjárás enyhe, nedves és ködös. A hó a vetésekről elolvadt.

Déva. Folyó hó 5-ig erősen fagyott, 5-én az idő megenyhült, a hó legnagyobb része elolvadt, ami igen jó hatással van az elvetett magra és a szántóföldekre.

Losonc. A vetések felett vastag hóréteg van, állandó erős fagyás.

Miskolc. Az utóbbi napok napon kemény hideg volt. A mult héten esett nagy hó olvadás nélkül tartja magát.

Nagykanizsa. Mult napokban havazás és hideg állt be, ma pedig enyhe idő van. A hó olvad, alig marad a mezőn.

Nagyszentmiklós. Tartós havazásunk van, a vetések jól vannak takarva, ami megnyugtatólag hat a gazdaközönségre.

Nyiregyháza. Állandó szép, mérsékelt 5—10 fok hideg téli idő, mérsékelt hőmérséklet.

Nyitra. Az időjárás az elmúlt héten igen hideg volt, a hőmérő állandóan a zérus alatt 7—10 fok hideget mutatott. Tegnapi óta az idő kissé engedett zordaságából. A vetéseken kevés a hótakaró, azért egy kis havazás igen kívánatos volna. A külső mezőgazdasági munkák szünetelnek.

Szalmár. Időjárás egy hét óta változatlanul hideg, gyakori havazással, a földek 15 cm. hóréteggel borítva.

Temesvár. Az idő hideg és ködös. A vetések jó hótakaróval vannak fedve s így a hideg idő azokra nézve semmi hatással nincs.

Váscs. A földeket 40—50 cm. hó borítja, éjjelenként fagy. Ma kezdett a déli órákban engedni.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Barkin-k díjtalánul zárt borítékban megküldi

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM

szpeciális orvosi rendelő-intézet
Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félem.
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, január 8.

A készáru-piaczon szilárd volt ma az irányzat. Csekély kínálattal szemben a maltnok tartózkodók voltak ugyan és csak keveset vásároltak, de nem idegenkedtek mérsékelt drágább árak fizetésétől sem. Mivel másrészt az árubirtokosok sem forszírozták a dolgot, csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze alig 10.000 q buza kelt el, a tegnapiaknál 5 fillérrel drágább árakon. A legdrágább eladási ár 26.70 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 24.42 korona. 75.5 kilós szerémségi úszkös buzáért. Egyéb gabonaneműk közül rozs kellemesebb, zab ártartó, árpa és tengeri forgalom nélkül. Eladatott: 600 q rozs 19.60—19.75 koronás árakon és 300 q zab 17.30—17.50 koronás árakon. A határidőpiacra a mai üzlet csendesen és a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. A forgalom folyamán is nyugodt volt az irányzat, mégis inkább a kereslet jutott tulsulyra, mire aztán, bár a forgalom egy csöppet sem élénkült és folyvást a legszűkebb keretben mozgott, mérsékelt javultak az árfolyamok. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza 4 fillérrel, az áprilisi rozs 10 fillérrel, az októberi rozs 6 fillérrel, az áprilisi zab 4 fillérrel javult, az októberi buza 2 fillérrel gyöngült, a májusi tengeri változatlan maradt.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.90—26.35
"	76	25.30—25.70	80	25.95—26.45
"	77	25.40—25.90	81	26.70—26.50
"	78	24.75—26.10	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.60—25.90
"	76	25.20—25.40	80	25.75—26.10
"	77	25.50—25.65	81	—
"	78	25.65—25.85	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.55—25.85
"	75	—	79	25.70—26.10
"	76	25.40—25.40	80	25.95—26.20
"	77	25.20—25.60	81	—
Bácskai uj	74	—	78	25.65—26.20
"	75	—	79	25.80—26.35
"	76	25.80—25.70	80	26.05—26.45
"	77	25.50—25.90	81	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	20.—20.20
" középminőségű uj	—	—	—	19.90—20.—
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	16.40—16.60
" II. rendű	—	—	—	15.90—16.20
Köles	—	—	—	—
Zab I-rendű	—	—	—	17.35—17.60
" II-rendű	—	—	—	17.05—17.35
Tengeri belföldi uj	—	—	—	18.75—18.95
Répeze: Káposztarépeze	—	—	—	—

A készáru piacra elkelt:

Buza: Tiszavidéki: 700 q 80 k 26.70 K, 100 q 80 k 26.65 K, 300 q 80 k 26.60 K, 3100 q 80 k 25.20 K felső ab állomás, 300 q 79 k 26.30 K, 200 q 79 k 26.30 K, 150 q 78 k 26.30 K.

Pestvidéki: 100 q 78 k 26.10 K, 400 q 77.5 k 25.80 K, 100 q 75 k 24.50 K úszkös.

Tolnai: 200 q 75 k 25.20 K.

Felsőmagyarországi: 400 q 77.5 k, 100 q 78 k 26 K, 300 q 78 k 25.95 K, 300 q 77.5 k 26 K.

Budára, 350 q 76 k 25.70 K.

Erdélyi: 200 q 78 k 25.80 K, 200 q 76 k 25.20 K.

Szerémségi: 1950 q 75.5 k 24.42 K úszkös.

Bácskai: 100 q 77.5 k 21.50 K úszkös.

Rozs: 200 q 19.75 K, 250 q 19.75 K, 100 q 19.60 K kp par.

Zab: 100 q 17.50 K, 100 q 17.35 K, 100 q 17.30 K kp.

Az árak 100 kilogrammonként koronaértékben értendők.

A határidőpiacra kötöttetés:

Délelőtt:

Előforduló kötések (50 kg.-kint) 1909-re:
Buza áprilisra 12.71—12.77—12.73
Buza októberre 10.88—10.87—10.91—10.88
Rozs májusra 10.15—10.23—10.18
Rozs októberre 9.10—9.14—9.13
Zab áprilisra —8.72—8.73—8.70
Tengeri májusra 7.26—7.28

1 óra 30 perczkor zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.72—12.73
1909. októberti buza	10.87—10.88
1909. áprilisi rozs	10.17—10.18
1909. októberti rozs	9.12—9.13
1909. áprilisi zab	8.69—8.70
1909. májusi tengeri	7.28—7.29

Budapesti gabonaforgalom.

1909. január 6-tól 1909. január 7-ig.

	Erkezett	Elszállított
	m é t e r m á z s a	
Buza	8192	—
Rozs	413	148
Arpa	1330	—
Zab	1223	—
Tengeri	759	328
Liszt	709	9574
Korpa	500	3220

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén a tegnapi hanyagságot ma szilárd irányzat váltotta fel. Elsősorban Milovanovic szerb miniszter kijelentései, másodsorban pedig egy tisztán pénzügyi kérdés, az orosz kölcsönnek még a folyó hóban várható kibocsátása buzdítólag hatottak a tőzsdére. A kedvezőbb felfogás Bécsből indult ki, honnan vételi megbízások érkeztek az itteni piacra. A vásárlások nyomában némi áremelkedés mutatkozott s ez megmaradt az egész nap folyamán. A hitelrészvények két koronával javultak. Jelentékenyebb emelkedés mutatkozik az államvasuti részvényekben, melyek bécsi és utóbb helyi vásárlásokra 5.50 koronával megszilárdultak. A helyipiaczon csak a Lipótvárosi takarékpénztár és a Hazai sorsjegyekben volt üzlet. Az utóbbiak iránt hosszabb idő óta most mutatkozik ismét élénkebb érdeklődés. A járadékpiacozon csak egy-két kötés volt. A Koronajáradék 91 koronával zárult. A tegnapi zárlathoz viszonyítva a mai déli zárlatig az Osztrák hitel 4.50 koronával, a Magyar hitel 4.25 koronával, az Államvasut 3.25 koronával emelkedett. Forgalomba került a mai üzlet folyamán: Osztrák hitel 613.25—616.50—616.25 koronán, Magyar hitel 714.50—716.50—716.25 koronán, Államvasut 664—668.25 koronán, Rima 515 koronán, Közúti 585.50—588—587.50 koronán, Hazai bank 273.50—275 koronán, Hazai sorsjegy 101 koronán.

Az előtőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 613.25—615.75, Magyar hitel 714.50—716, Osztrák-magyar államvasut 664.—665.50, Városi villamosvasut 260.50—261, Közúti vaspálya 585.50—587, Magyar koronajáradék 90.97 és fél K.

A déli tőzsdén előfordult kötések:

Osztrák hitel 616.50—616.25, Magyar hitel 716.25—716.50—716.25, Osztrák-magyar államvasut 667—668.25, Rímamurányi 515, Közúti vaspálya 588—587.50, Magyar koronajáradék 91.—K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4—5, nyolcz napra 8—10, január hónap végére 24—26 korona.

Utőtőzsde délután négy órakor:

Osztrák hitel 616.25, Magyar hitel 716.25, Államvasut 669.50, Leszámitoló 472.50, Jelzalog 405, Rímamurányi 515, Közúti 588, Városi 261.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, január 8. (Saját tudósítónktól.) A külföldi piacok nem adtak unszólást és az enyhe időjárás sem gyakorolt nyomasztó hatást, mert a kínálat gyenge volt. Buza és rozs teljesen megtartották áraikat, valamint tengeri és zab ára sem változott. Árpában a konzum részéről érdeklődés mutatkozik, de a kínálat tartózkodó volt s így az irányzat megszilárdult.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.45—13.95, marosi és bánáti 13.20—13.50, mosoni 12.60—13, tótfelvidéki 12.45, delivasuti 12.60—13, marchfeldi 12.30—12.70.

Rozs: tótfelvidéki 10.30—10.50, csepeli 10.25—10.40, pestmegyei 10.35—10.50, delivasuti 10.25—10.45, különböző magyar 10.25—10.45, osztrák 10.15—10.35.

Arpa: morvaországi 9.20—10.35, marchfeldi 8.40—

9, béesvidéki 9—9.30, tótfelvidéki 8.10—9.80, csepeli 7.80—8.40, közpéduai állomások 8.20—8.80, delivasuti 8.30—9.40, északmagyarországi 7.60—9.10, tiszavidéki 7.60—8.50.

Magyar tengeri: 7.40—7.65, Cinquentin 8.95—9.50, Magyar zab 8.80—9.35, válogatott 9.35—9.75, cseh-morvaországi és alsó-ausztriai 8.35—9.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, január 8. A szerb külügyminiszter nyilatkozatát, hogy az ő beszédének semmiféle agresszív célzata sem volt Ausztria-Magyarországgal szemben és minden ellenséges szándék tőle távol állott, a mai előtőzsdén úgy fogták fel, hogy ennek folytán a Szerbiával leguőbb felmerült incedens elintéztetnek tekinthető. Ez nagyon fokozta a vételkedvet és a vezető értékekben nagyobb visszavásárlásokat eszközöltek, amire a spekuláció annyival inkább indítatva érezte magát, mert a nyugtalanító konstantinápolyi híreket nem erősítették meg. Az államosítandó vasutak részvényei arra a hírre, hogy a vasutállamosítási törvényjavaslatot a képviselőházban legközelebb előveszik, ugyszintén Dunagőzhajózási, Dohány-, Skoda- és Kárpáti petroleum-részvények is emelkedtek. A forgalom csak hitelrészvényekben volt élénkebb, de az előtőzsde hangulata zárlatig barátságos maradt. Járadékok és érezváltók árfolyamukat megtartották. A déli tőzsde szilárdan indult.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitel 615, Laenderbank 419, Bankverein 502.75, Államvasut 666.50, Delivasut 100.25, Alpezi 626.50, Skoda 376, Török donányrészvény 302, Török sorsjegy 173.50, Orosz járadék 97.70 K.

1 órakor jegyezték:

Osztrák hitel 616.25, Magyar hitel 716, Anglo 288, Bankgyűlés 502, Laenderbank 419.20, Union 518, Államvasut 669, Déli vasut 101, Dunagőzhajózás 895, Alpezi részvények 627.50, Prágai 2379, Rímamurányi 514, Orosz járadék 97.50, Török sorsjegy 173.25 K.

Bécs, január 8. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos aranyjáradék 109.30, Tiszai és szeg. kőcs. sorsjegy 140.—, Magyar hitelbank részvény 716.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 470.—, Rímamurányi 514.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 90.90, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. —, Magyar nyer.k. sorsjegy —, Kassa-Oderbergi Vasut részvény —, Magyar Jelzalogbank 404.— Magyar keresk. bank —.

Bécs, január 8. (Osztrák értékek zárlata.)

4.2 százalékos papírjáradék 94.10, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.65, 1860-as sorsjegy 151.75, Osztrák hitelsorsjegy 469.—, Angol-osztrák bankrészvény 287.—, Bécsi Bankverein 501.75, Osztrák-magyar bank 1727, Déli vasut 100.50, Dunagőzhajózási társ. 898.—, Dohány részv. 308.—, Cs. k. arany (vert) 11.35, Német bankv. 117.11, Osztr. Lloyd 399.—, 4.2 száz. ezüst jár. 94.10—97.—, Osztr. koronajáradék 94.20, 1864-es sorsj. 263.—, Osztrák hitelintézeti részvény 615.50, Union-Bank 518.—, Osztrák Ländlerbank 419.25, Osztrák-magyar államvasut 668.75, Elbevolgyi vasut 440.—, Alpezi részvény 626.50, 20 frankos 19.10, Londoni váltóár 239.67, Lipótkohó 410.—, Töröksorsjegy 173.50.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, január 8. A tőzsde megnyitása valamivel forgalmasabb volt, mint tegnap. Ez abban leli magyarázatát, hogy a szerb külügyminiszter az osztrák magyar követtel szemben tett kielégítő nyilatkozatai a politikai helyzetet barátságosabban engedi megítélni. Ezzel kapcsolatban hozzájárult a szilárd irányzathoz az is, hogy a bécsi tőzsde magasabb árfolyamokat jegyzett megnyitáskor. Az a hír is kedvező fogadtatásban részesült, hogy az új orosz kölcsön kibocsátásáról szárnyalt hírek, mintha azok halasztást szenvedtek volna, nem felel meg a valóságnak. E körülmények valamennyi piacon fedezési hajlamot idéztek elő, amiből az árfolyamok javulása néhány százalékpont emelkedéssel történt. Osztrák értékek közül osztrák hitel és államvasut előnyben részesült. Az üzlet későbbi menetében a mozgalom általánosságban ellaposodott és csak csekély árváltozások fordultak elő. Osztrák hitelrészvények azonban fölfelé irányuló

mozgalmukat folytatták. Zárlat felé a forgalom majdnem megakadt és az árfolyamok csak névlegesen jegyezték. Mindazonáltal megállapítható, hogy a szilárd irányzat megmaradt. A készpénzpiac ipari értékei nem voltak egységesek, az irányzat azonban tulnyomólag gyöngülés felé hajlott. Magánleszámitolási kamatláb 2½ százalék, napi pénz 2 százalék.

Zárlathoz jegyezték: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —, osztrák hitelrészvény 194.20, Déli vasut 17.70, orosz bankjegyek 214.40, 4 százalékos új orosz kölcsön 76.80, Disconto Commandit 180.10, Dinamittruszt —, Harpeni 195.20, Unifikált török járadék 92.60, 4.2 százalékos ezüstjáradék 94.40, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.60, Magyar koronajáradék 92.60, Osztrák-magyar államvasut 143.40, Bécsi váltóár 85.35, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 218.10, Gelsenkircheni 189.90, Laurakohó 198.30. Nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat.) január 8. 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 97.80, Osztrák hitelintézeti részvény 194.60, Osztrák-magyar államvasut 143.10, Északnyugati vasut —, Busstiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.57, Bécsi Bankverein —, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcsön 75.10, 4.2 százalékos ezüstjáradék 97.20, Osztrák koronajáradék 94.30, Magyar koronajáradék 91.50, Osztrák-magyar bank 124.50, Déli vasut részvény 17.80, Elbevolgyi vasut —, Bécsi váltóár 85.33, Párisi váltóár 815.33, Union bankrészvény —, Alpezi bányarészvény —, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) január 8. 4.2 százalékos ezüstjáradék 96.80, 1860. sorsjegy 153.—, Déli vasut 17.70, 4 százalékos aranyjáradék 97.50, Osztrák hitelrészvény 194.—, Osztrák-magyar államvasut 142.75, Olasz járadék 103.40, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.10. Nyugodt.

London, január 8. Angol consol 83½/16.

Páris, (Zárlat.) január 8. 3 százalékos Francia járadék 96.82, Osztr. aranyjáradék 97.50, Magyar aranyjáradék 92.50, 3 százalékos Olasz járadék 102.60, Déli vasut elsőbbségi kötv. 106.—, 5 százalékos marokkói járadék 512.—, 4 százalékos spanyol járadék 93.10, 4 százalékos unifikált török jár. 171.75, Török sorsjegy 171.50, Török donányrészvény 326.—, Osztrák földhitelintézet 1095.—, Osztr. Ländlerbank —, Magyar jelzalogbank —, Banque de Paris 1545, Banque Ottomane 704.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Hartmann gépgyár 480.—, Urikányi kőszén —, Váltó Amsterdamba (rövid) 208.25, Váltó német piacokra (rövid) 122.59, Váltó Bécsre (rövid) 104.68, Váltó Belgiumra (rövid) 122, Olasz aranyváltó (rövid) 14, Váltó Svajcra (rövid) 1/2, Csek Londonra 251.10, Magánkamatláb 2½. Tartott.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vásárcsarnok.

1909. január 8. Gyér hozatalok és jobb kereslet folytán a vágott baromfi (liba, kacska, pulyka) ára lényegesen emelkedett. Sárga burgonya is drágult fél koronával. Rőzsaburgonya változatlanul szilárd. Turó csak árengedmény árán értékesíthető, a hozatalok nagyok. Vaj változatlanul esendes, Tojáspiacozon a hozatalok növekedésben vannak, az ártjegyzések további esése várható.

Mai árak: Husneműk: marhahús hátulja 116—126 K, eleje 84—100 K, vidéki borjú, bőrből hosszan mérve súlylevonás nélkül 90—108 K, helybeli borjúhús 128—144 K, sertésbőr szalonnával 118—120 K, lehuzott sertés 128—130 K, szalonna friss 122—124 K, szalonna sózott 120—128 K, szalonna füstölt 136—144 K, olvasztani való 128—136 K, hárj 136—140 K, sertészsír 140—144 K, mind métermázsankint, Füstölt hús (vidéki) kilogrammjára 1.50—1.60 K, hazai sonka 1.80—2 K, szalámi magyar 3.20—3.60 K, szalámi nyári 1.20—1.40 K.

Vad: 6z 1.40—1.40 K, szarvas 20—34 fillér, dámvad 80—90 fillér, vaddisznó —80—1 K, kilogrammonkint egészben, nyu nagy 3—3.20 K, nyul sült 1.60—2 K, fogoly 1—1.20 K, fácán 3—3.50 K, darabonkint. Fenyvesmadár kötege 1—1.20 K.

Baromfifélék: Elő: rántani való csirke 1.60—2.20 K, sütni való 2.40—3 K, kacska sovány 3.40—4 K, kacska hizott 4—5 K, lud, hizott 12—18 K, tyúk 3.40—4 K, pulyka 6—7 K, páronkint. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.40—1.50 K, hizott rucza 1.40—1.60 K, hizott pulyka 1—1.50 K, levestyúk 1.30—1.40 K, kilogrammonkint. Pulard 1.80—2 K darabonkint.

Tejtermékek: teavaj (centrifugált) 1. 2.20—2.30 K, II. 1.90—2 K, főzővaj (köpült) 1.70—1.80 K, teilenturó 1—1.6 fillér.

Zöldsgéfék: burgonya (vagonárú) sárga 8—8.50 K, róza 8.40—8.50 K, fehér 5.20—5.40 K, kifli 12—16 K, sárgarépa 13—14 K, petrezselyem 16—18 K, vöröshagyma makói 22—23 K, vöröshagyma közönséges, hazai 10—16 K, fokhagyma 36—41 K, káposzta 8—12 K 100 kilogrammonkint.

Gyümölcsfélék: Szőlő —.70—1 K kilónkint. Alma: válogatott elsőrendű áru (aranyparmen, ranett, Jo-

Heti műsor:

1909. január hó	M. kir. Operaház	Nemzeti Színház	Varszinház	Vigszinház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Hangversenyek
10 Vasárnap	d.u. este Rigoletto Táncgyűjteleg	A csók A falusi verobek	—	Az ördög A király	A szerencse fia Hamlet	A nagymama Tánczos huszárak	—	Royal: Culp Julia

nathán, Törökbalint, batui stb. 28—32 K, másodrendű 14—26 K, harmadrendű apró áru 8—14 K, Körte elsőrendű 80—1.— K, másodrendű 40—60 K, dió I. 40—60 K, dió II. 20—40 K 100 kilónként.

Vegyesáru: Mész 70—90 fillér kilogrammonként. Gomba szárított 2—2.20 K kilogrammonként.

Tojás: bacsikai 120—124 K, erdélyi apróbb áru 120—121 K eredeti ládánként (1440 db.)

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfehérvári állatvásár és közbiztonsági igazgatósága.) Január 8-án. Előző napi eladatlan maradvány 1292 drb sertés, 83 drb süldő, Mai felhajtás 1030 drb sertés, összesen 2322 drb sertés, 83 drb süldő. Eladatott 1414 darab sertés, 57 drb süldő. Mai maradvány 908 drb sertés, 26 drb süldő. Következő árak jegyzetelték: Zsírsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammen felül életsúlyban 92—95 fillér, II-odrendű 280—350 kilogramm 90—92 fillér, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül életsúlylevonással 107—116 fillérig, fiatal közép 220—300 klg.-ig életsúlylevonással 106—118 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm életsúlylevonással 108—114 fillérig. Huszterés, belföldi süldő 74—112 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavasár.

1909. január 8. Felhajtott 431 drb élő borjú (közte 10 rugott), 45 drb leült borjú, 4 drb növendékmarha. Árjegyzék ezen tudósítás zártáig: Elsőrendű élő borjúkért 92—104 fillérig, kivételesen 106 fillér, középmínőségű élő borjúkért 80—90 fillérig, leült borjúkért 88—112 fillér, silány és rugott borjúkért 40—64 fillérig, növendékmarháért 40 fillérig, kilogrammonként (levonás nélkül). Az irányzat lanyha volt, az árak 3—4 fillérrel kgkint csökkentek.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (e.g., Inn, Dun, Sörve, Vég, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Krazna, Latorca, Laboroz, Ung) and water level measurements for various rivers and locations.

Kivonat a hivatalos lapból.

Január 8.

Kinevezések. A földmívelésügyi miniszter gróf Nyáry István, Kollerffy-Koller Mihály, Irsay András és Bartha Tivadar miniszteri segédtitkárokat miniszteri titkárokká, ifj. dr. Unger Alajos, dr. Lósonczy Géza, dr. Gotthárd Kálmán, dr. Lakner Ferenc, Brédy Sándor és dr. Nádas György miniszteri fogalmazókat miniszteri segédtitkárokká, dr. Gally Kálmán, dr. gróf Jankovich Iván, dr. Moldoványi Sándor, dr. Töröki Iván, dr. Czettler Jenő, dr. Horváth Jenő, dr. Kovács Ágoston és dr. Takács Aladár miniszteri segéd-fogalmazókat miniszteri fogalmazókká, Bartmann Miklós, dr. Nagy Iván, dr. Wurga Gerzson, dr. Grabovszky Miklós, dr. Tellmann Károly, dr. Zákó Elemér, dr. Whassics Tibor, dr. Balási Ferenc, dr. Ujhelyi Andor, dr. Dortsák Ede és dr. Blaska Lajos fizetésellen segéd-fogalmazókat valóságos miniszteri segéd-fogalmazókká, dr. Marsovszky Jenő, dr. Nuszer János és Weber Lajos miniszteri fogalmazó-gyakornokokat ideiglenes minőségű segéd-fogalmazókká; az igazságügyminiszter dr. Mészner Tivadar budapesti törvényszéki joggyakornokot a kecskeméti törvényszékhez jegyzővé, Kovács István kassai ügyészéi irnokot a kassai, Turicsék Géza tétli járásbírói díjnyelket a nezideri és Hübner Géza zsitói járásbírói telekkönyvi átalakító díjnyelket a honvédelmi miniszter dr. Hampel Geza fizetésellenküli miniszteri segéd-fogalmazókat valóságos miniszteri segéd-fogalmazóvá, Vutkovich Árpád miniszteri díjtalan fogalmazó-gyakornokot fizetésellenküli miniszteri segéd-fogalmazóvá, Csik-Vacsárei Bíró Imre és Stein Móricz miniszteri írodaségdítiszteket pedig miniszteri írodaségdítisztekké; az aradi pénzügyigazgatóság Rácz László kisjenői díjtalan adóhivatali gyakornokot a butyni adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká; az eszéki pénzügyigazgatóság Stulhofer Dragutin eszéki fővárnivali fizetésellenküli gyakornokot ugyanoda fizetéses vámgyakornokká; a lugosi pénzügyigazgatóság Barbarosie Szilárd ottani díjnyelket a lugosi pénzügyigazgatósághoz írodaségdítisztekké; a dévai törvényszék elnöke Székely Dániel kiszolgáló altiszteket a hátszegi járásbíró-sághoz IV. osztályú hivatalosolgárá; az ipolygási törvényszék elnöke a selmeczbányai járásbíró-sághoz Záchy József hegybányai lakos, Istenáldástáró bányaműnel alkalmazásban álló állandó munkást III. oszt. hivatalosolgárá nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Neszményi Dénes muraszombati járásbírói irnokot a körnözsbányai járásbíró-sághoz helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter kiskoru Laengfeld Berta szolnoki lakos Lukácsra, Kaczvinsky Gyula szabadkai lakos saját, valamint Margit, Gyula és Emil nevű kiskoru gyermekei Kardosra, Lóvy Ede borosjenői lakos saját, valamint Erzsébet nevű kiskoru leánya Mártonra, kiskoru Krebsz Vilmos szarvasi lakos Keményre, Sattler Samuel marozali lakos Szabadosra, Haszklér Mózes gyulai lakos Halasira, kiskoru Dosler Gyula és Terecz vajslói lakos Dénesre, kiskoru Roth Mór nagyváradai lakos Veresre, kiskoru Feuermann Géza kralováni lakos Földesre, dr. Fon Antal budapesti lakos saját, valamint Stefánia nevű kiskoru leánya Nemesre, Sztanovics József budapesti lakos Szalaira, végül Kohlmann Ödön budapesti lakos családi nevének Kálmánra kért magyarosítását megengedte.

Pályázatok. Az országos m. kir. iparművészeti iskola igazgatóságához az iskola háziipari osztályánál betöltendő öt szaktanítónői állásra február hó 1-ig; a budapesti m. kir. adófelügyelőbiz. az adóbehajtási osztályánál megüresedett m. kir. állami becsüsi állásra 2 hét alatt; a budapesti III. számú kataszteri helyszínelési felügyelőséghez becsülbiztosi gyakornokai állásra január hó 29-ig; a belügyminiszterium elnöki osztályához két szolgáló állásra január hó 25-ig; a kolozsvári m. kir. Ferenc József Tudományegyetem rektori hivatalához szolgáló állásra február hó 10-ig adandók be a pályázati kérvények.

IDŐJÁRÁS.

A Magyar Kir. Országos Meteorológiai és Földmánességi intézet jelentése.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt is inkább csak az ország keleti részein fordult elő néhány mm.-nyi csapadék. A hőmérséklet nagyjából a fagyponthoz körül ingadozik és többé-kevésbé a normális felett van; maximuma Cirkvenicán 10 C. fok, minimuma Rozsnyón -10 C. fok volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony idő várható, lényegtelen hóváltozással és az ország északi részein helyenkint csapadékkal.

Table with columns: Állomás, Légtömeg mm. 700 +, Hőmérséklet Celsius szerinti, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min. Lists various stations and their weather data.

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató; PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table with columns: Budapesti értéktársaság, Mai záró árfolyam, Pénz, Áru, Záloglevelek, Elsőbbségek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalmok, Iparvállalatok, Közeledési vállalatok, Sorsjegyek, Pénzmenek és váltók. Contains detailed financial data for various companies and institutions.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nagyapó.

Egy hétfő egyszer öreg voltam,
Nányadt, ráncos és reszketeg,
Reggeltől estig szunyóoltam,
Szomorú voltam és beteg.

Reggeltől estig ásitottam,
Zsörtölődtem s nagyot nyugtem,
A Bibliából imádkoztam;
Szóval szörnyű szentes lettem!

Az unokáimnak meséltem,
Fiam, menyem úgy megapolt,
Egészen szép volt öregsegem,
Hogy olyan rövid volt, kár volt.

Husz s egynehány éves voltam,
Talán a nyolczadik reggel, —
Lökésvembe valzeroltam
Kibélelt karosszékmennel . . .

Abonyi Andor.

(Amit a mumiák beszélnek.) A párisi francia nemzeti muzeum különös nevezetessége a sok egyiptomi múmia, amelyeket újabb alaposan tanulmányozott néhány tudós. E tanulmány eredményéről számol be a „Journal de Debats” című folyóiratban G. Maspero kiváló egyiptológus. A 19. és 20. dinasztia fáraó-mumiákról megállapították, hogy azokat tökéletesen kifosztották és sok jel arra mutat, hogy a sirablások csaknem közvetlenül a temetés után történtek. És a rablók oly alapos munkát végeztek, hogy egyetlenegy darab ékszert vagy értékes tárgyat sem felejtettek a sirban: csak a véletlennek köszönhető, hogy a pólyák közé rejtett aranylemezek megmaradtak, amelyek a halott azonosítására jó szolgálatot tettek. A sirablók ezenkívül kiméletlenül és jártak el. Csupán fáradságkímélés szempontjából ugyanis a holttestet nem göngyölték ki a sokszoros pólyából, hanem egyszerűen éles eszközökkel átmetszték a pólyák rétegeit, amelyek az értéktárgyakat rejtették és azzal sem törődtek, ha eközben a holttestet több helyen megsértették. A kar- és nyakpólyákat, amelyekbe a testet nyomban a páczolás után göngyölték s így a még puha és hajlékony húsbá

mélyen belevágódtak, csak nagy ügyvel-bajjal tudták volna eltávolítani. Ugy segítettek tehát magukon, hogy a holttest karjait, vagy a törzs egy részét egyszerűen levágták s biztos rejtékhelyen nyugodtan végezték a halottrablást. Hogy ezek a lelketlen rablók mennyire nem tisztelték holt urukat és parancsolójukat, bizonyos erre Siptah múmiája, akinek jobb karját megsemmisítették, jobb vállát eltörték, fogait kiverték, alsó álkapcsát szétzúzták, füleit össze-vissza hasogatták és hasüreget föltárták. IV. Ramses holttestét a szó szoros értelmében szétarabolták; a koponyát és a törzset felvagdalták, végtagjait megsemmisítették, úgy hogy az egész testet fából összetakolt váz közé kellett rakni, hogy emberi formája legyen. Az örök ugyanis így akarták eltüntetni a halottrablás nyomait, nehogy hanyag örökösük miatt kérdőre vonják őket. Nagy büntetés várt volna ugyanis rájuk, mert hitük szerint csak azok élete folytatódik a túlvilágon, akiknek holtteste sértetlen. IV. Ramsesnek a jobbkarját a rablók magukkal cipelték; őrei tehát egyszerűen pótolták a hiányzó kart, csak hogy elpalástolják mulasztásukat. Szegény Ramses, talán rosszul is járt e cselekvéssel, mert bizony ha őrei egy gyengéd női kart illesztettek a hiányzó kar helyébe, hogyan bírt sikeresen hadakozni a Hades felé vivő ut gonosz szellemeivel. Párisban ezt a múmiát most lehetőleg rekonstruálták s külön szekrényben őrzik. A muzeumban borzadályljal néznek a múmia rémes arczára és azt rebesgetik, hogy éjnek idején kiké a szekrényből s a termeket végiglépdeli, keresvén hiányzó jobbkarját. A esonkítások miatt nem tudták a tudósok a holttest méreteit biztosan meghatározni. Körülbelül ezeket az adatokat állapították meg: V. és VI. Ramses testmagassága 1.72 méter, Siptah és Setui 1.64. IV. Ramses 1.62 méter magas volt. Könnyebb ennél az életkorukat meghatározni: Siptah és Setui fiatal korokban haltak meg, II. Ramses aggkört ért el, míg IV. és V. Ramses ötvenen túl járhatott, ha a koponyavarratok igazat beszélnek. A halál okát már nehezebb megállapítani. Csaknem valamennyi múmia koponyájának tetején egy körülbelül háromszög-alaku lyuk látható, amelyeket némelyiknél a bebalzsamozás alkalmával, másoknál a halálközvetlen pillanatában, ismét másoknál bizonyára közvetlenül a halál beállta után lékeltek. V. Ramses koponyáján például ezt a lékelést akkor hajtották végre, amikor a szövetek még lágyak és hajlékonyak voltak. Ennek a koponya-lékelésnek bizonyára az az eredete, hogy azt a gonosz szellemet,

amely hitük szerint minden betegségnek az okozója volt s amely az ember orrán, fülén, vagy száján keresztül belopódzott a testbe és a koponyába fészkelte be magát, kiűzzék onnan, illetve, hogy utat nyissanak neki, amelyen át eltávozhathik.

Ezek a mumiák különben arról is tanuskodnak, hogy az egyiptomiak meghalt uralkodójukat nem nagy tiszteletben részesítették; a halállal véget ért minden földi tekintélye. Elhalmozták ugyan múmiáját ékszerekkel, de ezek nem állják ki a szigorú ítéletet, mert ezek leginkább olyan értéktárgyak voltak, amelyek az utódnak nézve semmiféle különös jelentősége vagy becsé nem volt s még azok a dísz tárgyak is, amelyeket a temetés pompájának emelése céljából külön erre a célra készítettek, csak éppen a szemnek valók, minden belső tartalom nélkül.

(A halálbüntetés Franciaországban.) A Clémenceau-kormányban nézeteltérések támadtak a halálbüntetés eltörléséről szóló javaslat miatt. A nézeteltérések abból a kérdésből eredtek, hogy a kamara döntése után az elnök éljen-e továbbra is megkegyelmezési jogával, avagy a súlyosabb esetekben szabadjára engedje az igazságszolgáltatás büntető kezét. Clémenceau azon a nézeten volt, hogy a megkegyelmezés az államfő kizárólagos legfelsőbb joga és épp ezért a halálbüntetés elkerülését javasolta. A többi miniszter ezzel szemben azon az állásponton volt, hogy a kamara magatartása és a közvélemény kívánsága mellett a súlyosabb esetekben a halálbüntetést nem lehet mellőzni. Maga az elnök végre úgy nyilatkozott, hogy legkevésbé sem gondol arra, hogy a kamara határozatával szemben az eddigi szokásokhoz ragaszkodjék és így a kamara által hozott törvényt gyakorlatilag hatálytalanná tegye. Mivel tehát most már sem Fallières elnök, sem a Clémenceau-minisztérium nem helyezkedik nyíltan szembe a kamara határozatával és az utóbbi időben tapasztalt temérdek gaztettektől felizgatott közvélemény kívánságával, a legközelebbi napokban ismét dolga lesz majd a bakónak és előkerül a guillotine, amelyet már muzeumba akartak elhelyezni. Mert az elnök megkegyelmezései folytán a halálbüntetés csak elvben állott fenn, de gyakorlatilag nem. Jelenleg mintegy harmincz halálos ítélet vár elintézésre. Az ítéleteket sem végre nem hajtották, sem élethossziglani börtönre nem változtatták át, mert meg kellett várni a kamara határozatát, amelynek még az elnök sem akart pre-judikálni.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Irta: RICHARD DALLAS.

33

Mikor ezen az estén együtt ültünk, igazán vidám társaságot alkottunk; közös érdekeink és beszédtárgyunk volt elegendő és a beszélgetés vígan folyt, egyik tárgyról áttértünk a másikra.

A kávé és szivart is felszolgálták, a pinczér visszavonult, a mi beszélgetésünk pedig komolyabb fordulatot vett. A tárgyalásra tértünk át, olyan beszédtárgy, amit eideig hallgatag megegyezéssel kerültünk.

Szerettem volna, ha egyáltalán nem érintjük ezt, de teljesen lehetetlen volt. Láthatólag mindnyájunknak foglalkoztatta belső énjét és nem lehetett elkerülni a megbeszélését.

A tanúk és vallomásaik, a vádlott magatartása, az esküdtek határozatlansága, mindezt sorban megvitattuk, míg végre Davis az ő szokott fesztelen modorával megkérdezte Littell, vajjon tényleg reméli-e, hogy az esküdtek elhiszik az általa feltalált mesét.

— Tehát azt hiszi Ned, hogy én az esküdteknek mesét mondtam? — kérdezte Littell. — Nos, lehet, hogy az volt, de az igazság néha füresán hangzik.

— Azt akarja ezzel mondani, hogy valóban hiszi azt a dolgot, amint azt az esküdtek előtt lefestette s ez a gyilkosság igazi magyarázata? — kérdezte Van Bult.

— Mindenesetre! — felelte Littell.

— Ha tehát ez így lenne, akkor a büntényt esetleg olyan valaki követhette el, akit mi is ismerünk — folytatta Van Bult. — Sőt talán egyike a barátainknak, ezt ön nem gondolhatta komolyan?

— Miért nem! — kérdezte Littell. —

Nem ez lenne az első eset, hogy egy férfi, ki elsőrangú szociális állást foglal el, kiváló intelligenciájú, az efajta dolgot mégis elkövette. Soha sem tudhatja senki, mire nem képes egy férfi, ha előbb próbára nem tették!

— Megengedem, hogy nagyon kevés ember követ el nagy büntényt — folytatta Littell. — Azonban ez nem azon mulik, hogy talán az erkölcsi érzéke áll olyan magas színvonalon, hanem azon, hogy nem kerültek olyan végzetes helyzetbe, vagy pedig az emberek nem ismerik fel néha ezt a végzetes körülményt, amely őket ebbe belekergeti. A férfi, aki elkövetett egyszer gyilkosságot — folytatta Littell fejtegetéseit elgondolkozva — nem lesz feltétlen rossz vagy veszedelmes azután, mint ahogy nem volt azelőtt sem az, feltéve persze, hogy megvan a kellő intelligenciája. Mert ha egyszer meg is tette, nem okvetlen következik, hogy újból megteszi. De az sem elég bizonyíték, hogyha eddig nem tette, hogy ezután nem fogja elkövetni. Sokkal rosszabb eslekedetek is vannak, mint a gyilkosság, megeskik, hogy egy ember gyilkol, de azért nem csal a kártyajátékban és nem hoz hirbe egy asszonyt.

Itt elhallgatott, de mivel senki nem szólt egy szót sem, ugyanazon a szenvedélytelen hangon folytatta:

— Vannak tekintélyes és vagyonos férfiak elegen, akik minden megmondás nélkül gyilkolnának, ha a kísértés megkönyékezné őket s ilyen férfiak között kell keresniök Withe Artur gyilkosát.

Mikor befejezte szavát, Davis arczán a szörnyűködés és rémület kifejezése tükröződött vissza. Reám is visszafeszítő, de egyszerűsmond vonzó hatással volt ez a hidegvérű magyarázat, amelyet embertársaim jelleméről és azoknak indító okairól előadott. De mindannak dacára el kellett ismernem, hogy szavának nagyrésze igaz.

Van Bult volt az első, ki ismét megszólalt.

— Nem osztom a véleményét — szólt és

nem is hiszem, hogy az, amit mondott, igaz szívbeli meggyőződése lenne. Tudom, hogy pesszimiztikus nézetei vannak az emberi természetéről, de azt is tudom, hogy valójában milyen emberszerzet lakozik a keblében.

Van Bult meleg hangon mondta ezen szavakat, Littell azonban csak vállvonogással felelt, miközben a poharát a világosság felé tartotta és szakértő szemmel nézte annak tartalmát.

— Maradjon meg a véleménye mellett — felelte végül — ha azonban elérkezik majd valamikor az az idő, hogy szavaim beigazolást nyernek, jusson eszébe, hogy én már megmondtam ezt régen, előre.

— Talán nem is kell nagyon sokáig várnunk az igazságra — szóltam én — Miles azt hiszi, hogy újabb nyomot fedezett fel és nagyon buzgón nyomoz is utána. Én pedig ma délután szintén tapasztaltam valamit — elég érdekes élmény volt — ami talán szintén nagy hasznára lehet majd Milesnek.

— Mi volt az? — kérdezte Davis hirtelen. — Nem találtam észszerűnek a Belle Stantonnal való találkozást minden egyes részletet elmondani s nem feleltem a kérdésre.

— Azt hiszem, hogy ezen rejtély megoldása olyan embernek, mint Miles, nagyon is nehéz — felelte Littell. Azután egy pillantást vetett rám s így szólt:

— Ez inkább önnek való foglalkozás lenne Dick, de aligha elégitené ki a rejtély megoldása.

— Mindannak dacára szívesen venném magamra ezt a feladatot — feleltem — csak tudnám, melyik végén fogjam meg a dolgot.

— Ha némi igaza van Littellnek, akkor minden körülmények között kellemetlen felfedezésekre találna bukkanni — vélte Van Bult.

Elgondolkoztam a szavain, mire Littell, aki eltalálta a gondolatomat, még hozzá-tette:

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Szombat, 1909. január 9-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

Falusi verebek.

Eredeti vígjáték 3 felvonásban. Irtta: Gárdonyi Géza.

Személyek:
 A bírő Gyenes
 Erzsébet, a húga D. Ligeti J.
 Veron néni Rákosi Sz.
 Bandi, kisbíró Szőke
 Zsófia, Jani Rózsahervi
 Tosa, anyja Demjén M.
 Panni Molnár K.
 J. páj Máté Gál
 Sárfev. földesúr Dezső
 Zsigovics orvos Horváth
 Zsigovicsné Helvey L.
 Berta, a leányuk Vizvári M.
 Kapitány Póthos
 Kerekes kulcsár Abonyi
 Vica cseléd Kezseri I.

Kezdet 1/2 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Jóka ördöge.

Víg mesejáték ötéssel és táncal 4 felv. Irtta: Komor Gyula.

Kezdet 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

Visszatérés Jeruzsálemből

Színmű három felvonásban. Irtta: Donnay Maurice. Fordította: Adorján Andor.

Személyek:
 Michel Góth
 André Hermath H.
 Henriette-Judith G. Kertész E.
 Suzanne P. Gázi M.
 Haendelsohn Pannóczy
 Emil Vendrei
 Aubier Balassa
 Aubier Haraszthy H.
 Dr. Lurdan Tihanyi
 Vovenberg Tanay
 Georges Tapolczay
 Trevières Bárdi
 Moissac Győző
 Kapitány Harsányi
 Alfier Szerényi

Kezdet 1/2 8 órakor.

VÁRSZINHÁZ.

A szerelem iskolája.

Színmű 5 felvonásban. Irtta: Rákosi Jenő.

Személyek:
 Arnez Gál
 Kordai Pálfi
 Lotus Naday G.
 Boromeo Garamszegi
 Orldo Bakó
 Igazán Vendel Molnár
 Lőrincz Mihályfi
 Stella P. Márkus
 Eva Gerő L.
 Mária Várady A.
 Lydia Várnai
 Menezi Lenkei H.
 Vesta Faj Sz.
 Pelia Boér H.
 Stennia Szacsayné Paulayné

Kezdet 7 órakor.

URANTA SZINHÁZ.

Pálmay-est.

Kezdet 1/2 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Carmen.

Dalmű 4 felv. Zénjét szerzte: Bizet. Szövegét Morimdo Prosper beszélt. Után írta: Meuhac és Halévy L. Fordította: Abrányi Emil.

Személyek:
 Don José Környey
 Escamillo Szomera
 Dancairo Ney B.
 Remendado Pichler
 Zuniga Dalnoki
 Morales Mihályi
 Lillas Pastia Zolnai
 Carmen Szomosi
 Micaela Hardy
 Frasquita Payer M.
 Mercedes Berts M.

Kezdet 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Hamlet.

Tragédia 5 felv. Irtta: Shakespeare. Fordította: Arany János.

Személyek:
 Claudius László
 Hamlet Törzs
 Horatio Thuróczy
 Polonius Vágó
 Laertes Tarnai
 Posenkrantz Vándory
 Guiltenstera Z. Molnár
 Sz. Ilem Róthay
 Elso sirás Rákay
 Második sirás Doby
 1-ső színész Czobor
 2-ik színész Papp
 Gertrud Forrai R.
 Ofelia T. Hulm M.
 Színész Bathy G.

Kezdet 1/2 8 órakor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Táncos huszárak.

Eredeti operette 3 felvonásban. Irtta: Kajna Ferenc. Zénjét szerzte: Szirmai Albert.

Személyek:
 Hubert Egon herceg Gábor
 Von Flügen Szirmai
 Von Saarburg Császár
 Von Dennenwitz Sárosi
 Von Shaekelberg Margittay
 Heibrück Simai
 Caninus Wolf Papir
 Herma, neje Erdei B.
 Thea, leánya Petráss S.
 Dr. Frolocker Resko
 Proksch Liber Németh
 Ede, inas Otvös G.
 Dürrenstein Sátrany
 Dürrensteinné Nváralné
 Bertha, leányuk T. Harmath I.

Kezdet 1/2 8 órakor.

APOLLÓ-PROJEKTÓGRÁF

Népszínház-utca 1-3. szám. Telefon 68-39.

Tarasconi Tartarin.

(Nagyszájú hős.) — Borzavadászat. — Szobafestő. — Nők mint harezosok. — Végzetes csók. — Sérthetlenség.

NEVETŐ KUPLÉ.

(Morcsahány.) — Jelenlegi Kína. — Középfrika. — Aitavilág. — Baby mint rajzoló. — Pompéji utolsó napjai.

Kezdet 6 órakor, vasár- és ünnepeken 8 órakor.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. WALDMANN IMRE, igazgató.

Ma szombaton d. u. 4 órakor

PÉTER MATINÉE

este 8 órakor:

NAGY ELŐADÁS.

A délutáni matinéén mérsékelt árak. Mindkét előadásra fellép:

Péter

a csoda csimpánz.

Előzetes jelentés. Holnap vasárnap, csütörtökön 14-én, szombaton 16-án PÉTER-matinéék mérsékelt helyárakkal.

Jegyelővétel 10-1, 3-6-ig a nappali pénztárnál.

Pénteken, febr. 5-én a Royalteremben a

Svárdström

négyes egyetlen és bucsu dalestélye.

Jegyek a 10., 8., 6 és 4 koronáért a „Harmonia” zenemű- és zongorakereskedésben Váci-u. 20. kaphatók.

Csütörtökön, január hó 21-én a fővárosi vígadó nagyteremben

KUBELIK

JAN HEGEDÜMŰVÉSZ

egyetlen hangversenye.

Jegyek a 10, 8, 6, 4 és 2 koronáért a „Harmonia” zenemű- és zongorakereskedésben Váci-u. 20 kaphatók.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22

UJ VEZETÉS

A ROYAL-ORFEUMBAN.

Uj társulat Uj műsor Uj szellem.

Valamennyi darab és magánzám szenzációs sikerű. Az ágy, Lavedan világhíres sorozata. A vörös lámpa. A harisnyakötő. Sok magánzám, tréfa, aktualitás.

Igazgató: Föld Aurél. Főrendező: Mérey Adolf. Karmester: Barna Izsó.

Az esti előadás kezdete 8 órakor. Minden vasár- és ünnepnap két előadás.

Délután 1/2 4 órakor mérsékelt, este 8 órakor rendez helyárakon.

A téliertben: Royal Cabaret pompás táncokkal. Jegyek elővétel díj nélkül válthatók a hét összes előadásaira. A délutáni előadásra mérsékelt árakon.

Kalap-Király

a legegységesebb öszí újdonságok megérkeztek s a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk sajtó gyártmányu 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak. Különös gondot fordítunk Belső pártfogásért esedezünk műhelyünkben Hárfa-u. 33. nál kalapok atalaktására.

Szigoruan szabott árak! Eskü-ül 6. (Klotild-palota.)

RÓZSATEJ

kitűnő teint-ápolószert 2- kor. fiatalos üdeséget kölönöz a bőrnek, balzsamszappan hozzá 60 fillér.

OSAN

kitűnő fog-ápoló szárvíz 1 kor. 76 fill. Fogpor 88 fill.

TANNINGENE

legjobb hajfestőszer 6 korona. Hetekig megmarad, és nem engedi festékét. Sötétszőkére, barnára és feketére.

ANTON J. CZERNY, Wien, XVIII. Carl Ludwigstr 6. I., Wallfischg. 5. Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Hölgyek figyelmébe.

Üzletemet a tavaszi szezonra kibővittem, tehát a raktáromon levő női **fehértanúkat**, harisnyákat, öb zsebkendőket, esernyőket öb

félárban árusítom ki.

Nagy occasio angol seiyem blus F 6.75.

Eredeti blous, alj és pongyola modelék most félárban kaphatók.

REICH HENRIK

blous- és pongyola specialistánál Budapest, IV., Egyetem-u. 9.

FOLIES CAPRICE

Igazgató: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Főrendező: ROTT SÁNDOR

Az előadás kezdete 1/2 9 órakor.

„SZABADSÁGON”

(Cabaret) betanította Trebitsch Sándor. előadja az egész személyzet. — Továbbá;

„Corpus delicti”, és Scheiden thut weh...“

Nappali pénztár délelőtt 9-1 óráig és délután 3-6 óráig. Az 1-ső emeleti Casino de Parisban előrangú táncatrakciók. — Kezdet 1/2 12 órakor.

Fővárosi Cabaret

Telefon 115-84. Üllői-ut 46. Telefon 115-84. Villamos közlekedés minden irányban.

Teljesen új műsor.

Naponta fellépnek: Andorfi Péter, rendező és kórikus, Fekete Irén, Balla Tussi, Sziklai Blanka, Toth Mariska, Mezei Panni, Fejér Dezső, Ernyei Emil, Roland Róbert, Kovács Andor stb. Batterszék Lajos conferentier, Biharí Zoltán karmester.

Naponta 2 bohózat. Egy színpadi tréfa. 20 magánzám. Az előadás kezdete 9 óra. Bővebbet a falragaszok.

Szőnyeg-újdonság!

200-300 nagyságban nyitott jacquard szőnyeg, tartós minőségben 6 ftr 80 krért.

Rosenberg és Qitt

női divat, szőnyeg- és vászonárak nagy áruház

Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet

Jól lát?

Ha nem, akkor forduljon bizalommal HATSCHÉK N. optikushoz, OSÁK Karoly-körút 6. sz.

ahol szemüvegek és látóeszközök is legelőbban kaphatók. Ingyen árjegyzék bérmentve.

Szabadalmi-védjegy-és mintavédelem

kieszközlése az összes kulturállamban. ADLER MIKSA opt. gépészműnök, hites szab. ügyvivő Budapest, VI., Andrásy-ut 51. szám.

GUMMI

Eredeti francia gyártmányu para, selyemgummi és habólyagok (szálta kor 1-20, 2, 3, 4, 5, 10 koronáig). Egy korona beklüde után franko és bérmentve küldök 3 db. legfinomabb mintagyűjteményi díszítő mellett NEUMAYER LIPÓT Budapest, sün. jár. különleges-szék VI. Váci-körút 3. sz., Auerfőnyház

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdet 8 órakor. Ma és mindennap Ujdonság.

Szerelmi fészék.

Bohózat 1 felv. Irtak: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt. Ezt megelőzi: Zsiga nem akar! Családi idill 1 felvonásban, írtak: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt. Továbbá fellépnek: Steinhardt, Gyárfás, Papay, Dory teljesen új nagyszerű magánzámokban. Valamint: Les Gignas francia tánc- és ének-kettős. W. Collin's bijouteri moderne, Les Angelotti's tourbillon táncosok fellépte. A remek téliertben zene és tánc reggeliz. Előrendű attrakciók. Belépődíj nincs. Jegyek: 9-12-ig és d. u. 3-6-ig. Rákóczi-ut 63. sz. Vasár- és ünnepnap délután mérsékelt helyárú előadás fél 4 órai kezdettel. Steinhardt fellépte új magánzámokban és bohózatokban.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE.

VI., Teréz-körút 28. — Telefon 52-83.

Minden este 9 1/2 órakor

a teljesen új januári műsor.

Orfeum a kabaróban. (Nagy variété-paródia.) 30 attrakció. — Nemzetközi artista-zemle. Nagy Péter, a majomkirály. (A csimpánz, mint perfect gentleman.) Turchányi Olga, — Szegedi Erzsébet, — Dr. Szalay, — Virágh stb. Jan. 12-től: Byron Nelly, a Centraltheater volt tagja. Jegyek: 6, 5, 4 és 3 koronáért az összes jegyárú helyeken. Bővebbet a plakátok.

Amato - Lámpa

a világ legököltebb lefelé égő gázlámpája, meglevő bármely gázlámpára azonnal felszerelhető.
40° gázmeztakarítás! **Háromszoros fényhatás!**

A teljes világosság lefelé!

Magyarországi vezérképviselők: **MIKLÓS TESTVÉREK** BUDAPEST, VI. kerület, Liszt Ferenc-tér 3. sz.
Sürgőnycim: »Exelsior.« TELEFON: 16-37. Ismerlető prospektus ingyen és bérmentve.

A B.-Gyarmati Takaré- és Hitelintézet R.-társ. Balassa-Gyarmaton

1909. évi január hó 24-én délelőtt 10 órakor saját helyiségében tartja

XXXVII. évi rendes közgyűlését

melyre a t. cz. részvényesek ezennel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzletév lefolyása és annak eredményéről.
2. A felügyelőbizottság által átvizsgált 1908. évi vagyon-mérleg és ezzel kapcsolatban az összes zárszámadások előterjesztése, a felügyelő-bizottságnak erre vonatkozó jelentése; mindezek elfogadása és a felmentvény megadása iránti intézkedés.
3. Az igazgatósági jelentésben foglalt indítványok tárgyalása és azok lefolytatása.
4. A jövedelem és osztalék felőli intézkedés.
5. Váczy József segédkönyvelő fizetésének felemelése.
6. Az elnök és alelnök választása.
7. Az igazgató választása és fizetésének az alapszabályok 73. §. 6. pontja értelmében leendő megállapítása.
8. Az igazgató és 10 igazgatósági tag választása.
9. A felügyelő-bizottság és pedig 5 rendes és 2 póttag megválasztása.
10. Az alapszabályok 55. §-ában foglalt rendszert előforduló közgyűlési teendők, beadványok és az esetleges új indítványok.

Balassagyarmaton, 1909. január hó 3-án.

Nagy Mihály, s. k. a. elnök.

*) Csak az a részvényes vehet részt a közgyűlésen a tanácskozásban és bir ott szavazattal, ki a részvénykönyvben a közgyűlést megelőzőleg 3 hónappal rünt részvényes, be van vezetve. A közgyűlési jogok meghatalmazottak által is gyakorolhatók, a meghatalmazottnak azonban részvényesnek kell lenni

Joergensen Waldemar János mérnök Lilleben és Soerensen Hedvigo Károly gyáros Aarhusban.

a 32366 számú

„Melegvíz-fűtőberendezés“

ezimű magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele czéljából belöldi gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg ol is adja, vagy gyártási engedélyt ad.

Harsányi Jenő és Dr. Messinger Károly hites szabadalmi ügyvivők. Budapest V., Váci-körút 78. szám.

THE GRESHAM

Eletbiztosító Társaság Londonban.

ALAPITTATOTT 1848.

Magyarországi Igazgatóság Budapesten

V. Ferenc téren 5-6. (saját palotában.)

Elfogad életbiztosításokat a legkülönbözőbb kombinációk szerint, előnyös díjak és feltételek mellett. A Gresham ötvényfeltételei kiválóan liberálisak.

Magyarországi igazgatótanács:

Gróf Andrassy Géza v. b. t. f. országgy. képvis., elnök.
Batthyány Tivadar gróf országgyűlési képviselő.
Benkovszky Sándor gróf országgyűlési képviselő.
Dr. Gerenday György kincstári jogügyi főtanácsos.
Karátsony Jenő gróf v. b. t. f. országgy. képviselő.
Boglári Simon Jakab a budapesti tőzsde alelnöke.

Igazgatók:

Beckett A. Reginald Schuk lözsel

Vagyonállás 1907. december 31-én 235,857,564.85 K
Érvényben levő biztosítások — 600,000,000. —
Biztosított feleknek kifizetett — 564,528,685.95
Magyar értékek, elhelyezett díjtartalék 27,436,085.10

Az étkező-, háló- és közvetlen kocsik forgalma Budapest Déli vasut pályaudvarról. Az 1908—9. évi téli menetrendben. (Étkező kocsik.)

Budapest Déli vasut—Pragerhof között. Budapest d. v. indul reggel 8 órakor, Pragerhof érkezik 2.07 órakor. Menettartam: 6 óra. — Pragerhof indul délután 3.10 perc. Budapest d. v. érkezik este 9.42 perckor. Menettartam: 6 és fél óra.

I. II. oszt. hálókocsi Budapest Déli vasut—Venezia (Venezia) között Pragerhof—Nabresina—Cormonson át. Budapest déli vasut indul este 8 órakor, Venezia érkezik 2.15 perckor. Menettartam: 18¼ óra. — Menettartam: 20 óra.

I. II. oszt. közv. kocsik Budapest d. v.—Merán között, négy I. oszt. hálókocsival május hó végéig, Pragerhof—Marburgon át. Budapest d. v. indul 5 órakor, Merán érkezik 1.19 perckor. Menettartam: 20¼ óra. Merán indul délután 3.30 perckor. Budapest d. v. érkezik 10.12 perckor. Menettartam 18¼ óra.

I. és II. oszt. közvetlen kocsik Budapest d. v.—Franzensfeste között. (Pragerhof—Marburgon át.) Budapest déli vasut indul este 8 órakor. Franzensfeste érkezik délután 2.30 perckor. Menettartam 18 és fél óra. — Franzensfeste indul 10.45 perckor. Budapest déli vasut érkezik 9.22 perckor. Menettartam: 22 és fél óra.

I. és II. oszt. közvetlen kocsik Budapest d. v.—Udine között, Pragerhof—Cormonson át. (Február 1-től május 15-ig.) Budapest d. v. ind. reggel 8 órakor, Udine érkezik este 10.58 perckor. — Udine indul reggel 5.45 perckor. Budapest d. v. érkezik este 9.42 perckor. Menettartam: 16 óra.

I. II. oszt. közvetlen kocsik Budapest d. v.—Venezia (Venezia) között. (Pragerhof—Nabresina—Cormonson át.) Budapest d. v. indul este 8 órakor, Venezia érkezik délután 2.15 perckor. Menettartam: 18¼ óra. — Venezia indul d. u. 2.10 perckor, Budapest d. v. érkezik délelőtt 10.12 perckor. Menettartam: 20 óra.

Budapest d. v.—Abbázia—Fiume között. (Pragerhof—St.-Peteren át.) Budapest d. v. indul este 8 órakor, Fiume érkezik 9.50 perckor. Menettartam 13¼ óra. — Fiume indulás este 8.01 perckor, Budapest d. v. érkezik 10.12 perckor. Menettartam: 14¼ óra.

Budapest d. v.—Trieszt között. (Pragerhofon át.) Budapest d. v. ind. reggel 8 órakor, Trieszt érkezik este 9.05 perckor. Menettartam: 13 óra. — Trieszt indul reggel 7.55 perckor, Budapest d. v. érkezik 9.42 perckor. Menettartam: 13¼ óra.

Budapest d. v.—Pakrácz között. (Nagykanizsa—Barcsen át.) Budapest indul este 9.50 perckor, Pakrácz érkezik délután 2.20 perckor. Menettartam 15 és fél óra. — Pakrácz indul délután 2.50 perckor, Budapest d. v. érkezik reggel 6.30 perckor. Menettartam: 15¼ óra.

958. sorozat Bon 028. szám

Polgár Sándor

m. kir. szab. nyert orvosi mű- és kötszerezés Budapest, VII., Erzsébet-körút 50. sz. kötele-e ezen utalvány beküldése mellett minden megrendelőnek 15%, azaz tízötöt százalékos árkedvezményt adni az ered.

F. Bergerand fils,

párisi különlegességek (óvszerek) gyártmányából. Kimerítő képes árjegyzék díjmentesen, zárt levelekben küldet. Kiváratott az „Egyetértés”-ből. 25705

AZ ÉN UJSÁGOM

o o KÉPES HETILAP GYERMEKEK SZÁMÁRA. o o

o o o Szerkeszti: PÓSA LAJOS. o o o

AZ ÉN UJSÁGOM, melyet Pósa Lajos, a magyar gyermekhad Pósa bácsija szerkeszt, régóta nyújt örömet a hőkömbereknek. Vasárnap reggel, ha bekopog vele a postás, az apró olvasó, mihelyt forgatni kezdi, az aranyarkantyus vitézek lépnek be a gyermekszoba ajtaján. Az ÉN UJSÁGOM-nak január elsejével új évfolyama indul meg. Az ÉN UJSÁGOM kiadóhivatala szívesen küld mutatványszámot. Az előfizetési díj negyedévenként 2 korona 50 fillér, félre 5 korona, egész évre 10 korona. Januárban minden előfizető ingyen kapja AZ ÉN UJSÁGOM képes naptárát, amely szórakoztat, tanít, lelkesít. A naptárnak különösen népszerű része a rejtvénypályázat, amelynek megfejtői között 25 értékes pályadíjat sorsolnak ki. Előfizetni lehet AZ ÉN UJSÁGOM kiadóhivatalában, SINGER ÉS WOLFNERNEL, Budapesten, VI., Andrassy-ut 10.

Magyar harzi kanári-tenyésztés Debreczenben.

A ki egy énekes harzi kanarit veszen, életében soha ennel jobbat nem teszzen, mert eloszlik ott a bu és víg lesz a ház, hol egy ilyen sargatollú kis madár larmáz. Forduljon tehát bizalommal hozzám mindenki, aki a szép énekes kanarit szereti, megmondom a címet is, hogy könnyen megjeljenek. Debreczenben lakom és kanarit nevelék. Agoston István a nevem Magyarországon a hazám. 26. szám alatt lakom a Péterfia utca n. énekes kanarik darabja 7, 8, 10, 12 forint. Tenyésztésre alkalmas nőstények darabja 2 frt. Szállítás a legnagyobb hidegben is gondosan csomagolva történik. Árjegyzék és ápolási utasítás ingyen. A legnagyobb tenyésztés és szétküldési intézet.

Minden háztulajdonos,

ki meggyőződni óhajt, vajjon általány szerint, vagy vízmérő után kevesebb vízdíjat tartozik-e fizetni és ha konstatálni óhajtja, vajjon egyes bérlő a rendes fogyasztáson kívül sok vizet pazarol-e, vezetessen házába

KUNZ-féle vízmérő-órát.

Felvilágosítást készséggel nyújt a

„Budapesti Vízmérő Betéti Társaság” KUNZ F. czög

Központi iroda: I., Bors-utca 14. sz. — Gyár és öntöde: I., Maros-utca 19. sz. Telefon II—06. Saját gyártelep. Telefon II—06.

Első magyar hanglemezzgyár

Gyár: **BUDAPEST** VIII., Nap-utca 29. szám. Vezérképviselői: VII., Rákóczi-ut 40. szám.

Karácsonyi karénekek.

Zene és harangjáték felvételek.

1500 új felvételt tartalmazó hanglemezzjegyzék ingyen.

Ne vegyünk idegen iparczikket, ha jobb a hazai!

Ujabb utolérhetetlen eredeti magyaros

éigányzene felvételek.

Az összes legujabb operettek és operák.

'Hercules'

felvételeink

eddig elérhető legerősebb hangot adó lemezek.

Kitűnő gépek, lemezek és tük-

Mindenütt kapható!

MESES AJÁNDÉKOT AD A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA

KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT A KIADÓBÓL

BUDAPEST, DOHÁNY-U 16

Hirdetések felvételnek a kiadóban, VI., Eötvös-utca 32. sz.

Az „Osztrák-Magyar Bank“ Mellékhelye.
Az „Adriai Biztosító Társulat“ Főügynöksége.

Meghívó

a Balassagyarmati Takarékpénztár részvénytársaság

1909. évi január hó 19-én, délelőtt 10 órakor Balassagyarmaton az intézet helyiségében tartandó

XLII-ik évi rendes közgyűlésére.

Tárgyak: 1. Az 1908. évi zárszámadás és mérleg jóváhagyása. 2. Az igazgatóság jelentése, az abban foglalt javaslatok elintézése. 3. A felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése és a felmentvény megadása. 4. Az osztalék megállapítása. 5. Az igazgatóság jelentésében felsorolt részvények vételének és eladásának jóváhagyása. 6. Az elnök és alelnök választása. 7. Az igazgató választása. 8. Az igazgatóság 19 tagjának választása. 9. Öt felügyelő-bizottsági tag választása.

Az eredeti mérleg az intézet saját helyiségében január hó 10-től a közgyűlés napjáig délelőtt 9-12-ig megtekinthető.

Az igazgatóság.

Mérleg-számla. Vagyoni: Pénztár számla 43562.50, váltó számla 378378.79, jelzálog számla 378664.90, folyószámlái előleg számla 387112.84, értékpapír számla 3170821.82, értékpapír utáni hátr. kamat 69195.19, értékpapír előleg számla 7087.—, ingatlan számla 301570.94, leltár számla 10% leltárral 7480.20, jótékonyági alap számla 6575.—, hátralékos haszonbér 600.—, átmeneti kamatok egyenlege 85702.18. Összesen: 11555696.09.

Teljesítés: Résztvevők 1000000.—, tartalékalap-számla 212000.—, külön tartalékalap számla 241663.03, nyugdíj-alap számla 158733.34, ingatlan értékesítésként számla 11141.41, osztalék számla 180.—, betéti számla 4699340.18, 10%-os adó betét után 9122.27, visszleszámitolási számla 2346486.40, átruházott jelz. log kölcsön számla 600000.—, 10% adó folyószámla után 407.49, adósk és hitelzők számla 2117117.38, tisztá jövedelem múlt évről 400.—, 1908. évi eredmény 159154.59. Összesen: 11555696.09.

Nyereség és veszteség számla. Vagyoni: Jutalékokból 1325.53, múlt évi nyeresémi áthozat 400.—, Adria jutalék számla 3000.—, ingatlan jövedelem számla 600.—, lakbér számla 16828.69, értékpapír előleg kamatszámja 692.07, értékpapír kamatszámja 148786.69, Bank jutalék számla 402.51, jelzálog kamat számla 232618.67, váltó kamat számla 242474.18. Összesen 647128.24.

Teljesítés: Leírások számla egyenlege 6747.39, alapok kamat számla 20984.88. Költség számla: Háztartás 3375.16, kegydíjak és adományok 417.28, hirdetés és előfizetési díj 389.30, illeték 2132.25, posta költség 1738.45, uti számla 920.—, könyv és nyomtatvány 4097.60, biztosítási költség 791.20, fűtés és világítás 727.57, perköltség 1310.32, lakbér 3000.—, vegyesek 569.85, tisztá fizetések 17716.84, tisztá számlái pótlók 1500.—, adószámla 7193.67. Átruházott jelzálog kamat számla 302.20, folyószámla kamat számla 67322.71, visszleszámitolási kamat számla 129970.17, betéti kamat számla 185664.69, betéti kamat adó számla 19382.44, nyugdíj biztosítási számla 405.98, tisztá jövedelem múltévről 400.—, 1908. évi eredmény 159154.59. Összesen: 647128.24.

Balassagyarmat, 1908. december hó 31-én.
Melná Géza s. k. pénztárnok, Vannay Ignác s. k. igazgató, Jeszenszky Imre s. k. könyvelő, Gróf Dezentfeld Lajos s. k. Török Zoltán s. k., gróf Mailáth Géza s. k., Gazdik Lajos s. k., Elfer Dániel s. k., dr. Bogdán Mihály s. k., dr. Sztranyavszky Sándor s. k., Szabó János s. k., Laszka, Gyula s. k., Ruzinkó Antal s. k., Tomeskó Nándor s. k., Csernyak György s. k., Fáy Albert s. k., Felsenburg Gyula s. k., dr. Okolicsányi János s. k., Wohl Rumi Adolf s. k.

Ezen nyereség- és veszteségszámlát leltározás után a kereskedelmi törvény és alapszabályok szerint helyesen találtuk. Fölkel Karoly s. k. tb. elnök, Jaskovics Ferenc s. k. fb. jegyző, Balázs János s. k. b. tag, Dr. Gerő Mór s. k. fb. tag.

ALAPITTATOTT 1890. ÉVBEN.

ALAPITTATOTT 1890. ÉVBEN.

Budapesti Kölcsönös segélyező-egylet

Befizetett tőke 1.550,950 K. ■■■ V., Arany János-utca 18. ■■■ Tartalékok: 253,788 K.

Belépési felhívás

■ a XIX. évtársulatba. ■

Ezen évtársulat 1909. január 1-én kezdődik és 1914. december 31-én végződik. Bárki tetszés szerinti számban jegyezhet tiszletrészeket. Minden üzletrész után hetenként 1 korona fizetendő. A hat év letelte után az évtársulat feloszlik és mindenki készpénzben megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

Az egyes üzletrészek a múlt évben 6%-ot jövedelmeztek, miért is a tőkebefektetésre az intézet igen alkalmas. **Takarékbetéteket** könyvecskékre is elfogadunk és a biztonság legnagyobb foká mellett másutt alig elérhető magas kamatoztatást nyújtunk.

Kölcsönt más, mint egyleti tag nem kap. Minden üzletrész után 200 korona, illetőleg 300 korona kölcsön engedélyeztetik az alapszabályokban előírt feltételek mellett.

Kereskedők és iparosok váltóit leszámítoljuk a legelőnyösebb feltételek mellett.

Felvilágosítás nyerhető és előjegyzések elfogadtnak az intézet irodai helyiségében

V., Arany János-utca 18. szám.

Az igazgatóság.

A Franklin-Társulat kiadásában legújabb megjelent:

ELEMI FIZIKAI KÍSÉRLETEK GYŰJTEMÉNYE

Közli, számos fizikus közreműködésével

ABRAHAM HENRIK az „École normale supérieure“ tanára, a „Société française de physique“ titkára.

Fordította Szijártó Miklós.

I. rész: Műhelymunkálatok. — Geometria és mechanika. Hidrosztatika. Termika.
II. rész: Akusztika. — Optika. — Elektromosság és mágnesség.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Ára a két kötetnek 16 K.

Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedés, (Wodianer F. és Fiai) részvény-társaságnál, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C. 25

Magán építőiparosiskola előkészítő építő, kőműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagi József műépítész igazgató, Budapest, VII., ker, Baross-tér 17. szám. 29110

Azonnali pénz-előleggel beraktározunk butort, kocsikat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz raktárainkban „utólagos díjfizetéssel” s igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97—66.

12 drb Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legzebb kivitelben Herz fényképezőnél, Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíróiskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Ivan 1888-ban. Biztos állásbiztosítás. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Címre virgylizunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégekkel s más hirdetésünkön utazó újabb tanfolyamoktól független. Telefon 64—68. Beírások egész napon át. 28944

A legelőnyösebb részletfizetésre
zongorát,
planinot,
czimbalmot,
hegedűt
Készpénzbeni áron a legújabb rendszerű
bankhitel
nyján kizárólag csak
REMÉNYI
nagy magyar hangszertelepen
Prospektus és árjegyzék ingyen. 648
Budapest, Király-u. 58.

Elsőrendű vadonatúj Singer női varrógép
27 forintért karika-hajót 40 forintért, centralbont 45 forintért, iparogépeket igen olcsóan 5 évi jótállással szállítok, vidékre árjegyzék ingyen. Krausz Henrik varrógépgyári raktár Budapest, IV., Veress Pálné-u. 40. fidesz s. Vízonteladoknak árendédm

Pénzszekrények
és amerikai irodabutorok, használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegegyház-tér 5. szám.

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalon-, úri szoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szőnyegek, függönyök, te-ritők, csillárok, vas-és rézbutorokban.
GROSZ SANDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. szám, ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14—09.

Zálogcédulát
ingókról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszert és reglést veszek. Kérésért ékszerész, Budapest, VII., Király-utca 85. szám. Telefonszám 95—48.

Beszélő-gépek
legjobb szerkezetű erős és tiszta hangú, 15 forinttól feljebb, lemezekkel.
Kapható
Habán Alajos
műgépész, Budapest, Izabella-tér 3. sz.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban állandó nagy raktár
LAUB LIPÓT
BUDAPEST, 648
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. sz. Magyar, német gyorsírás-oktatás. Ingyenes gépirás-tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelsberger gyorsíró-és gépiró-iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró-és kereskedelmi iskolai rendes tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” szepirási osztályában fényesen bevált gyakorlati módszer következtében minden esetben sikeres szepirás-oktatás. Mérsékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60. l. em. Nem tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kerjen tájékoztatót. 262

Jogi,
politikai szigorlatokra, alar-és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsóan előkészít: Dr. Kállay Zoltán jogi szeminariuma, Bpest, IV., Magyar-utca 3., III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsá-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel. 681

30 forint. Varrógépek
egy új valódi eszladi Singer varrógép, zarszekrényvel 5 évi jótállással csakis **SINGER A.** műgépész
Bpest, főútlelet Akáofa-u. 56. Mindennemű varrógépek javítását a legújanyosabb árban elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Badacsonyvidéki
finom hegyi borokat, törkölypálinkát, csemege-szőlőt, szőlőoltványokat, szőlővesszőket a legjobb minőségben, mérsékelt áron szállít Balogh Gyula szőlőgazdasága Balatonhenye. Arlap ingyen. 5701

+ Soványság +
Az egyedüli eredménytől kísért háziszert a dr. William Hartley tanár amerikai erőláp-pora. Soványak tartós, szép teit testidomokat nyernek. — **Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállat.** Verszegénység, gyengesség, idegesség ellen és gyomor-bajoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintutetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11, II/1.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalon-berendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz-és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, valódi angol bõrgarnitúrák eladása s vétele Wechsler Károlyné VII., Király-utca 23. l. en. Kazinczy-utca sarok. 205

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem. 736
SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest, Sip-utca 8. szám.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági, örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, szemelvények, lakások, üzletek feltérnyését s eltűnt egyének és névtelen levelek íróinak kinyomozását, bel-és külföldön. Barna Libor Janos, Budapest, Rákóczi-ut 6, I. 16. Telefon 103—52. 2537

Elsőrendű THE ROYAL
beszélőgépeket
a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári áron 30% árleszállítással szállítunk havi 8-10 K részletfizetésre is, vidékre is bár — hova. —
Láng Jakab és Fia gramofonok és nagykeresek. Budapest, József-körút 41. Fiókteleink: VII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. szám. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok
Részeg — frt 45.—
Vaságy matracczal — „ 8.50
Gyermekágy — „ 11.50
Sodronyágy-betét — „ 3.50
Vas-és rézbutorok gyári árban.
WEISZ LIPÓT
Király-utca 99. sz. TELEFON 57—91.

Mme. Valter
angol-és francia női szabónő Budapest, VIII. ker. Peeske-utca 8., I. em. 6. Elvállal minden o szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legi-nomabb kivitelben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadottak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek.

Ha meglepő és praktikus alkalmi ajándékok akarunk szert tenni, akkor Kohn Ede és Tsa utóda, Budapest, Városház-utca 6. (volt Granátos-utca) czéghöz forduljunk. E régi szolid czégnél előnyösen szerezhettünk be arany-, ezüst-és ékszerárut. 29505

INGYEN! + GUMMI +
és különféle óvszer-árjegyzékünket titoktartás mellett ingyen és bérmentve küldjük.
NAKIRA
törvényesen védett férfi gummi-különlegesség, tucata 12 kor., 3 tucattól 20% engedmény.
Uterus-Spray
legújabb higiénikus női szert 14.—korona.
GUMMI-HALHÓLYAG
2, 4, 6, 8, 10, 12 korona tucata. Mintagyűjtemény 12 darab. 4 kor. Pess velus 3—8 kor-ig. Irrigator 3 kor. és feljebb. Bidec vasállványon 8 korona.

Magyar Orvosi Műszertár
Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházzal szemben.) Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle cukorkát vegyen 60 fillérért. 2071

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brillansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.
SINGER JAKAB
ékszerkereskedő
BUDAPEST, Király-utca 91. szám Izabella-utca sarok.

500 koronát
fizetnek annak, ki a Bartilla fogvizetnek használata mellett — üvege 80 fillér — valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzlök, Bartilla-Winkler Ede, Wien 19/I. Sommergasse I. Főraktár Budapest, Török J. Király-u 12., Andrássy-ut 26. szám. Dr. Egger Václav-körút 17. szám. — Kapható minden gyógyszerárban. — Csakis „Bartilla fogviz” kérendő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik.

Vadászfegyver
Ritka kedvező alkalmi vétel egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplower-kulcsu Lancaster 20 frt. Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-zéru, Bücksflinte 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp acélsövekekkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodogg-hammerles, ugyanitt ajándéktárgyak szebbnél-szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélőgépek valamint Görs, Zeiss, Voigtlander és más finom fényképezőgép, perzsa szőnyegek és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV. E. Egyetem-tér 5. sz. Radónál. (Nem Egyetem-utca) 49032

Beszélőgépek
Kizárólag eredeti elsőrangú gyártmányok részlet-fizetésre is olcsón kaphatók.
MAGY. IPAR ES KERESKEDELMI R.-T. BUDAPEST,
VI., Király-utca 76. sz. Kerjen árjegyzéket!

!!! Olcsó kölcsönök !!!
Tiszviselőkölcsonát 6—6 1/2%-ra, 15—35 évre, kezsek és életbiztosítá-nélküli is. Dietbiztosítótól való elutasítás nem akadály. Előzetes költség nincs! Díjazás utólagos felzálogcédulát 4-4 1/2%-ra 4-62—5.05% annuitás mellett. Másodhelyre 6 1/2%-ra 3.05% kezre az érték 75%-ig. Katonatiszások nagygyó-tól kezdve előnyös feltételekkel. Tárcahitelt, Valtokölcsönt gyorsan és előnyösen folyósítunk. Ingatlanok, erdők, bányák adásvétele. Osztálysorsjegyek hivatalos áron. Mindenféle bankügylet lebonyolítását elvállaljuk! Minden felvilágosítás díjtalan! Képviselek alkalmaztatnak! Kun és Társa bankbizományi és kereskedelmi iroda. Budapest, VI., Böt-vös-utca 2., Király-utca sarok. Telefon: 105—34. Válaszbélyeg. 28430

Füthető fürdőkád, körmelegítő kályhával, kádak 12 K-tól feljebb, jászsekrények és háztartási czikkok nagy választékban.
LEFKOVICS ADOLF
Wesselenyi-utca 51/E Erzsébet-körút és Harsa-utca között Árjegyzék bérmentve.

Neu Samu és Fia
szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos feyintézet
Vác.
Gyárt: mindennemű fa-és vastalicskát, kő-és kézkocsit, szerszámokat, emelőgépeket, kettős áttétellel tüzifűtőeszsztalozat, serti és locomobilfeeszkendõket stb. stb.
Állandó nagy raktár. Kerjen ajánlatot!

Most jelent meg: A Zsámbokréthyak.
Családtörténelmi tanulmány.
Irta RUDNAY BÉLA.
Ára 5 korona.
Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Budapest, Andrássy-ut 21.

INGYEN DRÁGÁBB, MINT MÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYÍTÁSOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁG KÉPEZ 5 KORONA ÉRT DÍSZES PASTPARTYVAL 35-60 CM. NAGYSÁGBAN CSORAGOLK. SZÍNB.
OLAJKEP
ÁRA 10 KORONA. MÉPVISELŐK MINDENKÖTT FELVÉTELEK.
SZAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAJ PÉNYKÉPMAJYÍTÓ ES RAFAEL PÉNYKÉPMAJYÍTÓ GYÁR BUDAPEST, VI. KÖRTELEP-UTCA 6. KÖRTELETVE A 1903. ÉVI PÁRSI NEMZETKÖZI HÁLLATÁGON BESZORLELVÉL: MÉRSELTTEL ES ARANY-ÉREMMEL.